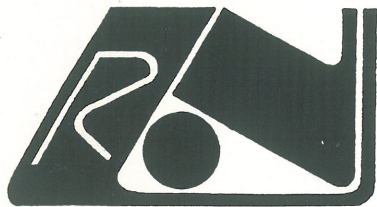

UILLA NOUA

★ ★ ★ voceiro arzuán

Arzúa, 1 de Marzo de 1986. Ano I. N°2 300 Pts.

•NÚMERO EXTRA•XI•FESTA•DO•QUEIXO•

A OS DA QUINTA
DO 46 TAMÉN LLES
GUSTA... O QUEIXO

Maese Pérez / 86
(Quinto do 46)

SUMARIO

Impime: A. G. GALICIA, S.A. - Segovia, 15 - VIGO / Dep. Legal VG-413-1985

TEMA	Páx.	TEMA	Páx.
COMUNICADO A TODOLOS CI-DADANS	03	COMO SE FAN OS QUEIXOS	31
OUTRA UILLA NOUA	04	CALROS SILVAR	33
IVA E FRAUDE FISCAL	05	XAQUIN MARIN E JANITO	34
LAS ABEJAS	07	CALROS SILVAR	35
CATECISMO DO LABREGO	08	COMENTOS DUNHA PORTADA	36
O SOLITARIO	09	... O DE ARZUA UN QUEIXO DE NOVELA	37
SOMAR NON GUSTA NADA	12	CONTRAPORTADA DO EXTRA - FORXAN	38
RELACION MEDICO-ENFERMO	13	A BRUXA DOS QUEIXOS	39
POESIA	14	LARPEIRADA NA PALLEIRA	53
ANTROIDO-86	15	TEATRO. MOCIDADE DE SANTA MARIA	56
A INCONTROLABLE LENDA DE ARZUA	19	HISTORIAL DA CSD-ARZUA-I	57
COUSINAS-86	20	EL IVA EN LA CALLE	65
COLUMNA DEL ILOGICO	21	OS GOLES NAS ELEUCIONS	67
EXTRA FESTA DO QUEIXO - SIRO	23	PASATEMPOS	68
PROGRAMA	24	ASI LLE VAI A CSD-ARZUA	72
G.N.R. E OS RESENTIDOS	25	PAGINA KULTURAL	74
PREGON DE ANTON FRAGUAS FRAGUAS NA IX - FESTA DO QUEIXO	26	1º INFORME DA CSD	75
		ALALA DE ARZUA	76

COLABORADORES:

Suso Pimentel - Antonio Saavedra Pereira - José Manuel Camino - Lolo - José Antonio Otero Cotón - Xavier Rodríguez Barrio - Antón Grande - Anxo Grande - X. D. B. - Siro - Comisión Org. da XI-Festa do Queixo - Ana Montenegro - Ramón Torreiro - Calros Silvar - Xaquín Marín - Janito - Xosé María Pérez Forxán (Maese Pérez) - Mocidade de Santa María - Magaga - C.S.D.-Arzúa - Luis Cascón Raposo - María Sacramento Martínez Vilar - Calros Mariño - José Cés Lorenzo - Xelo.

Cafeteria

AMEIXA

Nova parada da Empresa Freire
ALMORZOS E TAPAS

RUA DE SANTIAGO, 8 - TLF. 50 04 84

ARZUA

ASOCIACION CULTURAL
"Capilla de la Magdalena"
- ARZUA -

*** COMUNICADO A TODOLUS CIDADANS ***

A xente de Arzúa coñece pobos, aldeas, vilas, onde a presenza dun moimento histórico grande ou pequeno, recoñecido como tal ou non; confire a bisbarra no que se atopa unha seña inconfundible para recoñecer a vida cultural e a historia lonxana ou máis próxima de dita bisbarra. Istos moimentos, unidos a outros "restos" como libros, música, lendas, historias, útiles, etc., confiren e son o herdo histórico dun pobo, e o pobo que sexa incapaz de recoñecelos como tal, mantelos e recuperalos, non merece outra cousa senon que o seu nome desapareza do mapa para sempre.

Dende fai anos lévase falando árreo da restauración da Capela da Madanela; na mente de tódolos arzuáns, de forma consciente ou non, está a recuperación para a Vila do único moimento cun carácter e valor que se remonta ó mesmo nacemento da Vila como parte do Mosteiro que alí houbo e dependente do poderoso Mosteiro de Sobrado dos Monxes.

Por diversos motivos a realidade, anque a pesar dos pesares a Capela estaba coma sempre -composta pero sen noivo-, nin no chan nin de pé, nin do Pobo nin da Irexa (polo ningún caso que lle fixo), é que temos unha Capela que se derruba. Por iso, un grupiño de xente xuntouse para conquistar como primordial "acto" a cesión, por parte do Arzobispado, da Capela da Madanela para logo restaurala e mantela en pé. Para que fora posible dita cesión era necesaria a presenza no Pobo dun Patronato ao que facer a "cesión", dahi o nacemento da Asociación Cultural "Capilla de la Magdalena". Dende o mes de Outubro do pasado ano xa existe legalizada e en dialogo co Arzobispado, e como as cousas para que vaian ben feitas hai que facelas con siso e boa letra, a espera faise longa ata o momento da cesión.

Mentras as cousas acontecían, apareceu a "UILLA NOUA", a nosa Revista. O precio de saída foi careiro, mais como aquí mércase pouco e pagar hai que pagar o mesmo polo traballo de vinde que de dúascentas revistas, ... pois iso! Non podemos facer mais e si o pobo coopera como no primeiro número a Revista poderá seguer saíndo cada dous meses (despois de pagar todo o tempo na conta oito pesetas) e con ela Arzúa terá unha seña mais de identidade coa que pode sentirse leda.

Tamén queremos dende este voceiro convocar a tódala xente que teña inqedanzas culturais, que se acheguen a nós, a Asociación Cultural; e apoiaremos tódalas propostas de cultura e traballo. Chamamos a aquela xente que sexa capaz de entonar o "temos que facer..." e non o "tedes que facer..."

Pensamos que na Arzúa hai moitas cousas que levar a cabo: poesía, novela, estudos arqueolóxicos, salvamento de libros vellos, ferramentas, útiles, traballos escritos de diversa entidade, estudio de historia arzuán, fotografías vellas, Pois ben, todos aqueles que queiran "facer algo" non teñen máis que poñerse en contacto con nós, que nós, de momento, somos poucos.

Fdo.:
ASOCIACION CULTURAL
"Capilla de la Magdalena"

BANESTO

Banco de todo crédito

OUTRA UILLA NOUA

X. ANXO IGLESIAS GOMEZ

De novo voltamos a saír a rúa, de novo estamos dispostos a ser lidos e de novo dámosbos as gracias. Gracias a vós, se- guemos a flote.

Mañá é a decimoprimeira Festa do Queixo. Comenza unha nova década desta romaxe tan que rida por tódolos galegos en xeral e tódolos arzuáns en particular. UILLA NOUA non esquence, por suposto, tan significativa data e adícalle unhas páxinas especiais a este acontecemento.

O cómo se vai desenrolar esta Festa do Queixo é unha incógnita, anque eu estou seguro de que vai supoñer outro éxito para todos. Pronosticamos que a xente vaise divertir moito e que a todos o ano que separa unha Festa da outra vai ser aínda máis longo que de costume. Dende fai tempo que no remate desta romaxe escoitase unha frase con moita asiduedade: "- Boeno, ata o ano que ven!" Frase que se dí cun chisco de resignación, un chisco de tris- tura e outro chisco de espra- nza.

E falando de chiscos, outro chisco de UILLA NOUA está adi-

cado o antroido. Temos unha pequena reportaxe gráfica dalgunhas comparsas que poidemos o- llar nas nosas rúas. Por ter, aínda temos un burro.

O burro é unha misiva. Boeno, o burro tamén pode ser outras cousas, pero neste caso, como dixeran o burro é unha misiva que se lle manda a alguén e ese alguén descoñece o remiten- te.

Queríamos publicar un burro, pensando, inocentes nós!, que en tempo de antroido a todo o mundo lle chegan burros. Pero atopámonos con que este ano, milagre!, ninguén recibiu burro algún.

- ... a ti non che mandarían un burro este ano?
- Per qué dís? qué ía facer se mellante cousa!

Pregunta tras pregunta e resposta tras resposta chegamos a unha conclusión: "O burro, morreu."

Iamos xa amañar a folla poñendo calquer outra trapallada cando alguén que todos coñeces, dixo: "- Eu sei quen ten un burro."

Unha risiña entre larpeira e burlona dirixéuselle a quen

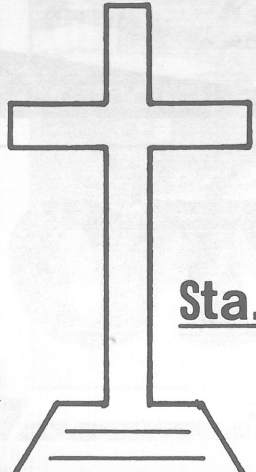
o dixo. Unha risiña que pregun- taba: "-Cómo sabes, ti, eso?"

O que sabía quen tiña o burro non dixo nada, quedou cala- do como unha pedra. Ulleou a tódolos que estaban a seu arredor e amosou tamén unha risiña. Ninguén escoitou nada pero a súa risiña decía: "- Eu seiño porque ..."

Tamén comenzamos a publicar o Historial da CSD-Arzúa, his- torial que vai levar moito tem- po difundir por razóns de espa- cio; levamos tamén neste núme- ro un "poster" de Castelao así como dúas follas cheas de "pe- gatas" adicadas o queixo de Ar- zúa. E levamos tantas cousas máis que non me lembro de to- das por ser home de pouca cabe- za. Cousa que canto menos ser- ve para que vos diga que o me- llor que podeades facer é pasar as páxinas con presa, facer un tanteo do que pode dar de sí este novo número e pousalo de contado a beira do outro.

Non vaiades leer hoxe seme- llante feixe de follas. Pensa que mañá é a Festa do queixo e ...

Mármoles
O CRUCEIRO
Tlf. 594885
500026

Sta. María
ARZUA

ELECTRICIDADE
DO AUTOMOBILE

D. NUÑEZ

Estrada de Lugo
Tlf. 50 04 56

ARZUA

IVA E FRAUDE FISCAL

SUSO PIMENTEL

A entrada de España na Comunidade Económica Europea (C.E.E.) supón pro noso país a adopción dunha serie de reformas en tódolos planos da vida nacional, e entre estes atópase a imposición indirecta.

Ata o 31 de Nadal do ano pasado, a imposición indirecta en España, estaba constituída fundamentalmente polo I.T.E. (Imposto Xeral sobor do tráfico das empresas), o imposto de luxo e os Impostos Especiais, amén doutra ringleira de figuras impositivas que desaparecen (en total vinte e oito) coa implantación do I.V.E. ou IVA.

Esta particular e peculiar forma de imposición provocaba un efecto distorsionador na economía por canto da orixe ó que en facenda denominábase piramidación dun imposto ou efecto cascada. No caso do ITE, por exemplo, en cada fase sucesiva do proceso produtivo ó aplicar este imposto estababase facendo recaer sobor dunha base impositiva que xa tiña unha parte que correspondía o mesmo imposto aplicado na fase anterior. Dábase así lugar a acumulacións de costes fiscais que en moitos casos conducían a desaparición de empresas que eran substituídas por consorcios empresariais que integraban todo o proceso produtivo, evitando así tributar nas fases intermedias por ITE e podendo así ofrecer o seu produto máis barato.

Xa fai anos que se ven pedindo a substitución desta impositiva obsoleta por outra máis moderna que evite distorsións como as devanditas. De feito, xa en 1981 existía un proxecto de lei do IVZ, que por motivos electorais (a UCD estaba en franca crise regresiva) e pola particularísima organización da vida económica en España, non chegou a ver a luz.

Tuvo que ser a entrada de España na CEE, e ter que cumprir coa Sexta Directriz do Consello das Comunidades Europeas do 17 de Maio de 1977, o que finalmente dou lugar a implantación o 1 de Xaneiro deste ano do IVE, regulado esencialmente pola Lei: 30/1985 de 2 de Agosto e o

Real decreto 2028/1985 de 30 de Outono.

Moito é o que se leva falado dos efectos que sobor da economía nacional vai a ter, e xa está tendo, este imposto.

Por unha banda o Goberno, así coma outros seitores "responsabeis" da vida económica nacional, adicaron os seus esforzos a explicar o funcionamento do IVE e a convencer á xente de que tódolos seus efectos ían seren beneficiosos pro país.

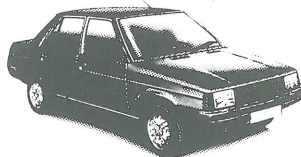
Pola outra banda, os máis catastrofistas, puxeron o Goberno na picota por introducir un imposto tan "complicado" en tan pouco tempo de adaptación, amén de recalcar o efecto que sobor da inflación ía ter.

É indudable que a implantación deste imposto vai ter un certo coste, mais que nada inflacionista. Coste que pode verse reducido si o Goberno bota man dos recursos que ten para facer fronte a subidas de precios non desexadas, recursos como importacións de choque, restricción da oferta monetaria e do creto, control de precios, etc.

A miña opinión é que o Goberno asume gustoso este coste, que para él é político polo deterioro da imaxe, a cambeo dun beneficio que espera outor e do que moi pouco se ten falado: a loita contra o fraude fiscal. A ninguén se lle oculta que este é un dos principais cabalos de batalla da propaganda do Goberno; por elo non é de estranar que botara a andar, con un tempo excesivamente curto de maduración, un imposto de tanto alcance como é o IVE, que vai ser unha ferramenta vital para detectar os fraudes a facenda pública.

Trátase dun imposto no cal a carga impositiva trasládase de eslabón en eslabón do proceso produtivo ata chegar ó consumidor final que é a quen lle toca soportar o imposto. Polo tanto, para aqueles suxectos pasivos que estén en fases intermedias, este non supón ningún coste como supoñía anteriormente o ITE. Das cuotitas que repercute pode deducir as que soporta, evitándose así unha das fontes de fraude como eran as adquisicións sen factura para evitar ter que pagar o imposto. Isto obrigará a que os empresarios non dados de alta no censo, e que vendían sen impostos, te-

AUTOMOVILES

LITO

COMPRA-VENTA

Tlf. 680915
ORDES

Tlf. 500553
ARZUA

Wiza

ZAPATEIRO

ñan que darse de alta pois atoparíanse sen compradores pros seus produtos, pois pros adquirintes o precio-coste de compra non varía xa que logo deducirá os IVE soportados dos repercutidos ós seus clientes.

Outra peculiaridade do imposto é que encadea tódolos eslabóns da cadea produtiva de xeito que controlando un destes eslabóns pódese controlar o anterior e o posterior. Rómpease así a estanquidade existente ente seitores da economía e que dificultaba a labora de investigación de Facenda.

Onde vai ter unha especial incidencia o imposto cara a loita contra o fraude fiscal é nos tres seitores económicos que foron sinalados pola Comisión pro estudio do fraude fiscal como os máis defraudadores: comercio minorista, profesionais libres e agro.

O comercio minorista, sobor de todo no caso de persoas físicas non estaba suxeto á anterior imposición indirecta na súa meirande parte nin ás obrigacións formais esixidas por dita imposición. Dende agora, coa implantación do IVE, a maioría deles estarán sometidos ó Réxime especial do Recargo de Equivalencia que exímeos de todo imposto e de emitir facturas (excepto que o comprador poda deducir a cuota repercutida). O control destes suxectos pasivos faise no escalón anterior, no dos provedores dos minoristas. Estes teñen que emitir-lle factura ós minoristas e incluírlles nela, aparte do tipo de IVE que corresponda, o Recargo de Equivalencia. Deste xeito mediante o control dos provedores poderase controlar o volume de negocio de cada minorista e as rendas outidas.

Os profesionais liberais (avogados, arquitectos, asesores,...) tamén están obrigados a tributar por este imposto. Imposibilitados de aco-

llerse a ningún réxime especial, están obrigados a emitir factura por cada servizo que presten e a rexistrar ditas facturas no correspondente Libro de Facturas Emitidas. O non cumprimento desta obriga leva consigo sancións elevadas recollidas na Lei Xeral Tributaria e no Regulamento do IVE.

Dentro dos profesionais, os adicados ó exercicio da mención están exentos da aplicación do IVE. Pero teñen pola contra a Reforma parcial do IRPF (Imposto sobor da Renda das Persoas Físicas). A partires deste ano desaparece a dedución fixa de 10.000 pts. por gastos de mención sen necesidade de xustificación. Agora, calque dedución por este concepto terá que ampararse na oportuna factura extendida polo profesional da mención. Supoño que tódolos que desexen acollerse a este beneficio fiscal empezarán a esixir factura normalizada dos servizos recibidos. Poderase así controlar a ún dos elementos sociais que máis millóns defrauda a Facenda.

No seitor agrario a vixilancia fiscal ven en forma de caramelo. Exprícome. Permíteselle aos agricultores (nesta expresión están incluídos tamén gandeiros, explotadores forestais, etc.) cobrar en concepto de Recargo de Compensación un 4% sobre o precio de venda dos seus produtos, sempre que tales produtos vayan posteriormente a ser ouxeto de revenda ou transformación por profesionais ou empresarios. Ese recargo non poderá ser cobrado polas vendas directas a consumidores finais.

Este 4% é unha compensación que se lle concede o agricultor polos IVE soportados na compra dos inputs necesarios para a súa explotación económica: maquinaria, piensos, fertilizantes, electricidade, reparacións, servizos veterinarios, etc. Pero ten a obriga de firmar un recibo ao com-

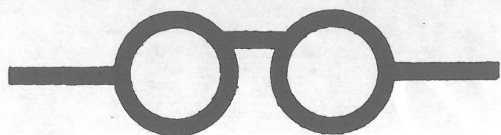
prador no cal lle aplique este Recargo. Este recibo extenderao o propio comprador e nel figurarán os datos fiscais das partes contratantes, a transacción realizada e o 4% de Recargo de Compensación. Tal recibo, como dixeran, deberá firmalo o agricultor-vendedor, para que así o adquirinte poda deducir posteriormente o 4% como IVE soportado.

Deste xeito a Administración controlando os adquirintes de produtos agrarios controla ós agricultores, non tanto cara o IVE como cara o coñecemento do volume de operacións deste seitor económico e da súa imputación no IRPF. Empezarase por detectar agricultores non dados de alta na Licencia Fiscal de actividades agrarias, outros que non presentan declaracións da Renta, moitos que ocultan a meirande parte dos seus rendimentos, etc.

Dirase que este imposto ven a perxudicar a moitos comerciantes que case non sacan para vivir, a labregos que dificilmente se sosteñen e profesionais en idénticas condicións. Eu creo que a imposición existente hoxe en España é bastante xusta, de xeito que o que menos ten e o que menos paga. Pero creo, porque sei que é certo, que hai moitos comerciantes, profesionais e agricultores que outeñen ganancias exorbitantes, en comparación cos seus compañeiros menos afortunados, e que non contribúen na medida da súa capacidade económica o erario público, que é certo sobre todos.

Vai sendo hora de que cada seitor económico e cada individuo faga fronte as cargas fiscais que lle corresponden e non as bote riba das costas dos demais. Xa está ben de que os asalariados por conta allea sexan os paganos da recaudación fiscal.

BENVIDO I.V.E. !

Rúa do P. Pardo, s/n
(de fronte ó Centro de Saúde)
Tlf. 50 00 41

óptica

DE TER ALGÚN PROBLEMA COA SÚA VISTA OU OS SEUS ANTEOLLOS,

visítanos →

ARZUA

LAS ABEJAS

ANTONIO SAAVEDRA PEREIRA

Si hacemos historia sobre la apicultura tendríamos que retroceder a tiempos muy remotos. Ya no por la aparición de las abejas que se metían en cualquier sitio que les era apropiado, sino que, por ejemplo, en Irak se descubrió una receta con miel para un tipo de medicación sobre tablas de arcilla fechadas alrededor del año 2100 antes de Cristo. Muchas tumbas de los primeros faraones tienen figuras y gráficos de abejas. Una muestra de panal de miel, de una antigüedad superior a los 3.000 años, fue encontrada en una tumba de la XIX Dinastía.

No hagamos historia que esto sería para otra ocasión, pero vemos que las abejas y sus productos siempre fueron conocidos y muy apreciados.

Para tener éxito en la producción apícola es muy importante que las abejas tengan una colmena adecuada. Hay dos tipos de colmenas: fijistas y movilistas.

Colmenas FIJISTAS son las tradicionales (Cortizos, trobos, cobos, etc.), tanto que en Galicia hay aproximadamente 80-90.000, con una producción media de 2-3 Kgrs., donde las abejas tienen que construir sus propios panales de cera, generalmente tiene poco espacio y es muy difícil de controlar su interior. Para producir un Kgr. de cera las abejas con-

sumen de 5 a 6 Kgrs. de miel, un motivo de la baja producción. Al no poder ver su interior, nos enteramos de sus problemas cuando ya están muertas. Al tener poco espacio enjambren más (Se va la reina con un buen lote de abejas). Tendremos más enjambres pero menos miel.

Colmenas MOVILISTAS. Colmenas modernas, son aquellas que llevan unos cuadros en donde se le ponen los panales de cera. Entre las ventajas de que goza este tipo de colmenas se encuentran la mayor productividad, la posibilidad de aumentar el espacio trabajable añadiendo nuevos cuerpos y la facilidad para el control de las enfermedades así como el alimento dispensable. También un enjambre fuerte podemos dividirlo, haciendo lo que se llaman, enjambres artificiales. De este tipo de colmenas existen en Galicia de treinta a 35.000 con una producción media de 15 Kgrs. La producción entre estos dos tipos de colmenas gira en torno a los 800.000 Kgrs. mientras que la miel consumida duplica ampliamente esta cantidad.

La población de cada enjambre oscila entre los 20.000 y los 70.000 individuos, siempre de tres tipos fácilmente distinguibles y que se diferencian según sea su misión dentro de la colmena.

La REINA. Existe una por ca-

da enjambre. Tarda en nacer 16 días. Su alimento principal es la JALEA REAL. Vive hasta cinco años y su misión es la de poner huevos llegando a los 3.000 diarios en la época de primavera-verano.

Las OBRERAS. Nacen a los 21 días de poner la reina el huevo. Su corta vida, 35-40 días en primavera-verano, pasa por las siguientes etapas o "trabajos"... Así, sus dos primeros días los dedica a la limpieza de las celdas; del tercer al segundo día se encarga de alimentar a las larvas adultas (Hacen de nodrizas); del decimo segundo al decimo séptimo día, construyen las celdillas con la cera que ellas mismas generan (Son cereras); del decimo octavo al vigésimo primer día, etapa en la que contienen más veneno, se encargan de la vigilancia de la colmena; por último, cuando ya tienen 22 días, salen de la colmena y es cuando de "pecoreadoras", dedicándose hasta su muerte visitando de flor en flor para recolectar néctar y polen. -Hacen 1.700 visitas para juntar un gramo de miel.-

Los ZANGANOS. Son 24 los días que necesita para nacer. Se diferencian fácilmente de los demás gracias a que su cuerpo es mucho más grande que el de las obreras. Muere a finales de temporada porque cuando el alimento comienza a escasear (agosto-setiembre) son expulsados de la colmena.

SUSCRÉBASE A UILLA NOUA

CAFE-BAR

PACO

Rúa do Viso, s/n
ARZUA

Cafetería - Restaurante

O GLOMAN

Prolongación Ramón Franco, s/n
Tlf. 50 05 85

Sta. María - ARZUA

CATECISMO DO LABREGO

Polo R. P. M. Fr. Marcos da Portela

(II) DIVISION DA DOCTRINA LABREGA

P. -Xa vimos cómo sodes labrego, cómo estades acabadiños polo nome e pola fame de labrego, mais decideme agora, Cántas cousas está obrigado a saber i entender o labrego cando chega ter uso de razón?

R. -Catro cousas.

P. -Cáles son?

R. -Saber o que se deixa de comer, saber o que ten que traballar, esquecerse do que ten que pagar e non coidarse do que ten que recibir.

P. -Cómo saberá o que deixa de comer?

R. -Facendo recordo das labrotas que se pasan na sua chouza; establecendo comparanzas entre os magnates de bandullo a xeito de bombo, mofletes inflados, rextos e ben mantidos que se pasean, i entre os labregos que andan polas carrixeiras e congostras como almas en pena, esvaídos, fracos, esfameados, pensando no pan que non lles ven ás maus e nos cartiños que fuxen deles como da queima; botándolle olladas decorantes aos aparadores dos almacéns onde se vende xamón, salchichóns, pólos asados, per-

dices, dulces, conservas, queixos e outros manxares apetecentes; pensando nas veces que polo día adiante se lle abre a ún a boca e se lle vai o estómago xa canso de non dixerir máis que patacas cando as hai pra comelas en cachelos, e sin sal moitas veces pra seren gallegos enxebres sin gracia, pois malditos si gracia teñen nin xiquera lla fan ao estómago.

P. -Cómo saberá o que ten que traballar?

R. -Vendo que non hai un chavo nin unha cunca de fariña na chouza, que o recaudador non dorme, que hai que manter á muller e aos fillos, que os que gobernan non fan máis que pedir tabucos, que os que mandan queren ter sempre o comedreiro acugulado, que o presuposto de gastos é un pozo sin fondo, e que o presuposto de ingresos non pasa de ser unha cesta que os estadistas se degoran por encher de auga, que sin cartos non se pode dar un paso neste mundo, nin hai xusticia, nin dereito, nin xique-

ra é ún xente, que desque lle chaman a ún volo no bautismo hastra niquitate no enterro, pasando pola confirmación en que nos dan unha lufiada na cara, hastra o matrimonio en que nos xungen a unha muller pra facer unha xunta de boi e vaca que ha turrar polo carro da familia, temos que soltar os cartiños dunha maneira ou doutra, pois si non é por fás é por nefas.

P. -Cómo poderá esquecerse do que ten que pagar?

R. -Poñéndose bébedo, volvéndose louco, meténdose cen brazas debaixo de terra ou morrendo.

P. -Cómo non se coidará do que ten que recibir?

R. -Facéndose de conta de que ten os ósos de goma pra que non lle doan por moito que mallen neles, non pasándoselle nin polas mentes que ha recibir cousa que seña de proveito nin que valla diñeiro, porque os labregos, de recibiren, fora do ben que lles veña recibindo a Deus, non reciben máis que xiringazos.

O SOLITARIO

J.M. Camino 86

...O MEU NOME É «LEONEN». CHAMANME O SOLITARIO PORQUE TRABALLO SO. NON PRECISO DA AXUDA DE NINGÜEN..

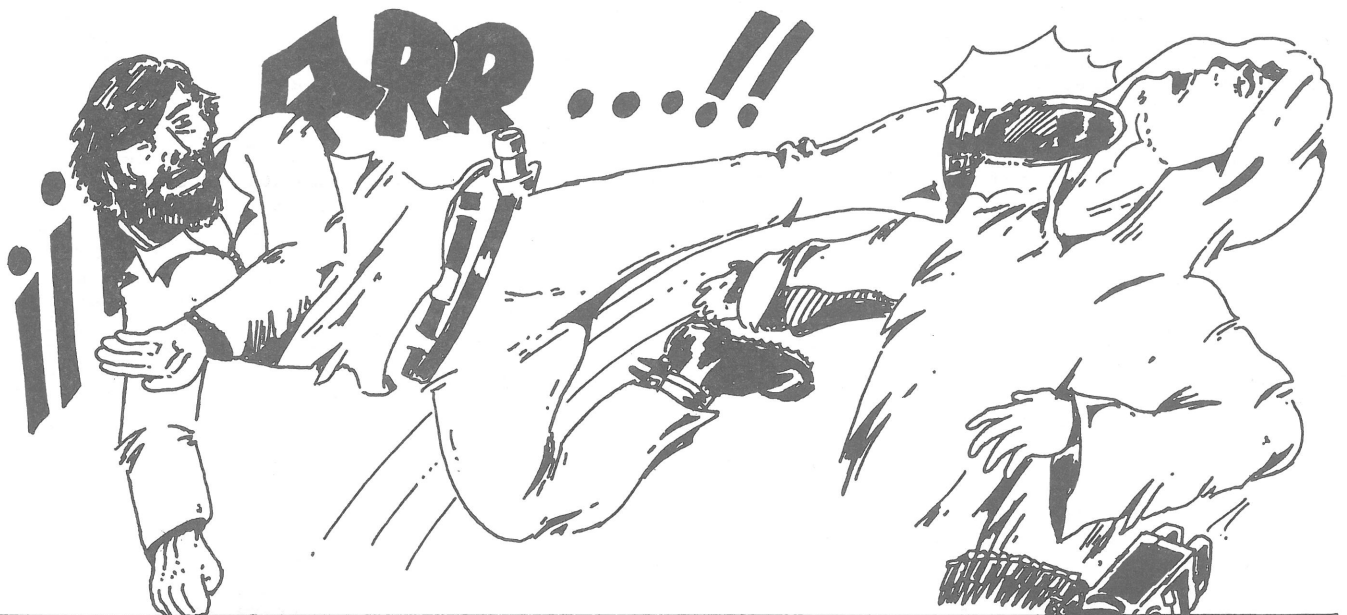
AGORA ESTOU NUNHA MISION DE CONTRABANDO DE ARMAS E ES-
PERO CHEGAR ATA O FINAL.

CAPITULO - 1

L. M. Ferrino - 86

SOÑAR NON CUSTA NADA

LOLO

Os que, fartos de ler nos xornais noticias que só falan de guerras, morte e violencia, acostumados a pasar as follas de corrido fixando a nosa atención sómentes na letra gorda, ás veces temos sorte e as nosas pupilas dilátanse de ledicia ó topar con palabras que reclaman a súa atención aínda que estas aparezan na sección de Economía; disciplina da que un servidor non ten idea nin gafas de esculcar en augas tan turbulentas.

Ven isto a conto porque onte folleando un periódico da semana pasada lin unhas palabras que inmediatamente me fixeron pensar nun mundo do que a súa imaxe se perde nun curruncho máis agachado da miña memoria; aínda que, como todas as cousas boas, a visión durou pouco tempo, porque desguida deixei de soñar desperto, ficando tan só a sensación de algo que pasou polos meus miolos coa rapidez dun lóstrego.

Disque o petróleo se acaba dentro de trinta e cinco anos porque ó baixar o precio non hai cartos para investir na búsqueda de novos xacementos; case me da un chouto o corazón coa sorpresa que me produciu a lectura de tales palabras porque dentro deses anos un xa se rá sexaxenario e a perspectiva dunha vellez apacible, sentindo e vivindo naquela paz interior que invade ó ancián que arrastra os derradeiros anos da súa vida rodeado dos seus chegados, é moi alentosa.

Métinme de cheo na lectura do devandito artigo que falaba de crise, porcentaxes e millós de barrís, conceptos que aletean vertixinosamente na miña cabeza, caendo pouco a pouco nese sopor que nos vence despois dunha comida farturenta. As forzas abandonanme e non poido soste-la testa que finalmente xace sobre do xornal namentras os ollos se pechan pese ós meus esforzos por mantelos abertos.

No mundo dos soños o espazo e o tempo non teñen fronteiras, polo que me vin viaxando no túnel do tempo que me levou a unha terra para min descoñecida aló pola segunda década do século vinteún.

Vínme sentado ó pé dun castaño ata que atinou a pasar por alí un cazador que levaba pendurado no morral un coello que aínda pingaba polo fuciño.

Como bó cazador, era falador, e non levaba presa, polo que tomou asento ó meu lado e, entre pito e pito, contoume o que desguida vos quero contar a vós.

Díxome que xa non pasaban coches, que botan fume negro, por aquelas terras e as carreteras non se ven porque as herbas acabaron por tapalas, e que agora os coellos e paxaros que antes tiveran que fuxir xa volven a brincar nas restrebas e a facer os niños nas silveiras. Só de vez en cando sofren un sobresalto ó escoitar o pitido do tren coas caldeiras resoplando pidindo máis carbón para poder arrastrar a recua que trae detrás, aínda que pouco a pouco se van acostumando a un sonido que ben escoitado non é tan desafinado.

Seica os mariñeiros chegan ó porto de madrugada, entumecidos e cansos de faenar toda a noite, pero as súas mulleres que agardan na ribeira ven nos seus ollos o brillo aquel que só viran nos ollos dos seus avós cando eran nenas. A pesca foi boa, hai pescado no mar porque deixou de ser vertedeiro de lixos e non vloveu a ter sobre do seu lombo manchas negras que cabalgan enriba del deixando detrás a morte dos que só poden vivir no mar.

Contan os mariñeiros que ti veron que dar un rodeo para non despertar as baleas que tomaban o sol ó atardecer, non fora ser o demo que desperten e se escorrenten agora que se empezan a ver por estas latitudes. De novo as baleas volven a ser as donas do mar!

Contoume o meu falador amigo que non acordaba cando levantou por última vez a cabeza para ver que era aquel ronroneo que viña polo ceo, e seguiu coa vista o paxaro de alu-

minio que se alonxa rapidamente ata non ser máis que un punto perdido na inmensidade do espazo. Xa non se ven no lenzo de tercipecelo azúr as grosas brochadas de cor branca que se cruzaban en todas direccións luxando a súa pureza.

Non, agora o ceo é máis azúr e o sol máis marelo porque o único fume que vai ó seu encontro é o das chemineas das casas, do lume que arde na lareira; e a este levao o vento antes de darlle tempo a formar esa cúpula negra que antes cobría as Vilas sen deixar ver o que había detrás delas... Agora só levanta a cabeza para mirar coa boca aberta o vo maxestoso e canso da cigoiña levando no peteiro unha polifía para o que está a facer na torre do A xuntamento. O meu falador amigo ríase contándome o despiste e descontrol das anduriñas tentando encontrar o curruncho máis gardadiño debaixo dos balcóns despois de moitas primaveras sen aparecer por alí.

E aló, debaixo das polas do frondoso castaño, mentras escoitaba as varbas do meu falador amigo pín oubear o lobo que lle dicía adeus ó sol que na lonxanía escomenzaba a esconderse...

O ruído dos ratos no faiado, que xogaban coas espigas do millo trouxome de novo á realidade de roubándome dun mundo do que non quixera sair nunca. Recordando o soño que vira de ter véñenme ás mentes as verbas do crego que con esa mistura de humor e excepticismo galego replicaba: "... iso non o verán os meus netos"; cando alguén lle dicía que dentro duns anos os curas se poderían casar.

Pero isto non foi máis cun soño ó calorío da cociña, e ó fin e ó cabo soñar non custa nada.

SAA de XOGOS

CHAMBRICAS

Rúa de Lugo

ARZUA

RELACION MEDICO-ENFERMO

JOSE ANTONIO OTERO COTON

La imagen pública del médico ha tenido sus oscilaciones a lo largo de la historia, y ha pasado por ciclos de llamativa impopularidad, como en la España del siglo XVI en la que continuaban imperando las doctrinas de Galeno sin haber evolución en el saber médico desde el siglo II. Pocas veces, en cambio, se ha idealizado tanto al médico como a finales del siglo pasado y principio del actual, pese a la menguada acción terapéutica de la época (las sulfamidas aparecen en 1935 y la penicilina en 1940). Cada familia tenía una actitud reverencial hacia su médico de cabecera, y la sociedad se complacía en afirmar que "La medicina es un sacerdocio" (que no parecía molestar a los médicos anticlericales de ese tiempo; y los curas aceptaban con gusto la comparación llamándose "médicos del alma"). Por la inercia de los valores sociales, esta postura hacia el médico ha persistido entre nosotros hasta hace pocos años. Paradjicamente ahora, cuando la medicina tiene un valor científico y un potencial terapéutico muy superior, se encuentra en una pendiente de descrédito y hostilidad. En parte, los motivos son ajenos a la medicina; en parte las quejas están justificadas. En España con la imagen de que la medicina es un sacerdocio, la sociedad pretendió que los médicos fuesen unos santos y consiguió que trabajasen gratuitamente en los hospitales o por sueldos totalmente simbólicos, y que en parte continuaban aún actualmente con las Compañías de Seguros y con las Sociedades Médicas.

Lo asombroso es que los médicos jamás protestaron y contribuyeron a mantener ese absurdo presentándose a reñidas oposiciones para conseguir una plaza en Centros Hospitalarios de Beneficencia o de Asistencia Pública Domiciliaria, por lo que la mayoría de los médicos españoles trabajan muchas horas gratis. Como estas virtudes hergicas no alimentan, el médico tenía que compaginar esta actividad pública con la actividad privada de admitir pacientes en consulta en el domicilio propio, cobrando honorarios que normalmente eran altos en el caso de los cirujanos, no al alcance de la clase

burguesa. Cuando la burguesía explicaba el motivo de sus ahorros, siempre decía: "Por si hay una enfermedad". La precaria situación de la clase trabajadora y las crecientes minutas de muchos médicos hicieron que buscasen formas de protección y se apuntaban a "Sociedades Médicas" que muchas veces eran gremiales (En Santiago persiste una mutua médica. "Unión Protectora de Artesanos") en las que por una cuota fija y reducida al mes tienen derecho a ser atendidos por los médicos que agrupa la sociedad y a ser intervenidos quirúrgicamente y a los servicios de Sanatorio, radiografías, análisis, etc. Esta ha sido una buena solución para los asociados, pero han destrozado la práctica de la medicina privada ya que los médicos no cobran por el acto médico, sino un sueldo mensual fijo y muy bajo, independientemente del número de enfermos que atiendan. El médico suele estar descontento y en general tenía horas distintas para los "enfermos de la sociedad" y para los "de pago" y aunque su actuación profesional sea competente en todo momento, tendía a dedicarle más tiempo a un enfermo que a otro, por lo que este se sentía tratado como "ciudadano de segunda clase", haciendo muy difícil la relación personal entre ambos.

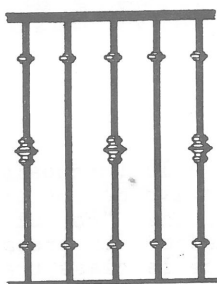
Toda esta organización parte de la iniciativa privada y tanto enfermos como médicos estaban libres de sustraerse a ella; pero en los últimos 30 años la asistencia médica se ha implantado por el Estado. La aparición de la asistencia médica colectivizada se explica históricamente por la idea de que el derecho a ser asistido en caso de enfermedad no se puede responder con la Beneficencia. En 1884 el Canciller alemán Bismark creó el primer seguro de enfermedad y ha sido modelo inspirador adoptado por muchos países, entre ellos España con la creación del SEGURO OBLIGATORIO DE ENFERMEDAD en el año 1942.

Por culpa de los propios médicos que nunca supieron defender sus intereses o por culpa de la Administración, el "seguro" se hizo a "costa de los médicos" y en unas condiciones

que hacían, y aún hacen, imposible el ejercicio digno de la profesión. El asegurado por una cifra mensual moderada tiene los mismos derechos que antes en las Sociedades Médicas y además medicamentos gratuitos, o casi, y otros privilegios mas (incapacidad laboral, invalidez, jubilación, etc.), lo que aparentemente resulta maravilloso, y esto ha llevado a un abuso de solicitud de asistencia médica teniendo que el médico en las horas de consulta diagnóstica y pone tratamiento a 30 ó 40 enfermos y con una serie de papeleo burocrático para cada uno de las múltiples recetas, bajas, partes, volantes, certificados, etc. En los primeros años de la implantación del Seguro de Enfermedad los menos afectados fueron las figuras médicas que siempre tenían su clientela quedando poca para el resto de los médicos que tuvieron que aceptar el Seguro a la fuerza. Y a esto hay que añadir la pretensión del enfermo a pedir recetas, bajas, certificados no procedentes que exige a la fuerza y a veces por la fuerza con el dicho: "para eso pago", no dándose cuenta de que la toma de medicamento encierra peligros e inconvenientes muy graves por los efectos secundarios de los medicamentos no controlados por el médico. Todo esto ha dado lugar a resentimiento e incomprensión por ambas partes, e hizo jirones para muchos años la tradicional buena relación entre el enfermo y su médico, que solía ser además un buen amigo y a veces su paño de lágrimas.

La situación no ha cambiado notablemente en estos últimos años, sí ha mejorado enormemente la asistencia Hospitalaria ya que hay muchos hospitales de muy alto nivel en el país, pero la asistencia de primera línea sigue evolucionando muy lentamente por desidia de los gobernantes que no le prestan la atención debida, no atendiendo a las reivindicaciones de los médicos que desean una medicina primaria más humanizada, mejor pagada, sin horarios de 24 horas todos los días del año y que se les diga a los enfermos cuales son sus deberes y sus obligaciones, con una educación sanitaria correcta que les informen de que el medicamento "cura y mata" al mis-

mo tiempo y que lo ideal es "pagar por no estar enfermo!" Creemos que los médicos y los enfermos están condenados a no entenderse porque para ello sería necesario volver a la situación de antes de Seguro de Enfermedad pero esto no es posible ya que la sociedad tiene derecho a la salud y al bienestar y a favorecerse de los avances de la técnica y para ello siempre hay que contar con los Poderes Públicos que hacen que: "Dos no se entiendan porque hay un tercero que incorpora".

CERRAXERIA
VILLAR

TLF. 50 01 40

STA. MARIA DE ARZUA

POESIA

REXISTRO DE FINAL, ENTREI SENTIGO E ARriba DE CANTO (1976-1984)

Entréi sentigo e arriba de canto
trazamos amaros cercos retidos na memoria
e os beizos sobremorrendo
coma lansías tumbadas polo inverno na fondura que provén do espanto.

Queren festexarnos nun viaxe lonxanísimo de corpos abertos
nunha longa travesía polo mar
na ledicia perpetuada da celebración a ti
que sempre me reanuda baixo un signo solitario
de pequenos saltos arredor do cómaro na pérdida do día,
da úlcera, do territorio.

E alí están os gozosos estronicios nas horas de íntimo,
a nai tan querida sorprendida na fiestra coma un preso común,
e os nenos da poesía difuntiños na inocencia
sometidos de amor por mulleres de rostros e de corpos insaciabes.

XAVIER RODRIGUEZ BAREIO

ANTROIDO-86 -

Falabamos de que tíñamos un "burro", boeno en realidade temos moitos máis pero con ún para esta vez abonda.

O burro podédelo ler como se fose dirixido a vos mesmos. Non é que a Revista queira meterlle un burro os seus lectores, non. O que pasa é que os burros hainos que ler cun pouco de agarimo e hai que ler entre liñas. Un burro non é nunca mal intencionado nin desdeñoso o burro é ledo moi ledo e como ben dixo aquel que falaba coa risiña. Eu, por trintaecatros pesetas na vida leín cousa coma esta.

Son cousas do tempo de Antroido. Antroido frío que os arzuáns abordaron coma se fora unha festa do mes de Xullo. O mal tempo, sí é que o mal tempo existe, non foi un atranco para divertirse en Arzúa.

Nas fotografías que tedes nas páxinas seguintes tedes boa mostra de que en realidade non fixo tanto frío.

Olladeas ben que son as fotos do primeiro Antroido europeo. Olladeas ben que non é fácil distinguir o fotografía do. As fotos están tan mal feitas que ata vergoña me da decir o nome do "fotografo?".

MAQUINARIA

MOSCOSO

Rúa Castelao, 28
Tlf 500346

ARZUA

ANTROIDO-86

BURRO. CARA-A-3

Feito: Un día calquera - Deste mes - Do ano que xa sabes ti.

Tema: Burrología.

Como xa sabes visto o burro é un animal típico destas festas, que pertencen a familia dos burripídeos. Cuxa nai é a burra (que hoxe en día escasea) o seu pai é o dilo burro (que cada día hay máis) e destas sale o burrito por procedente que supoñen todos sabredes e hobedes praticado uns dúas veces.

Nunca se comenche un mes vas a dominar, un burro coma ti uns soupo calxetar.

Tempe da ventana cache choncho, feito que vas a dar un susto a San Antonio Bendito.

Es peludo, un erro biogénetico por que al burro non coñece a súa propia pel.

Un consello que che pido
Un consello das me das
que Adorai escribiu a
un burro come o que escribo
hoxe: Burro grande. Ando no Ande.

O dolor que sint
este burro cando lle
traian do rabo e o q
en seño cando de
te me separo.

Ven Fernando Estes
cantando, un a trina
xugando, vou teñen
mois tempo que te can
estás facendo un
prado.

Vente o outro día
con... vos agardi
do, un leleño, esper
cando de che autare a
tua moaña.

A tu cates es tan
vello como el
culo de un camello.

Piensas compostos
Vitega, Reis meigas,
Para a alimentación
do burro.

O burro vive na
cama provecta da
habitación para polo
prado e descombra
un coite, os afluentes
uns importantes son
O chupete e capallat.

BURRO. CARA-B-3

¿A que este burro non
está mal?
Bueno xa se sabe que
o outro está mellor,
pero os burros forá algun
sou couas as persoas uns
San ven quapas e outros
non hai quen mire pra
ellos.

Este burro que che manda
vou un coua mala fe,
ten cuido o pelo non
pensas que fu eu.

Burro que vas de uns anos
caminho que vas andar dale,
patadas de un parte a que
vas a visitar.

Cuando hablas coeuigo hablas
estelo chulo cuando hablas
con otra hablas estelo burro.

O pasar por diante da
tua casa para un burro
e despois oigo a tua
voz eres grande e comes
coma un burro.

Un río cando vai cheo
Reia follas e carballos
tambén podía levar os
burros que parecen tanto.

Ahoxa xa non se leva
poderlo a filla a un
pai se non entra pola
porta un burro como

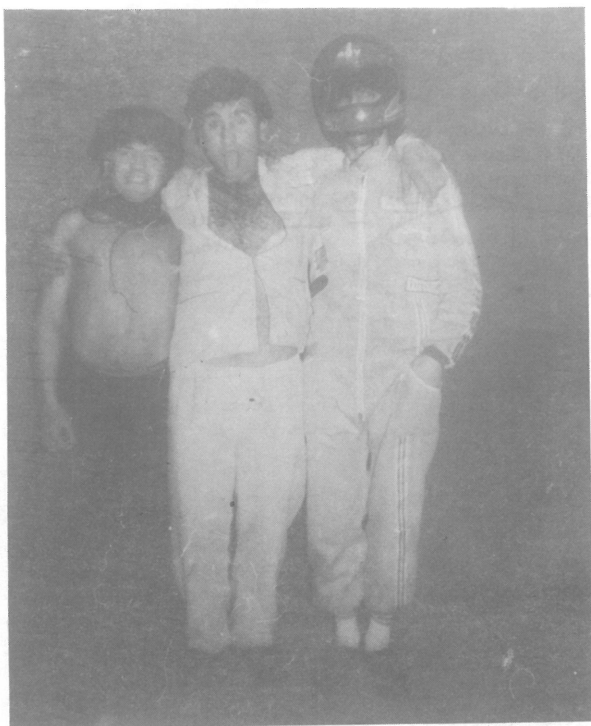
En el jardín de mi casa
hay una flor preciosa,
cada vez que la miro
me acuerdo de tu cara
bambosa.

E horas de despedirse
burro fardou e legou, un
burro como ti sempre
chama a atención. Ando
te casa de uerda
estresco do uer corral
este te levar a feira
a venderte por un real.

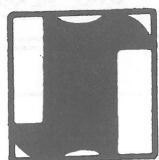
Ainda que che mando
este burro que vou che
parezca mal, souos
cuigas que che queren
en tempo de Carnaval.

Este burro xa se despi
cunha forte aperta, se
quero manter correspondi
escribo a:
Plevail, y saiteu dñ rab
Aman dñerpa, dñ do
ano pasado.

SUSCRÉBASE A UILLA NOUA

☹-ANTRO/D0-86-☹

BANESTO

Banco de todo crédito

A INCONTROLABLE LENDA DE ARZUA

ANTON GRANDE

A Banda Municipal de Arzúa deixaba sons de mocidade musical no aer. Bailábase na Praza Maior o ritmo tropical e as fortes botas dos danzantes remarcaban o seu pisar no sono o co das pozas cativas. A choiva ameazaba novamente, o director da Banda marca coa batuta e unha queixeira aínda nova, que tentaba facer negocio, tecíabala por vender o seu produto seis veces máis do normal.

- Tolea vostede -decía o puxador-. Virei mañán e terámolo que regalar.

- Pois ven mañán, meu rulo, que hoxe xa se mirará.

Chovía xa preguizosamente, a música chegaba acalada á casa dos Pedreira, situada xusto por detrás da Praza Maior. Tiña a casa as súas arcadas de pedra, lembranza de arquitectura galega, que deixaban asentar o tempo pasado mainamente.

Había xa moitos anos que aquela casa, agora sometida por intrépidas e novas construcións, deixara de ser o centro de reunión de petrucos vidos de Compostela e Melide, labregos da comarca e estudantes afeñoritados de Compostela. Iso, sin esquecer a queixeiras e tratantes que xa nas primeiras horas dos días feirados ocupaban postos de competencia lícita no Campo da Feira, praza ca

drangular atravesada no lombo pola estrada camiño de Lugo.

Na casa Pedreira había sona, ganada de ano en ano, de xantarse nela os millores callos da parroquia. A tradición seguía a manter e o cativo comedor, non máis de oito mesas, topábase ó completo.

Unha rapaza loira, de toquilla arabesca, xogaba ó fondo con un bolo de pan. Noutra mesa, tres homes falaban do tratado na feira e un carto enchía os vasos de tinto quirogués. Perto da entrada, dous homes fumaban sendas "Farias" apurando o grolo de augardente para deixar sitio ós que na porta ou no mostrador baleiraban cuncas de espranza. No centro da sala, como sempre, unha mesa baleira con dous servizos e dou caraveles roxos nun floreira de peana plateada.

- Ben nos poderíamos sentar nesa táboa, comentou alguén.

- Esa, respondía Hermitas, preocupada por poñer os pratos de callos, está ocupada. Teñen que agardar.

E seguía a camiñar cara á cocíña.

Nótase que son estudantes mozos e non saben a historia, comentou Anxo Bravo á súa compañeira mentras mollaba unha codia de pan no prebe.

Qué historia é esa certamen

te? inquiriu Pilar.

Cóntase, e penso que con toda certeza, engadiu Anxo, que na mocidade da Hermitas tiñan por costume vir eiquí a xantar os días de feira dous rapaces que estaban namorados dela. Os dous eran grandes amigos e ambolos dous disputábanse os favores da mesoeira. Cada quen tentaba ser superior o outro cando a tiñan de por fronte.

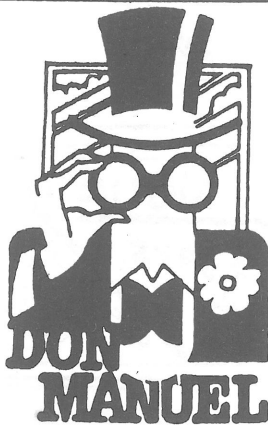
Un día de feira chegaron os dous a Arzúa. Laparon unhas racións de pulpo, beberon unhas cuncas e moitas máis e viñeron xantar eiquí. Sentáronse precisamente nesa mesa do centro e chamaron a Hermitas para que lles puxera uns bons platos de callos.

- O que máis callos pape, háse quedar coa Hermitas, sabe se que dixo un deles.

A proposta foi aceptada polo outro e calados, deron inicio ó xantar. O principio, comenzaron tragando con certas presas, propias do ímpetu inicial; logo deron en remoer con lentitude, tomando máis viño do necesario, fitándose con ollos cada vez máis violentos, nunha espiral atormentada.

A Hermitas non quería darlles máis callos, os dous insistían, blasfemaban e Hermitas cedía poñendo novas racións.

Os dous caeron case ó mesmo

DISCOTECA-PUB/ARZUA
Tlf. 50 01 29

SE O QUERES PASAR
BEN. VEN A...

DON MANUEL

- AMBIENTE XOVEN -

BENDAÑA

- * TV-COR. VIDEO-SONIDO
- * INFORMATICA
- * ELECTRODOMESTICOS
- * ELECTRICIDADE
- * MOBLES-COCIÑA

Rúa Castela, 33

ARZUA

tempo riba da mesa. Boqueaban i enchían o mantel de inmudici-
cias. Tamén arroutaban forte-
mente. Ficarón mortos ó cabo
dunha media hora sin que se
poides facer ren por eles.

Parece ser que Hermitas pa-
sou uns meses en Conxo e ó vol-
tar, fíxose cargo novamente do
negocio. Vende aquela, os días
de feira, dous caraveles roxos
e dou servicios postos na mesa
gardan a memoria dos seus dous
namorados.

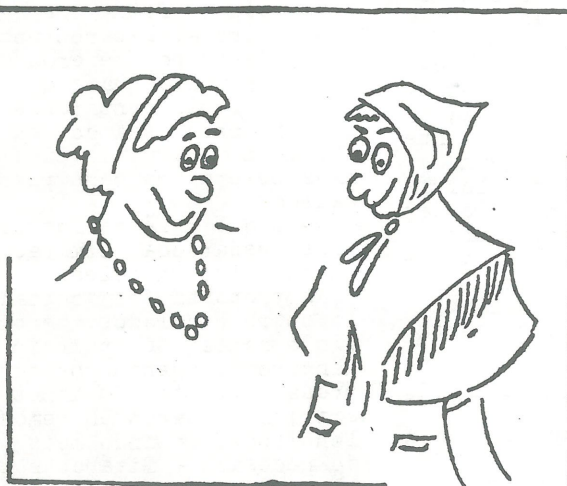

SUMINISTROS
VIÑAS S/L
MATERIAIS DE CONSTRUCCION
Subdistribuidor Roca

Ramón Franco, 38
Tlf. 50 00 76

ARZUA

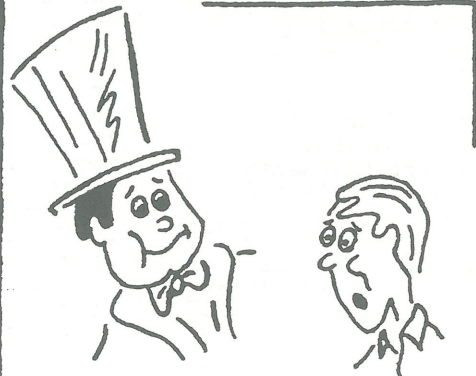
ANXO GRANDE 86

- A dona da cidade: Pues yo horneo en la cocina nueva que me regaló mi marido.
- A dona da aldea: Pois na miña casa a única que ornea é a burra.

GRANDE 86

COUSIÑAS - 86

- O rico ó pobre:
Eu teño moitas cousas
- O pobre: Pois eu teño unha
moito mais grande das que
ten vostede
- ¿E que é?
- ¡¡ POBREZA !!

GRANDE 86

ATENCION

NOVO PRECIO DE «UILLA NOUA»
Agora 1 Revista por só **283,02 pts.**
283,02 + 16,98 (6% IVA) = 300 pts.

RESUMEN:
TODO SIGUE
IGUAL

CAFETERIA

MARY'S

Rúa de Lugo, 34
Tlf. 50 02 07

ARZUA

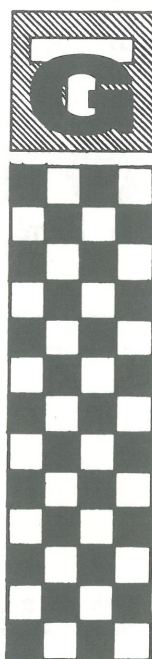
COLUMNA DEL ILÓGICO
(X.D.B.)

Ni caso me habeis
 hecho. Os aconsejo que
 redobledes vuestros es-
 fuerzos, además inclu-
 so tenéis ahora doble
 posibilidad de alcan-
 zar a entender mi men-
 saje. Es más aún se os
 alumbra el camino. Es
 muy fácil de entender,
 releer lo que yo os di-
 go, dadle vueltas, ha-
 cedme caso y hallareis
 la respuesta de esa te-
 rrible duda que os in-
 vade. Os invade a voso-
 tros por que a mi, des-
 de luego, la duda no
 se acerca, huye aterror-
 rizada. Un día, por fa-
 vor, escribid aquí o
 en donde sea y me des-
 cribis la duda. Tengo
 tantas ganas de que se
 asome a mi cerebro.
 Tal vez no acabase-
 is de entender muy bi-
 en mi último mensaje.
 Me refiero, claro está,
 a que pretendo decirlos
 que releais mi anteri-
 or columna para descu-
 brir la verdad.
 Os daré también un
 dato que faltaba: el
 R-5 que adelantó a nu-
 estros tres héroes. Lo
 hizo indebidamente. En
 raya continua. Línea
 continua.
 Pues eso, la línea
 continua.

OBRADOIROS

MECANICA
CHAPA

GALICIA

Rúa de Lugo, 113-115

Tlf. 500069 e 500273

Particular

ARZUA

TAPICERIA

ALSÚ

Rúa de José Antonio, 26

Tlf. 50 05 81

ARZUA

CASA

HOSPEDAXE E XANTARES

FRADE

Rúa de Ramón Franco, 10

Tlf. 50 00 19

ARZUA

Café - Bar

© CASQUEIRO

Especialidade en Hamburguesas, «Franfurts» e Pinchos Morunos

Praza, 1
Tlf. 50 00 04

ARZUA

CAIXA RURAL
PROVINCIAL

Galicia Apícola

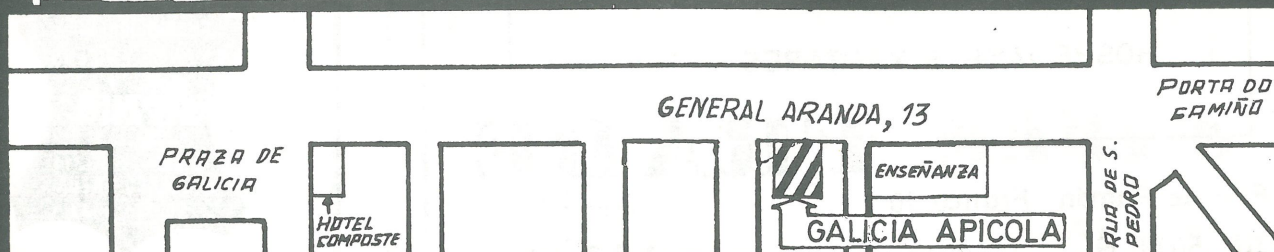
DISPONEMOS DE TODO TIPO DE MATERIAL APÍCOLA:

- Colmenas- Extractores- Cera- Medicamentos- Alimento- Libros...
- Colmenas "Dadant y Langstroth", pobladas con abejas.
- Colmenas y cuadros desmontados.
- Miel con la garantía de "Galicia Apícola"

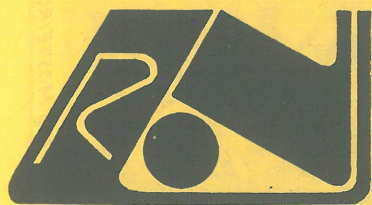
* Si tiene problemas con sus abejas,
NO DUDE EN CONSULTARNOS

* Si sospecha de alguna enfermedad,
mándenos una muestra para
ANALIZAR y le diremos el
TRATAMIENTO ADECUADO en cada caso.

SANTIAGO

UILLA NOUA

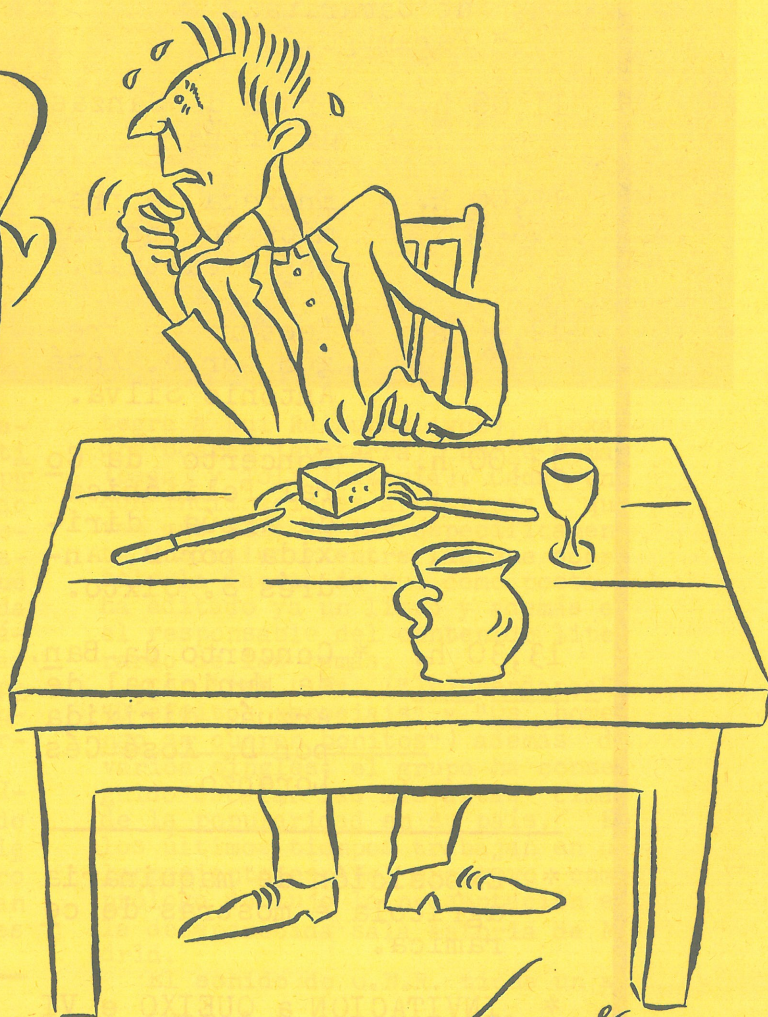

☆☆☆ voceiro arzuán

Arzúa, ~~FESTA DO QUEIXO~~ ~ EXTRA

non señor...
non me queixo
do queixo;
do que me queixo
é do queixo.

no. 86.

XI FESTA DO QUEIXO - ARZÚA-86.

FOTO MOSTEIRO

MAÑAN

* MOSTRA E VENDA DE QUEIXOS

A partir das 10 horas:

- * Gaiteiros "OS ROMANS".
- * Agrupación de gaitas de Camariñas.
- * Xaramugo.

11,00 h. * Grupo de Danzas de Arzúa

12,00 h. * Entrega de premios do concurso de carteis.

12,30 h. * Lectura do Pregón por D. Xosé Antonio Silva.

13,00 h. * Concerto "da Coral Polifónica de Arzúa, dirixida por D. Andrés S. Sixto.

13,30 h. * Concerto da Banda Municipal de Arzúa, dirixida por D. Xosé Cés Lorenzo.

* Exposición de maquinaria agrícola e mostras de cerámica.

* INVITACION a QUEIXO e VIÑO pola comisión organizadora.

TARDE

* FUTBOL: Partido de Primeira Rexional no Polideportivo Municipal do Viso entre os conxuntos:

- BREXO LEMA
- C.S.D ARZUA

* FESTIVAL

A partir das 18,30 h.

Actuarán:

- Suso Vaamonde
- Na Lúa
- G.N.R.
- Os Resentidos

* VERBENA

- Banda-Orquesta de Arzúa

Sábado 1 de Marzo

18,00 h. Balonmano.

- San Valentín
- CSD Arzúa

20,00 h.: *TEATRO

Posta en escena polo grupo "DITEA" da obra: "A Lenda de Xoan Bonome"

* 1º FESTIVAL POP-ROCK. Organizado polo INB e CSD de Arzúa

G.N.R. e OS RESENTIDOS

ANA MONTENEGRO

OS RESENTIDOS, sólo para radioaficionados.

Capitaneados por el polifacético y delirante Antón Reixa, quien con la misma soltura da clases en un instituto, gana premios de poesía, hace videos, escribe obras de teatro o se sube a un escenario, OS RESENTIDOS son algo más que una banda de música, mucho más... pero sería superfluo hacer una enumeración. Además de Reixa, como voz, letrista y hombre espectáculo, el grupo lo componen: Alberto Torrado (bajo), Javier Soto (guitarra), (ambos miembros a su vez de Siniestro Total) y Rubén Losada (teclados, caja de ritmos y viento). En algunas de sus últimas actuaciones contaban con colaboración de Vicens como batería. Su primer L.P., aparecido en la primavera del 85 y titulado "Vigo capital Lisboa", a pesar de estar íntegramente grabado en gallego, con variantes lingüísticas sólo localizables en el barrio de Coya y sus alrededores, fue un éxito de tal magnitud en toda la península que la casa discográfica les dijo que tenía que grabar un nuevo plástico. Ya mezclado aparecerá muy pronto en la calle conteniendo esta vez abundantes versiones de viejos temas.

Entre los logros de OS RESENTIDOS figura también el haber sido incluidos en la Enciclopedia Gallega sin haber pagado un duro pero sus mejores virtudes se aprecian al escuchar una de sus inmortales caricaturas urbanas.

G.N.R., música atlántica para

tiempos de crisis.

Son una de las más interesantes bandas portuguesas, son, desde luego,

la más exportable e inquietante formación surgida en tierras lusitanas, concretamente en la verdosa ciudad de Porto. Su nombre procede de un juego de palabras que fluctúa entre Nuevo Grupo Rock y Guardia Nacional Republicana. G.N.R., fundado en 1981 por Alexandre Soares, Víctor Rua y Toli, ha ido evolucionando a lo largo del tiempo en sus intencionalidades estéticas, en sus contenidos musicales y en su formación que actualmente in-

tegra a Rui Reinunho (voz), Alexandre Soares (guitarra), Jorge Romão (bajo) y Toli (batería). Cada uno con inclinaciones artísticas que van más allá de las específicamente musicales y entre las que sobresale la faceta de Rui como poeta, ha editado ya un libro y además es el responsable del contenido literario de los temas.

Con tres L.Ps. ("Independança", "D'efeitos Especiais" y "Os homes nao se queren bonitos") además de varios singles, el grupo ha conseguido escalar las más altas cimas de la popularidad en su país. En los últimos tiempos trabajan en un lanzamiento español que tuvo como prólogo de lujo la presentación en la desaparecida sala Astoria de Madrid.

El sonido de G.N.R. tiene un se-

Ana Montenegro

PREGON DE ANTON FRAGUAS F. NA IX - FESTA DO QUEIXO

Fai mais de cincuenta anos que pasei por iste camiño e por iste pobo, na compañía de outros amigos pra percorrer as terras de Melide e arrecadar datos pra facer o estudio da comarca. Na casa onde para ba o coche de línea había nun departamento adicado a comedor unhas pinturas murales feitas por un entonces xoven pintor e poeta, Prado Díaz, que inda vive en Compostela. Levo dende aquela data pasado moitas veces por estes camiños e tamén meditado moito no seu pasado que se apoia na prehistoria e na estampa xeográfica do presente.

As terras Arzuáns mostran moitos restos de mámoas e de castros que nos axudan a comprender as raíces de vellos estamentos e a importancia do lonxano poboamento; xa fixo en lugares onde podía desenrolar a súa vida. Vifiron xentes de fora e impuxeron novos rumbos, a vida cambeou de un modo semellante a como vai cambeando nos nosos días. Abríronse camiños e orgaizouse millor o comercio, cultivaron se mais terras porque había mais poboación pra manter, os veciños deixan o castro e asentase na encosta e no val. As vellas calzadas románs chegaron ós nosos días e o carro, tan gasalleiro, sempre troupe leo con aires de muiñeira, cando valeiro baixaba pola corredoira empedrada, e cantaba ledizoso cando iba cargado pro curral do seu amo.

A calzada román veu emparellarse outro camiño, o Camiño Francés, que foi tan grande a súa importancia que a súa roita foi camiño por excelencia. Foi camiño de pelengrins, de Santos, de Reises, de tremendos pecadores, de grandes artistas, e de furibundos ladróns. Nos momentos de mais movimento de xentes pra Compostela, Arzúa tiña unha murella pra defenderse de peligrosos viaxeiros, pero tamén, claro está, pra recaudar os dreitos de portádego. E, precisamente, por semellantes co branxas polo que sabemos dos seus muros. O señor da Vila era o Arcebispo de Santiago que ten uns dreitos especiais ben especificados nos Fueros; no dreito de portádego sinala a perceución de cada un con istas verbas: Item ha mas el dicho señor la mitad del portaje e la otra meitad lieuala el concejo del dicho lugar por privilegio que ovie-

ron de los Arçobispos Don Beringuel e Don Pedro, para faser la cerqua: e fueles otorgado por once años que son pasados e mais seis anos: e agora cogenlo sin privilegio nin confirmación vuestra. Están coa cerqua, é decir coa cerca, como se chama a muralla de Santiago nun gran tramo onde había unha imaxen da Virxen nun nicho, e inda hoxe se chama así. O Arcebispo Don Beringuel, é Don Berenguel de Landora contra quen loitaron os composteláns que desexaban impoñer o poder civil independente do eclesiástico, o poder dos leigos sobor do poder eclesiástico. Quizais por os acontecementos composteláns non fai reclamación ós alcal-

des de Arzúa que cobran xa fora do tempo que lle deran. O outro Arcebispo é Don Pedro-V que morre no ano 1351.

O Camiño Francés ten a súa guía dende moi antigo e Arzúa queda no medio de dúas estacións que se citan por Aymeryc Picaud: Castaniola, como di o Calixtino, Castañeda, e Ferreiros. A Castañeda era moi importante polos fornos de cocer a cal porque eiquí facíase o cemento, como lle chama Walter Starkie, e as pedras de cal traíannas os pelengrins dende Triacastela, localidade que se atopa no Camiño despois de pasar o Cebreiro e Liñares, a pouco de entrar en Galicia, era como unha penitencia imposta por

CALZADOS

MATO

José Antonio, 1

Tlf. 50 03 19

ARZUA

RENAULT

Obradoiros

FIUZA

AXENCIA RENAULT

TURISMOS DE OCASION

Tlf. 50 02 31

Teiraboa
ARZUA

cada ún, a seu gusto, pra con-tribuir dese xeito á obra da Basílica Xacobeá. E mais pre-to de Arzúa, ahí en Ribadiso, xusto ó pasar o río pola pon-te vella, que colle o camiño dreito que baixa dende a vol-ta da Portela, atópase unha casa arruinada, foi un Hospi-tal que se chamaba Hospital de Ribadiso e pertencía o gremio de plateiros de Santia-go. Atendía os pelengríns, cu-rándolle as feridas principal-mente dos pés, os pelengríns parolaban e así xurdían con-tos e lendas, historias de Santuarios, milagres de San-tos e loitas de señores ou a-mores de princesas e das da-mas do castelos. Os veciños de Arzúa escoitaban de mañan-ciña cando saían pro agro pra oír algún canto de viaxeiros en linguas alleas, e poida que algunha vez un troveiro fixera un recital de namorado acompañado con dulzaina ou zanfona, a algunha fermosa ar-zuana.

Os viaxeiros que escribi-ron do seu viaxe teñen notas curiosas, certas inasactitu-des e cargan a mais non poder as notas ruíns que lle cadrou de atopar. E pra que vexan un exemplo reparen no que dí Je-rónimo Münzer no seu relato: "O día 21 de Nadal, escribe Münzer, despedímonos de San-tiago i-encamiñámonos a Ferre-iros, aldea a cinco leguas de aquela cidade, onde tivemos fementido hospedaxe. O segui-te día fixemos unha xornada de nove leguas pasando polo lugarexo de Melide, e por Se-gonde; o 24 chegamos a Porto-marín, e, dende alí, atrave-sando un gran río e o cabo de oito leguas a Sarria. Toda es-ta comarca é fértil inda que montañosa e pouco poboada; a carne de porco é nela o ali-mento principal, e, verdadei-ramente que a xente do país é porca sobre toda ponderación".

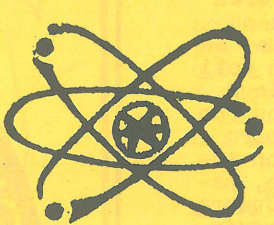
Como lle chamou lugarexo a Melide, escoitemos o que nos dí outro relator, Antonio de Lalain, señor de Montigny, na descripción do viaxe de Felipe o Fermoso, a quen acompa-ñou nos dous viaxes, fala así dos mesmos lugares, sendo moi pequena a separación dos a-nos: "O martes oito de marzo, refire Lalaing, pída a misa foron a parar a Ferreiros, cando habían camiñado cinco leguas. (Cearon e dormiron a-lí). O mércores camiñaron ca-tro leguas, logo comeron en Melide, vila fermosa, pero pe-quena; é condado e hai alí castelo. E despois camiñaron cinco leguas e aloxáronse nun pobo chamado Guntín". Ahí te-mos a diferenza. Este, o se-ñor de Montigny, comeu e dur-meu en Ferreiros e atopou as cousas ben e todo limpo; pero onde se descobre millor a di-ferencia é na referencia a Me-

lide, pra Münzer é un lugare-xo, usa a clásica forma des-pectiva, mirou e non supo ver; en troques pro señor de Mon-tigny é unha vila fermosa. Fa-cemos a cita pra que non pen-semos que por ser extranxeiro xa vai facer loubanza da nosa terra.

Hai que destacar tamén o fenómeno románico mais ou me-nos relacionado co Camiño Francés pero sempre realizado polos canteiros galegos, e,

como unha constante; a vida, a vida campesiña afincada á terra na que cada primavera é unha espranza e cada outono unha gozosa regalia das co-lleitas, xa nas arcas trigos e centeos, e as castañas nos canizos. E interesante ousar-var a chegada de novos froi-tos, o millo e as patacas, e o planteamento de pagos de rendas, cando estas plantas teñen xa un volumen cobizoso nas sementeirás.

ELECTRONICA NUÑEZ

Reparación TV Color e B.N. }
 Radio-cassette }
 Video... }

Rúa Santiago, s/n
 Tlf. 50 03 19
ARZUA

A terra arzuán é terra onde os souts de castiñeiros cubrían notables extensións de encostas nas veiras dos ríos, foron desaparecendo e hai necesidade de retornar a esta noble planta que da beleza a un lugar, sabroso froito e madeira de gran calidade. Inda hai no paisaxe o carballo trunfante, as grandes carballeiras gala de moitos lugares, tamén elas tiveron moitos inimigos: a construción de vivendas, os maquinismos de labranza, os barcos, as travesas do tren e o lume. De vez en cando pérdese un carballo tipo, un carballo co seu nome como o Carballo das mentiras, en Calvos de Sobrecamiño, non era un patricio como o de Santa Margarita de Pontevedra, era un árbol emprazado na veira do camiño disposto de tal xeito que permitía sentarse ó seu redor de un modo natural polo rebaixe da terra, agora sentábanse na súa veira os veciños que tiñan os seus paramentos denantes da Misa, noutros tempos debeo ser no carballo onde se xuntaban o Consello parroquial, e quizais de tales xuntanzas acadara o nome. Inda quedan grandes chouzas e carballeiras como a da Castañeda que fai a maravillosa estampa diante da casa de Saavedra e a Carballeira da Illana da que hai de lembrar a cantiga da costureira a que fan unha pregunta pra ónde se vai seu corazón e da unha curiosa resposta pra que ningún intente minguar a súa ilusión:

- Costureir bonita
díme dónde fas o niño:
- na Carballeira da Illana,
no máis alto carballiño.

Na economía arzuán ten unha importancia moi grande o gando. No século pasado eran moi numerosas as greas e os rebaños. Nun certamen que se celebrou en Santiago con motivo das Festas do Apóstolo 6 25 de Xulio de 1861 gañou un premio de 200 reais un potro de dous a catro anos, Don Antonio Sánchez Barallobre, natural de San Xulián de Cumbrós. Era un concurso de gando pra estimular ás xentes a seleccionar o gando. Pero temos que facer eiquí unha distinción: as vacas. Un aforismo galego dí: a vaca é a pipa do labrador. Deica agora a vaca foi todo pra un labrador e na maior parte de Galicia os veciños sentíanse solidarios no caso de que unha vaca caise por un barranco e rompese unha perna, había que sacrificala e os veciños iban todos mercar carne pra axudar á perda. A xugada era o motor de todo o traballo: carro, arado e grade funcionaban tirados na maior parte das familias, por unha xugada de vacas; uni-

camente os carreteiros tiñan as xugadas de bois e os labradores mais podentes. O dono vía nas vacas, na xugada o seu gran amparo. Vai desaparecendo a tracción animal, o carro. Agora que os estoupidos do tractor apagaron o seu canto lembremos os versos de Cabanillas: "Meu carriño!"

Carriño forte e xeitoso
meu carriño
arrolador e mimoso
como o berce d-un meniño!
Meu carriño cantareiro!
O de xugo e cabezalla
coa puntiña da navalla
pulidos da miña man!
Sempre ó paso, sempre xun-
(tos
entre estripas e entre frores,
cantemos nosos amores,
sin sair do noso chan!
Meu amor de carreteiro!
Meu carriño!
O do eixo de ameneiro
e os canizos de sanguiño!
Lévame, meu carro, leva,
polá meiga terra nosa
que a miña alma saudosa

lonxe d-ela non se afai.
Lévame por onde escoite
a fala doce e sentida
entre bicos deprendida
no colo de miña nai!

O poeta ten pro carro unha saudosa despedida:

Oxe corredoira abaixo,
mañán corredoira arriba,
mentras ti dures e eu viva
teremos un camiñar.

E cando ti xa apodrezas
e eu dé o laio derradeiro,
que fagan do teu chedeiro
a caixa pra me enterrar!

O do eixo de ameneiro
e os canizos de sanguiño!
Meu amor de carreteiro!
Meu carriño cantareiro!
Meu carriño!

A desaparición do carro como a desaparición da cocíña de lareira é unha mostra de gran transformación. O carro morre sin que se teña despenalizado o seu canto nas vilas e cidades. Quizais inda alguén lembre a tabua co letrei

GESTORIA SOCIAL LABORAL, FISCAL Y CONTABLE

LUGO, 16
TLF. 50 01 26

ARZUA

ro: VEHÍCULOS 10 Km. a la hora. PROHIBIDO EL CANTO DE LOS CARROS. Por eso outro poeta Eladio Rodríguez González, adicoulle tamén os seus versos dándolle consellos:

Non te metas de romplón por onde haxa pedrugallo.

Vaite ben a modo, ò son da tua rítmica canción, que nos eidos é traballo e nos campos é oración.

Cánsate nos teus camiños, enzóufate nos bulleiros,

espiñate nos espiños, máncate nos comareiros e móllate nos lameiros dos tarreos campesiños...

Mais non entres na cidade, pois se te sinten cantar xa non te deixan pasar no nome da autoridade...

E non te vaias rogar que xa te virán buscar por propia necesidade!

Como un turbión que vai arrasando todo xa poucos carros quedan soio nas terras

moi quebradas seguirán usando por agora, o seu carriño. Que dan as vacas liberadas do xugo e do trobo, pero a vaca seguirá sendo o animal familiar tan mansiñas que chamadas den de lonxe viñan, como un can, pra comer un codelo de brona ou unha espiguiña nova, e a súa crianza facíase con delicadas atencións porque na vaca encerrabase unha ilusión como refiren versos de Crecente Vega, adicados a unha becerria, a unha pucha mal mantida, que comprou por trinta reás:

A MINA PUCHA

Cavilando coma un tolo, entre trasgrolo e trasgrolo pensaba na cama eu solo como porme en gado meu. Ter vacas miñas! Canté! Pro fai falla ter un pé. Ti cómo farás José?

Maxinando n-isto eu, Anxela dime baixiño: Sabes en qué penso homiño? En pillar outro camiño. Ou non val Pepe d-Hermida mais que pra tirar dun raño? Merca unha puchiña, diaño, aunque sea coma un año, pra empezal-a nosa vida.

E aforra que aforrarás, hoxe un can, mañán dous cas, á conta dos meus xornás merquei onte na Barqueira. Non é moi grande a becerra, ora que é moito por terra. Non me baixou unha perra dos trinta, e fixen boa feira.

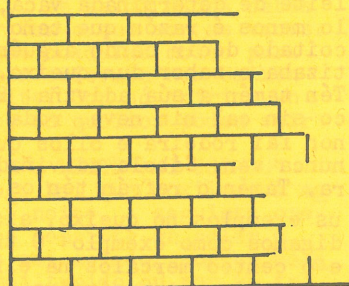
Os pés esquerqueñadiños ten, e os osos ispidiños coma as pedras dos camiños, e o pelo repuluxado coma os dentes dun restrelo. Tocoulle pouco farelo, que nada dí coma o pelo se ven de man probe o gado.

Ven de pasar fame pura; pro ten oso e armadura pra botar boa figura o día que ande ben chea. E anque é hoxe unha patata e como os cainzos fraca, hei facer dela unha vaca como as millores da aldea. E logo hasta é tan mansiña! cando seu dono a acarifa pandéase, e tan quedaña se queda coma unha pedra, sin moverse ben nin mal. que é tolamia? Non é tal, que anque sea un animal tamén co cariño medra.

Becerríña que remós, ti has-me de dar puchos bós, ti serás meu ben de Díos, pra que a fame non me anubre. Ti no aleitar has de ser unha fonte, si Díos quer, e os meus fillos hei manter co leiteño do teu ubre.

Por tí de probe hei salir. En tí vexo o meu porvir, o empezo do meu vivir, o comenzo do meu gado.

CONSTRUCCIONS

CHOFRICAS

Ramón Franco, 113

Tlf. 50 00 53

ARZUA

INCREIBLE PERO CIERTO...

...POR FIN CAYÓ EL CONEJO !

— Agencia Matrimonial "ALMAKI" —

Con qué pracer te aloumiño,
miña pucha, meu cariño,
a de esqueleto ispidiño
e pelo repuluxado!
teño de facerche un traxe;
heite por de boa peñaxe
co millo da miña ucha...
O que é se Dios te me deixa.
Miña becerríña teixa!
meu cariño. Miña Pucha!

En Arzúa tiña que ser moi boa a carne de vaca como podemos demostrar léndolles un mandato do Fuero da Vila. Hai que ter en conta que o Arcebispo de Santiago, como xe se dixo, era señor da Vila, e o Fuero dí: "En el dicho lugar de Arzúa da el concejo al señor (niste caso o señor como acabamos de decir é o Arcebispo) cada que fuer o vinier a Castilla e pasar por y un odre de viño e sesenta panes e unha perna de vaca."

Agora diremos: falou-se do gando, das vacas, do leite e preguntámonos a nos mesmos: e os queixos? Do queixo non fala o Fuero pero temos un documento o que non se lle borrou a tinta. Trátase dunha representación dos queixos arzuáns o lado das empanadas de lamprea de Padrón, o caldo na pota e o viño quizais da Ulla ou do Salnés. Todo un banquete de bodas. Están esculpidas tales viandas en fino granito, nas ménsulas do Pazo de Xelmírez en Santiago, no gran comedor onde se representa unha boda de moito fuste; Sánchez

Cantón cree que pode ser a boda de Alfonso-IX de León, este rei morre en 1228, polo tanto dende fai mais de 700 anos os queixos de Arzúa forman parte das boas comidas. Non variaron de feitío, nin de tamaño, son redondos e completamente planos. Formaba parte o queixo arzuán das grandes comidas, das máis vistosas comidas. Algún tempo cantábase na ruada a cantiga do queixo, millor do que comía o queixo; do criado que louvaba a fartura na casa do seu amo:

A mañán almorzo queixo,
ás doce queixo con pan,
á tarde merendo queixo
e á noite queixo me dan.

Alguén me dixo un frase atribuída a Marañón: ningunha comida de queixo nin sin queixo. As verbas do ilustre escritor recomendan o consumo de tan delicado manjar, e sen do consello de médico índa debe ser mellor acollido. E posto que espigamos no Cantigueiro lembremos a petición primeira que se fai do leite, materia prima pra outar o queixo:

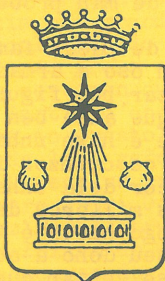
Eu pedínlle o leite a vaca,
a vaca pideume a herba,
eu pedínlle a herba ó prado
e o prado pideume a rega.

A vaca non é un animal seisixente pero o agricultor, ou

quizais millor a agricultora, conoce moi ben os alimentos que dan millor calidade de leite que se traduce seguidamente nos queixos por iso hai o queixo da nabiza, o queixo da palla seca, o queixo da miñarada, e índa se poderá distinguir a calidade dos prados, a auga coa fariña ou co relón, toda unha encadeada alimentación fará o queixo máis ou menos mantecoso dende o que regaña e se desmorona co seu peso, deica o que se mantén sin corte nin arruga. Calquera fará declarar a quen non comeo canto quixera comer e dí: Eu do queixo non me queixo, queíxome polo que deixo. Ou do que compara a ración do queixo coa do pan e dí: A min tanto queixo como pan, nunca mo dan.

Índa hai outra escolla o leite de determinada vaca, polo menos é razón que teño escoitado decir cando alguén matizaba o sabor dun queixo. Tén tamén a súa adiviña: Blanco sin cal nin neve, roda que non fai rodeira e ollos que nunca ven. Sábela adiviñadeira. Tamén o refrán téñen os seus exemplos no queixo, así digamos como exemplo: O trigo e o centeo mercales na eira, e o queixo na queixeira.

Veciños da Terra de Arzúa a vosa Festa renova o mérito extraordinario do traballo.

C. S. D. ARZUA

C.S.D. ARZUA

*Os rogadores e directivos da C.S.D. -
Arzúa desexanlle aos seus socios e afei-
zados en xeral, unha feliz Festa do
Queixo.*

COMO SE FAN OS QUEIXOS

A QUEIXEIRA DE CASTAÑEDA

Facer o queixo é unha cousa moi fácil pero que dá moito traballo. Hai algúns meses que saen bós e rentábeis, e senon é mellor vender o leite, anque seña a miséria que o pagan.

Arzúa é toda zona de queixos, pero os milliores son os de Castañeda, donde eu son. Son os milliores porque sempre o foron, é a terra dos queixos.

Os cuidados do queixo comenzan, claro, cos da vaca, xa sabes, hai que botala, pen sala... se es da aldea debes saber ben o que son as vacas. Hai que coidalas moito para que non enfermen nen baixen ao leite. Con só enfriar un pouco, os queixos poden sair malos.

"COLAR O LEITE MOI COLADO"

Logo hai que muxilas, á mañá e á noite. A seguinte operación consiste en colar o leite moi colado, por un colador moi tupido ou por un trappo. Non pode ir luxo de ningunha clase, a xente non chos compraría máis.

O seguinte paso é poñer a quecer o leite un chisco. Millor é agardar antes que perda a quentura da vaca e que se entone un pouco. Reméxese ben remexido e bótaselle a "auga dos queixos", si, eso,

o cuallo. Mídese cun culler e varía segundo a época na que esteñamos, se o leite é mao ou bó, ou se é novo ou vello. Se as vacas están paridas de novo o queixo sal ruín, pola contra, se as vacas están pendentes e aínda siguen dando leite, é todo manteiga.

"NEN MOITO CUALLO NEN APURALO"

Despois, o que hai que facer é agardar a que calle. Po de levar máis ou menos tempo, todo depende da calor que se lle dea, do leite que seña, ou do cuallo que se lle bote. Se lle botas moito ou o apuras, os queixos saen maos, tén que estar no seu punto. Si, cando lle boto o "líquido", claro que bendigo os queixos. Así, coa punta desta man: unha raia para un lado e outra para outro.

Cando está xa un pouco callado, córtoo. Eu só o fago unha vez, algunhas non o fan e outras fano dúas ou tres. Vai algo coa maneira dun e co estado do leite.

Ao estar ben callado, ao ver que ten trama, voulle sacando o soro cun culler do pote, pouco e pouco, sen romperlo aínda, astra deixalo case seco. Logo, collo coa man e vouno botando nun cazo que tén buratos polo fondo. Agora son de porcelana, antes eran

FOTO DO "A NOSA TERRA" Nº 96

LEA...

«UILLA NOUA»

PANADEIRIA

CAMIÑO

CASA

TEODORA

Rúa de Lugo, 38
Tif. 50 00 83

ARZUA

de barro ou de pau.
"DALLE QUE DALLE CO PUNO E
COA PALMA"

Alí vouno trepando, amazu-
cándoo ben amazucado para que
lle saia toda a auga. Así, co
puño e coa palma, dalle que
dalle, pouquiño e pouco. Bo-
tándolle cada vez máis astra
rematar todo o que téis na cal-
deira ou na pota. Se téis moi-
to leite hai que facelo nas
veces que che faga falla.

Ao rematar dásele a volta
a amazucalo ben amazucado. De
aquí depende moito a calidade
dos queixos. Non se pode dei-
xar con ningunha auga; se non
os sobas ben é cando lle saen
os ollos. Tamén se o leite é
ruín.

A continuación hai que en-
volvelos nun pano ou nunha ga-
sa para que non se esborra-
llen, sobor de todo se son
moi cremosos. Eiquí é cando,
realmente, empezan a dar tra-
ballo os queixos. Se están na
época boa que é o mes de na-
dal e o de xaneiro sobor de
todo, segundo como veña o ano
e as cousas esteñan moi adian-
tadas ou non; cáseque se cu-
ran sós, secadra chégalles
con lavalos, faise con auga
morna, cada dous días, depen-
de da cura. Se non están as
témporas boas hai que lavalos
dúas veces cada día.

Para curalos póñoos nunha
queixeira: unhas táboas que
se cruzan, ou outras pendura-
das duns aramios. Hai quen
lle pón pallas por baixo, eu
non o fago, póñolles unha tea.

Aos queixos débelle pegar
o ar, que se ventilen e lles
dea o ar, que se deloiren é
fundamental. O millor sitio
poñelos é o hórreo.

Cómprame un queixo, xa ve-
rás como volves por outro!
A QUEIXEIRA DA CASTAÑEDA
.....
A Nosa Terra. Número 96.

**BOA
FESTA DO
QUEIXO**

Droguería e Transportes

VILLANUEVA

Rúa Castelao, 24
Tlf. 50 01 03

ARZUA

CONFECCIONS

CELSA ALONSO

Calvo Sotelo, 21
Tlf. 50 00 63

ARZUA

TENDA DO HOME

Ramón Franco, 42
ARZUA

IRMANS

PAMPIN

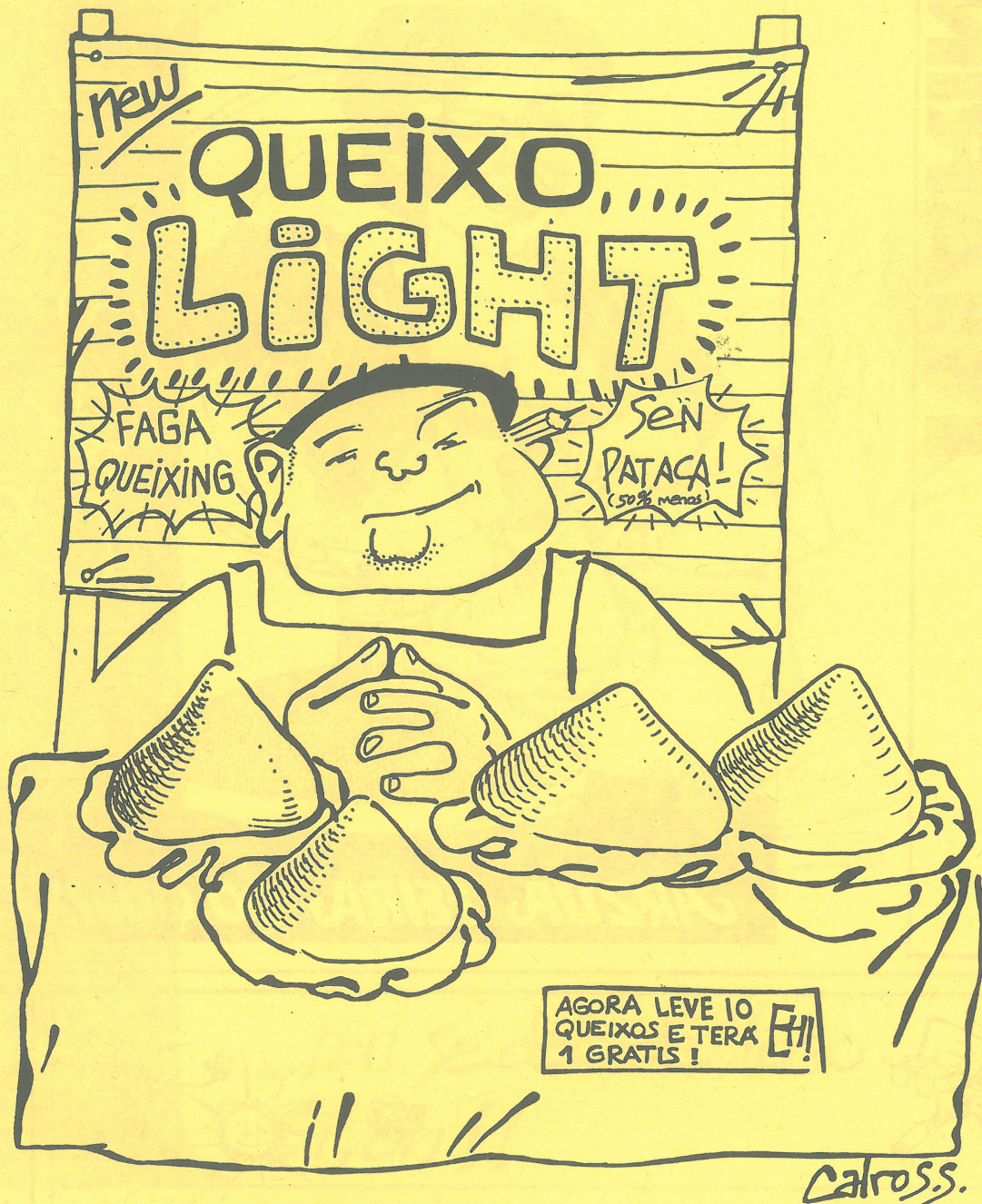
CONSTRUCCIONS

EXCAVACIONS

MATERIAIS DE CONSTRUCCION

Calvo Sotelo, 32
Tlf. 50 03 53

ARZUA

.eu seilles un chisco de 'marketing'...

NOVEDADES

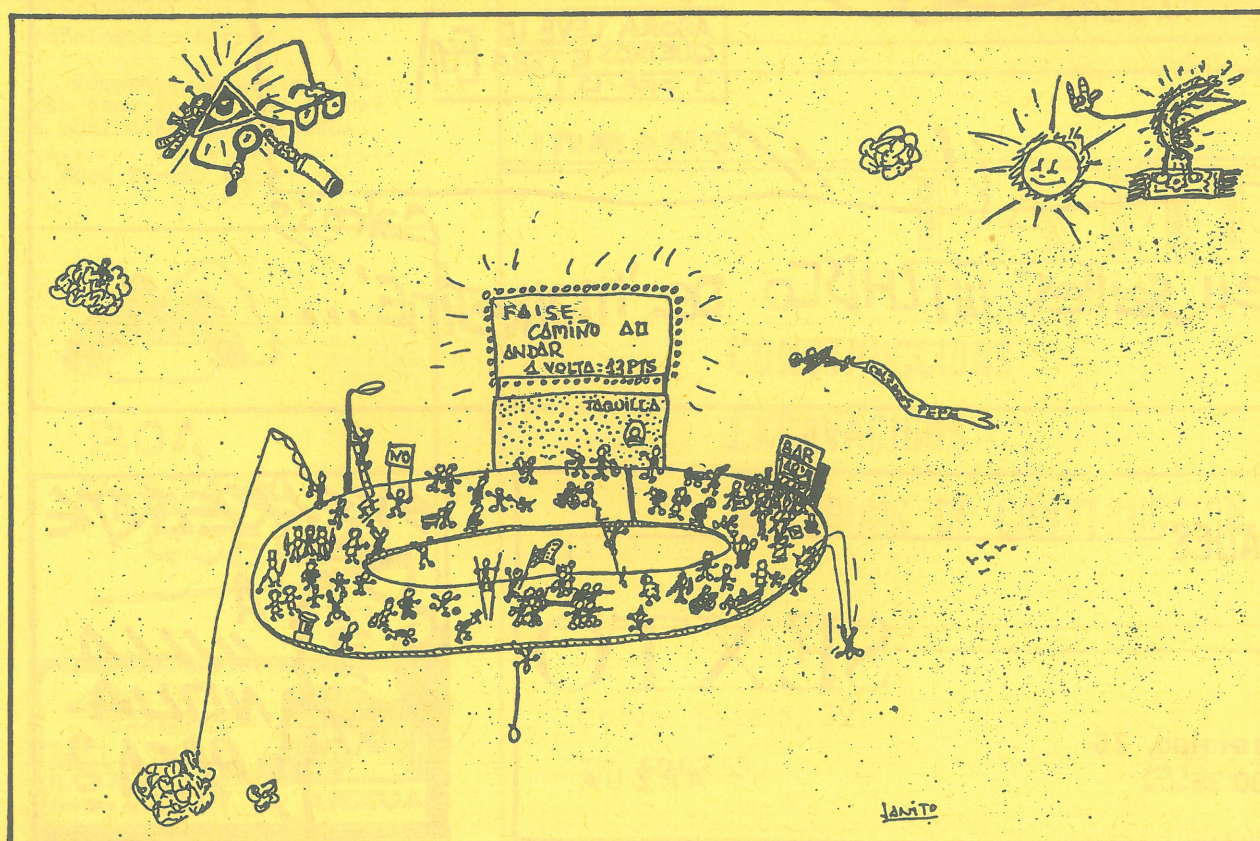
SEXTO

Rúa Castelao, 26
Tlf. 50 00 36

ARZUA

X AQUIN MARIN

JANITO

Caboss.

*...non se decide, logo...
Si, oh!!*

**SUSCREBETE
A
UILLA NOUA,
Tio!**

TALLERES

LAVADO E ENGRASE DE
TURISMOS E CAMIÓN

SANTOS

Estrada de Santiso, s/n
Tlf. 50 04 39

ARZUA

COMENTOS DUNHA PORTADA

MAESE PEREZ

... como me pareceu a fonte un moimento siñificativo da Arzúa e o entorno da arboreda atraeme, deume por aí. Ises tres de Negreira saíron unha miaxa esaxerados (depende do viño que leven dentro) a cometendo a esa rapaciña arzuana que leva cinco mais dous, sete queixos (dous van tapados e protexidos por esas manciñas de neve). Son os tres quintos meus, do que me honro.

Alá atrás, verás outros dous ollapando o panorama. Ises son mais vellos (deben ser da quinta de Franco ou algo así), o da dereita mentras ollapa aproveita,meio esparrancado, para rañar no cú. Cousa bastante natural cando a ún lle pica. Quén non rañou no cú algunha vez?

.....
.....

O outro, o da palleira -"ver páxina 15 do caderno da Bruxa dos Queixos"- que tamén pode ser de Negreira pero o mesmo é de Lalin (que tampouco son mancos) e toda a vida un tragón o mesmo tempo cun amante algo brusco, como algúns de "Mazurca para dos muertos", cada vez que cata queixo gústalle agarrar dous, de "tetilla", ir con eles para a palleira, deitarse con eles no chan en cama de palla e alí facerlle a festa.

O trato, como se ve,

é delicado e sibarita, cunha miaxa quizaves de... luxuria, diríamos?

En fin, quén non lle tén botado maxina-

ción a certas cousas, en certos momentos, e trasportarse ao absurdo mundo dos sonhos? O que se alcontre libre de polvo e palla que erga o dedo.

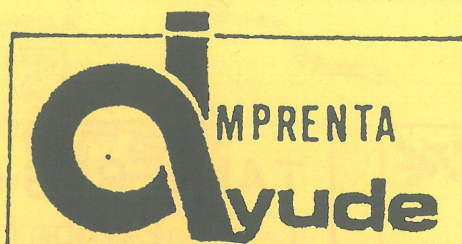
peluqueria

ADPTA

Toda clase de impresos

Bodas

Autoadhesivos, etc.

C/. Transversal de Lugo, s/n.
Teléf. 500405 - ARZUA (La Coruña)

CALIDAD - SERIEDAD - PRONTITUD

...O DE ARZUA

UN QUEIXO

DE NOVELA !!

CRIME EN COMPOSTELA
Premio Xerais de Novela 1984

posta por tres longas táboas verticais e dúas curtas do traveso, e descendeu por unha rampa para o primeiro soterraneo. Cría que oíra voces abaixo e de seguida confirmou as súas sospeitas. Alí estaba un home corpudo, que vestía un enrugado traxe azulmaríño, en conversa con outro home de mono azul e con casco de seguridade. Nivardo foi a modo cabo deles; e, cando estivo a poucos metros, preguntou:

—¿Don Terencio?

—Si, eu son. ¿Que se lle ofrece? —dixo o home do traxe azulmaríño.

—Quería facerlle unha consulta.

Terencio separouse do home do mono azul e acompañouno a Nivardo ata un recanto.

—Vostede me dirá.

—Busco un baixo comercial, unha boa planta baixa.

—Está vostede nun bo baixo e chega a tempo de facela mellor oferta —gracexou Terencio—. O baixo desta casa, aquí o ten, está a piques de venderse, pero aínda non se pechou o trato.

Mentres lle expoñía as características, extensión, precio, forma de pago, etcétera, Nivardo non quitaba os ollos del. Tratábase —así o pensou— dun home afable, que escondía, baixo dunha expresión dúctil e prudente, un carácter teimoso e perseverante. Un home cunha paixón polos negocios que se deixaba ver en cada unha das súas palabras, naquela especial fruición con que insistía nas vantaxes e distraía a atención de cada un dos posibles inconvenientes ou carencias da planta baixa que lle amosaba.

—Se non é moito preguntar, ¿que quere vostede poñer nel? —inqueriu Terencio, interrompendo a súa exposición.

—Unha tenda... Unha tenda de roupa de luxo, de home e de muller.

—Está claro, este é o local que vostede necesita. Ten un fronte amplo, axeitado para uns grandes escaparates, que son moi importantes, e espacio interior abondo para acomoda-lo que seña...

Terencio explicou as combinacións posibles que permitía aquel espacio, axeitándoas ás necesidades establecidas por Nivardo. Cando rematou, Nivardo deulle as grazas e dí-

xolle que tería que pensalo, pero que era case seguro que volvería velo. Terencio entregoulle a súa tarxeta e suxeríulle:

—Pase pola miña oficina. Seguro que poderei botarlle unha man e axudarlle a encontrar o que busca.

—Fareino, si, fareino.

—Non se arrepentirá.

—Por certo, se me permite vostede unha pregunta á marxe dos negocios, ¿onde pode un divertirse un pouco nesta cidade?

—Xa me parecía que era vostede forasteiro.

—De Asturias. O meu socio e eu temos unha tenda de luxo en Oviedo... e pensamos en abrir outra por aquí, porque o meu socio ten familia preto desta cidade.

—¿Onde, se non é indiscreción?

Nivardo recordou que Terencio era de Noia e apuntou na dirección contraria, cara a Lugo.

—De Arzúa —dixo.

—Terra dos bos queixos. Coñezo a moita xente nesa zona.

—O meu socio saíu de alí hai moitos anos, pero, non sei, quedalle a querencia pola terra e sempre está a falar de facer algo por aquí, de montar algo. Eu non estou certo de que sexa a mellor idea, pero nisto dos negocios, vostede ben o sabe, o que quere peixes ten que molla-lo cu. Ademais, para nós é unha oportunidade de medrar, de ir para arriba. Quedámonos só en Oviedo ofrece tódalas garantías, pero hai uns límites de crecemento e eu coído que xa os topamos. Agora trátase de seguir para arriba. Vostede sabe que nos negocios é moi malo pararse.

—Así é, non teña dúbidas. ¿E que quere vostede para divertirse? ¿Que lle gusta máis?

Nivardo sorriu ante a cachazuda cautela daquel home.

—As mulleres, xa ora. Dixéronme que en Vigo e non sei se aquí en Santiago hai unhas portuguesas moi xeitosas. ¿É así?

—¿Portuguesas? Algunha hai, pero son mellores as galegas. Eu podo recomendarlle que se deixe caer por un clube que se chama "Paraíso Azul" a partir das doce da noite. Fale

EXCMO. CONCELLO DA ARZUA
XI FESTA DO QUEIXO

PERDÓN: ¿UN "LANCIA THEMA" ROJO,
MATRÍCULA DE MADRID, POR FAVOR?

UILLA NOUA

TEATRO

A BRUXA
DOS QUEIXOS

Xelo

~ PERSONAXES ~

ALCALDE.-

O. Ramón. Home vello, gordo, rexo e cheo de cartos.

GARDA.-

Persona xoven que pensa no orde e quere levar toda coa súa veititude. O día ten 24 horas e nin un segundo máis. Chámase Xavier.

MOZO.-

Lacazán que anda a bulrarse de todo e mais de todos. Mantén na súa faciana un sorriso estrano que non me prexaxia nada bon. Chámase Antón e atoparemolos a miúdo.

UXIA.-

Filla do taberneiro. Pola seman adeprende Química co pai, as fins de seman adeprende de letras co 40

CURA.-

Home moi vello, aínda máis ca O. Ramón, que só pensa en rezar. Non ve moi ben e leva anteollos. Chámase O. Jose.

EDUARDO.-

Non se sabe moito del. É taberneiro con afeición á química, que todos lle supoñen, mais ningún o sabe de certo.

ESTUDIANTE.-

Mozo que estudia "fi-lo-lo-xia" en Santiago, quere as cousas a súa maneira; boeno, o que veu na cidade. Farruco, diñ que se chama.

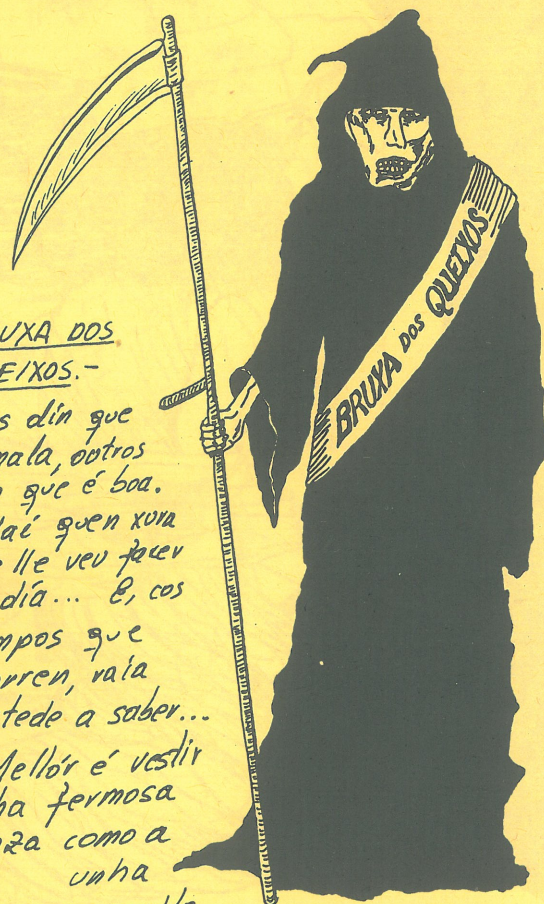
CONCELLAIS.-

Son catro. Dous, nin veñen nin van, a todo diñ que sé. Un dos outros di que sé ao cura (Xesús) e o outro di que sé ao alcalde (Anxo). Os dous primeiros chámanse, para quen queira sabelo, Lois e Manoel.

ESCRIBÁN.-

Home aboiado, non se apura por nada. Victor é o seu nome.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Uns diñ que é mala, outros diñ que é boa. Hai quen xura que lle veu fover un día... E, cos tempos que corren, vaia vostede a saber... Mellor é vestir unha fermosa moza como a unha vella fea.

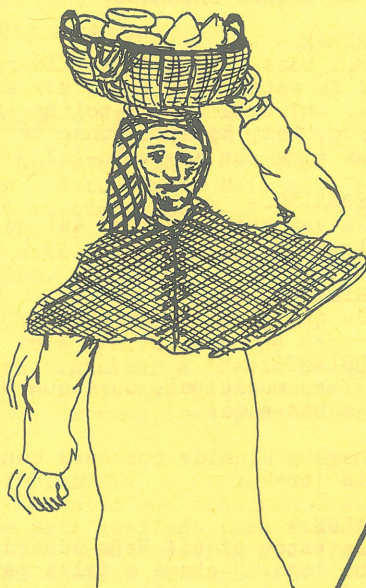
MESTRE.-

Sábase que se chama Arturo por casualidade. Non hai mais datos.

D. RAMÓN X 12 =

ALCALDES DOS DOCE CONCELLOS.-

Non se distingue o ún do outro. Homes das mesmas maneiras ca D. Ramón.

MARUXA.-

Bah! Unha queixeira.

BUFON →

GARDAS.- ¿...?

Istes personaxes han de ir ben vestidos, con moita pomposidade. Como se foran gardas dun Rei e lle foran facer un presente o día da Festa.

?

QUEIXEIRAS.-

Caste en decaimento. Son mulleres que fan queixos, ás que non lles falla quen lles diga industrias, pois, ao seu parecer, - "...transforman materia prima en produtos de primeira necesidade, comercializando los posteriormente por debaixo de su coste real. Debido a que no pasan el correspondiente control sanitario y a no estar controlada su producción, compiten con ventaxa con los productos autorizados...", son tamén os que dín, :- "... Esta desleal competencia es grave riesgo para la economía de nuestro país...", e claro, son tamén os que máis relean na feira para sacarllos das mans e decir despois :- "He comprado un queso a un precio de risa". Unha queixeira é, e seiño por que mo dixeron, unha muller camiñando polo lameiro que a leva á feira, unha noite de inverno, cunha cesta de queixos na testa, cun fillo ás costas e por diante un futuro mouro.

CARME.-

Filla de Maruxa. Filla de queixeira.

BANDA.-

Rapaces tocando a caixa.

TUNDOS.-

UNHA VOZ.-

XENTE.-

UILLA NOUA

PRIMEIRO LANCE.-

ESCENA - I

Ista escena desenrólase na taberna. Aparecen falando, ó pé do mostrador, o taberneiro máis o alcalde. Xa é de noite. A taberna ten unha luz marela e moi porca. Máis tarde, aparecerá o mozo.

TABERNEIRO.-

Pois a min parece que xa vai sendo hcras.

ALCALDE.-

! Buf ! Aínda falla moito.

TABERNEIRO.-

Pois o outro ano xa estaban traballando.

ALCALDE.-

Sobra tempo, home. Sobra tempo

TABERNEIRO.-

Pois eu ...

- O taberneiro córtase cando entra o mozo.

MOZO.-

! Boas tardes!.

ALCALDE.-

Serán noites.

MOZO.-

!Buf! Aínda falla moito.

- Repetindo con sorna.

ALCALDE.-

Xa estás ti! Sempre tes que dicir.

MOZO.-

E que verá, estiven escoitando a súa conversa e como dixo vostede que faltaba moito pra festa, eu digo pois, que falla moito pra noite. !Eduardo!, bótame un viño.

- Bótalle o viño.

TABERNEIRO.-

E logo, Antón. A ti tamén parecece que falla pouco?

MOZO.-

!Home, xa faltou máis!

ALCALDE.-

Iste ano a xente anda tola co demo da festa. Máis pensando ben ... Hai moito que facer, e, ..., haberá que empezar.

MOZO.-

Digo eu. Haberá que empezar. Que logo pasa o que pasa...

ALCALDE.- (Alporizándose)

E qué pasa? Non hai quen vos contente!

MOZO.-

Abofé que non. E non habendo quen nos contente, non temos por que estalo.

TABERNEIRO.-

Ti nunca ves nada ben.

ALCALDE.-

Queriate ver eu de alcalde.

TABERNEIRO.-

Ja da ja. Antón alcalde? Había dar xenio velo!

ALCALDE.-

Mira Antón, ti es un mozo e pensas que todo é mel.

MOZO.-

Ben sei! A min échame a taza e falen o que queiran.

- O taberneiro colle a xarra para encher a taza e está valeira. Vaise para a adega a buscar máis viño. Entretanto quedan a falar o alcalde máis Antón.

ALCALDE.-

Así qué córreche presa?

MOZO.-

Verá D. Ramón. O certo é que por outros anos xa estaban algunhas cousas feitas. E como o ano pasado o conto non foi moi ben, habería que escomenzar con tempo, para facer a festa como se debe.

ALCALDE.-

Pode que teñas razón. Pro non che hai moitos cartos, ningún nos axuda. Pero haberá que empezar. Ves comigo chamar aos outros?

MOZO.-

Non hei de ir ...

ALCALDE.-

Pois vefía, vamos.

- Dispóñense a saír da taberna, ó chegar a porta da rúa, o alcalde torna ata o mostrador e berra:

ALCALDE.-

Aduardo, hei, Aduardo! Sube ben viño que vai haber pleno.

- Quédase a taberna valeira e baixa o pano.

ESCENA - II

Aparece o taberneiro limpando as mesas e xuntando unhas cantas para facer unha ben longa. Nunha cabeceira, cara o público, séntase o alcalde. O máis perto ó público será o escribán.

Polo de agora non chega ningún. O primeiro en facelo é o estudante que viña cuns libros e unha bolsa de Santiago.

ESTUDIANTE.-

Boas noites, D. Eduardo!

TABERNEIRO.-

Benvido, Farruco! Home, qué tal por Santiago? Ves dar unha volta, eh?

ESTUDIANTE.-

Sí, hai que vir tomar uns viños á casa.

TABERNEIRO.-

Agora te atendo home. Estou amañando esto que van facer o pleno.

ESTUDIANTE.-

Deixe que o axude.

- Poñen as mesas entre os dous. Seguen a falar.

ESTUDIANTE.-

Caray! Isto de facer o pleno na taberna non sei se será constitucional.

TABERNEIRO.-

Cómo dis?

ESTUDIANTE.-

Nada, que en Santiago os ple-nos fannos no Axuntamento. Cómo debe ser! E un enterase nos xornais de cándo son máis do que fallan. Pero eiquí, eiquí, vai todo ó revés.

TABERNEIRO.-

Xa home, xa. Pero Santiago..., Santiago é Santiago.

- Entra pola porta o escribán. Ven un chisco entonado.

ESCRIBAN.-

Moi boas a todos! Carallo rapaz! Xa estás eiquí? Ves ver a moza, eh? Uxía traete toliño. Eduardo, hei, Eduardo! Quén te verá na casa cun Fi-lo-lo-go?

TABERNEIRO.-

Xa ves cheo, pendón? Así ha de ir o pleno...

ESCRIBAN.-

De qué pleno me falas ti?

ESTUDIANTE.-

Pleno municipal, ou é qué ti non sabes nada?

- Chega o alcalde cos seus conce-l-lais (tres).

ALCALDE.-

Xa estou eiquí! Vefía Aduardo, acaba logo. E chama a filla para que faga algo e meter un bocado. - Petando no lombo dos dous concellais que leva as beiras - Vos, sentádevos.

ESCRIBAN.-

Pero sei qué hai pleno?

ALCALDE.-

Home, estás ahí! Fun chamar a D. Arturo para que estivera por ti. Onde raios te metes?

ESCRIBAN.-

Por ahí ...

- Chegan có mozo ó mestre (D. Arturo), o cura, o garda e outro concellal.

MOZO.-

Xa chegamos!

TODOS.-

Boas noites!

CURA.-

Boas noites nos dé Deus! E que EL sexa quen guíe as nosas concencias.

ALCALDE.-

Vefía, D. José, deixese de con-

cencias. Eiquí vimos para traballar e non a facer arrepentimentos.

CURA.-

Para traballar fai falla a luz de Deus. Qué faríamos si se fora a luz?

ALCALDE.-

Pois non o sei. Pero tampouco é para tanto.

TABERNEIRO.-

Nada, iso non é nada. Vou chamar a Uxía para que baixe uns candiles. Non vaia ser o demo!

ALCALDE.-

Sí, que veña e ase uns chourizos. Ti trae queixo e viño que ximos empezar.

- Movendo os brazos e chamadoos a todos -

ALCALDE.-

Veña, sentádevos xa, sentádevos xa.

* Cae o pano.

ESCENA - III

Aparecen todos sentados, tamén o estudante. Uxía máis o pai atenden a mesa. A voz cantante ha de levala o alcalde. O mozo está só noutra mesa mirando o cadro.

ALCALDE.-

Pois ben. O pleno de hoxe é para organizar a "Festa do Queixo" e penso que eiquí estamos xente dabondo como para facer todo.

ESTUDIANTE.-

Eu coido que iste non é o intre máis axeitado para facer unha conversa encol da ... (Poñéndose en plan galeguista).

ALCALDE.-

Ti cala, eiquí mando eu. Xa estou cheo de que veñas coas modas da cidade. Eiquí as cousas fannas os homes e a súa maneira. Ademais, ti non es quen para falar. Non tes voto.

CURA.-

Veña, veña, - facendo a sinal da cruz coa man - que haxa paz. Que Deus está tanto nun sitio como no outro.

XESUS.-

Si señor, ben falado D. José; o sitio é o de menos.

- Os tres concellais que lle dan a espalda ó público comen sempre coma lambóns. E case nunca falan.

ALCALDE.-

Pois veña. Isto é cousa do Axuntamento e si estades eiquí é porque quero eu que son de-mo-crá-ti-co e dostame saber o que

pensan os demais. A ver, quen fai unha proposta?

XESUS.-

A min parece que habería que falar cós comerciantes.

CURA.-

Eses, só queren o que diga D. Ramón. Ademais eiquí está Eduardo que nos pode botar unha man. Eduardo, qué dis ti?

TABERNEIRO.-

O que fai falla é que veña a xuventude. Os vellos veñen mercar os queixos e despois vanse. E si a xuventude quere baile, hai que facer baile. Ten que falar a mocidade.

UXIA.-

Sí, hai que traer "rock".

ALCALDE.-

Ró!? Seica toleache rapaza? Ises pelás non os aturo.

ESTUDIANTE.-

Non se trata deso don Ramón. Uxía fala ben, o rock move a mocedade.

CURA.-

Esta é unha festá cristián.

GARDA.-

Boeno, por eso non ha pasar nada. O malo ía ser gardar o orde.

UXIA.-

O orde!? Se non vai pasar ren.

ALCALDE.- (Poñéndose duro)

Boeno. Xa miraremos eso. I-mos votar, pero só os concellais. Victor, apunta: Quén quere ró?

XESUS.- (Erguendo a man)

Eu sí.

OS OUTROS TRES CONCELLAIS.-

Nós, o que diga o señor alcalde.

ALCALDE.-

Victor, copia. Non hai ró.

XESUS.-

E por qué non se organiza falando cos demais alcaldes da bisbarra?

TODOS.- (Menos os tres concellais de antes)

Non é mala idea!

ALCALDE.- (Falando pousiño)

Non. Non é mala idea.

OS TRES CONCELLAIS.- (A berro seco)

Pois non, non é mala idea!

ALCALDE.-

Sendo así, haberá que chamalos axiña. Heime de xuntar con eles. Xa está -Dí dun súpeto le-do por atopar unha idea felizi-mos facer unha queimada.

CURA.-

Unha queimada!!!!???

ALCALDE.-

Sí, sí, unha queimada. Este ano fago a Festa eu só, vou celebrar a miña idea. Vo^s podeades irvos. Ti, Victor, escrebelles os alcaldes da bisbarra que xa teño todo amañado.

ESCRIBAN.-

A todos?

ALCALDE.-

Sí, home, sí. A todos. Non teñas medo que non has morrer traballando. Ao de Boimorto, ó de Curtis, ó de Teixeira, Vilasantar, O Pino, Touro, Santiso, Melide, Toques, Frades e Mexía.

ESCRIBAN.-

Doce, nin que fora o Mercado Común.

ALCALDE.-

Veña, cala, esto é unha cousa seria.

- As outras personaxes dispóñense a saír menos os eternos tres concellais, o estudante e o mozo. E claro nin o taberneiro nin a súa filla. O estudante está de palique con Uxía.

ALCALDE.-

Cítalos a todos para o vindeiro xoves as nove da noite no Pazo do Concello.

ESCRIBAN.- (Perguntándolle a todos)

E xoves ... qué é con "v" ou con "b"?

- Todos, e tamén os que estaban saíndo ollan para él con cara de inforancia. Hai un pequeno mutis, ó cabo é o alcalde quen dí rosmando:

ALCALDE.-

Ou mellor aínda, como a cousa corre presa, chámalos para ó mercores.

- Os primeiros xa se foron, quedan falando o alcalde máis o escribán para irse despois levando detrás os tres concellais. Dos de fora só queda o mozo que estivera aillado da conversa e bebendo mentras os outros falaban.

ALCALDE.-

Deica mañá! Xa virei pagar, Aduardo.

TABERNEIRO.-

Boas noites!

- Cae o pano.

ESCENA - IV

- O taberneiro está barrendo a basoira. O mozo (Antón) está aínda só na mesa, cos ollos un pouco chispeiros. O estudante segue de palique con Uxía.

ESTUDIANTE.- (Collendo a bolsa e os libros)

Adeus, Uxía. Voume deitar, aínda non fun pola casa e han pensar que non vín. Mañá xa te verei.

UXIA.-

Vésme buscar?

ESTUDIANTE.-

Sí. As sete.

UXIA.- (Subindo pola escaleira que vai o segundo andar da taberna)

Boa noite, Farruco!

ESTUDIANTE.- (Índose)

Boas noites, Uxía!

- Chegándose a porta de saída a rúa despídese o estudante.

ESTUDIANTE.-

Deica mañá, don Eduardo!

TABERNEIRO.-

Adeus, Farruco!

- O taberneiro segue, nun tempo de pausa, barrendo e achégase á mesa do mozo. Son os dous que restan na escena.

TABERNEIRO.-

Veña Antón. É tarde, hai que pechar. Veña, que hoxe pillache boa tallada a conta do pleno!

MOZO.-

Eu non lles debo nada!

TABERNEIRO.-

E logo o queixo, o viño e os chourizos?

MOZO.-

Eu só bebín. Non comín ren. Non son ningún lambón.

TABERNEIRO.-

Non comerías nada. Pero o viño, cargácheslle. Ou bebiches auga?

MOZO.-

Auga, non. Que meu pai decía que todos cántos beban auga están condenados a morte.

TABERNEIRO.-

Pois él tamén morreu.

MOZO.-

Sí, morreu. Ó mellor ...- levántase e da un traspés. Cólleo o taberneiro e levao apoiado deica a porta da rúa*

TABERNEIRO.-

O mellor, qué? - Xa están na porta -

MOZO.-

O mellor, bebeu auga. Vaia vostede a saber. - Sal para fora

- Quèda só a barrer o taberneiro. Párase a cavilar, apoiado na escobela.

TABERNEIRO.-

Probe rapaz! E igual o pai. Vai aboiado pola vida. Nin qui-

ta, nin pon. Nin fai, nin desfai. Nunca verá cousa ben feita para os seus ollos... O pai xa morreu e tamén, nunca estaba da cordo con nada. Ninguén sabe nunca o que pensan. Son tan calados. Nunca deron o seu parecer. Sempre igoal. Eso está mal e aquilo tamén. E máis nada. Nunca dín nada máis. Probe xente! Probe xente!...

- Segue o taberneiro a barrer e cae o pano.

ESCENA - V

- O escenario semella unha praza, no fondo vese unha irexa moi fea. Tal como a da Vila de Arzúa. Nunha farola está Antón apoiado e fumando un pito. Canta e cavila en voz outa.

MOZO.-

Polo río Vello arriba vai subindo (bindo unha grúa.

Polo río Vello arriba vai subindo (do unha grúa.

Cangadiña de borrachos, cangadiña de borrachos e todos eran de Arzúa. Ailalelo, ailalelo ailalelo, ailalá.

*

*(Cantiga popular)

- Alónxase un pouco da farola e pónse a camiñar paseniñamente sen rumbo fixo. Máis que falar, cantarexa.

O alcalde vai facer unha queimada.

Xa ten a festa cavilada.

Falou co señor cura, falou coa súa xente, falou co taberneiro, falou co mundo enteiro, pero, non teñas medo!... non fala coas dos queixos...!

- Segue Antón cantarelando tonadas inventadas alonxándose no escenario, pouco a pouco vaise perdendo de vista. Pouco a pouco vai caendo o pano.

ESCENA - VI

- Están nunha sala do Axuntamento, sentados, os doce alcaldes das outras Vilas. O alcalde de Arzúa, D. Ramón, está de pé. As caras dos alcaldes témolas de fronte, e na mesa que teñen diante pónse diante de cada ún o nome do Concello ó que pertence, nun letreiro que se ha de lér ben. A sala, ten unha porta ben traballada, protexida por dous gardas, ó pé e a carón de cada xamba. Nun curruncho está o escribán coma quen vai copiar o que alí vai acontecer, noutro curruncho a bandeira galega.

ALCALDE.-

Fixennos chamar como mostra

de amizade e para que todos podan axudar coa súa presenza a facer desta festa, unha festa que nos beneficie a todos, unha cousa meirande. Unha Festa meirande tal e como a nosa bisbarra se merece. Este ano vánse poñer representacións de tódolos Concellos. Cada ún expoñerá o que queira e haberá premios para quen mellor o faga. ERGUETE, TERRA DO QUEIXO!!!

- Fai unha parada, xadea un pouco. Está canso por falar axiña.

TODOS.- (Aplauden e berran)

BEN! BEN! MOI BEN!

- Don Ramón ergue as mans e mandaos calar.

ALCALDE.-

Teño cavilado facer unha queimada. Unha queimada meirande. Unha queimada como nunca viron ollos humanos. Nun gran pucheiro hánse poñer dez olas de augarden te, ou senon, unha ola por Concello. De xeito que a podan ver todos e que todos podan beber. Que chegue para todos. Qué ninguén morra eiquí de sede!!

ALCALDE DE SOBRADO.-

E non será moita queimada?

ALCALDE DE BOIMORTO.-

Vaia tallada!

ALCALDE DE TOQUES.-

Asús!

TODOS.-

Asús!!!

ALCALDE.-

Non haxa medo. Non temos que bebela nós. Probala sí, pero hai que deixala para os forasteiros. Un día é un día!!!

ALCALDE DE MEXIA.-

Falando así, está claro.

ALCALDE DE MELIDE.-

Daquela, compre meditalo.

ALCALDE.-

Non hai ren que cavilar. Có gasto corremos nós. Só quero que veñades vos para darlle a Festa un aquel máis xeral. A Festa é para todos.

ALCALDE DE SANTISO.-

Eu estou dacordo.

ALCALDE DE O PINO.-

I eu tamén.

ALCALDE.-

Entón heivos contar o que teño cavilado. Cada un de nós virá cunha pota ou cazola pequena, xa ardendo, e todos xuntos valeíramos as nosas potas nun cazolo grande que mandei facer para que o augardente prenda. É unha cousa nova.

ALCALDE DE VILASANTAR.-

Sí señor. Eu estou dacordo con don Ramón.

ALCALDE DE TOURO.-

E non era mellor fácelo a vís-
pora? Tantas olas tardarán en
queimarse.

ALCALDE DE FRADES.-

É certo. Vai botar o día ar-
dendo.

ALCALDE.-

Non é preciso queimala ben.
Convén que a xente se poña leda.

ALCALDE DE TEIXEIRO.-

Leda pónse, oh! Pónse leda de
todo. Semellante enchenta!!!

ALCALDE DE CURTIS.-

Eu estou disposto a vir. A
min non me mete medo.

ALCALDE.-

Eh? Qué decides?

TODOS.-

Home claro, qué vimos!!!

ALCALDE.-

Pois sendo así, conto acabado.
O resto heino arranxar eu, des-
coidade.

- Quedáanse falando todos de pé.
Uns cos outros e vai caendo o
pano amodiño.

ESCENA - VII

- Atopáanse tódalas personaxes da
escena anterior, aínda erguidos
e falando uns cos outros, coma
se se despediran. Máis agora hán-
se de notar risas ceibes, esta-
rán contando lerias que lles aca-
eceron na súa mocidade. Ten que
notarse que o viño pasou por e-
les, algún afloxou a garabata e
sacou a chupa. As farias alumean.
Pouco a pouco débese conquistar
que unha brétima encha o escena-
rio.

Pola porta que custodiaban os
gardas vai aparecer a Bruxa dos
Queixos, facéndose un forte

bruído cando aconteza.

Entra na sá a Bruxa dos Quei-
xos.

TODOS.-

Hei! Qué pasou? Qué é? -vaise
a luz- Non vexo nada! Teño medo!

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Non teñades medo, son eu, a
Bruxa dos Queixos que veño facer
xusticia. Non teñades medo, son
eu, a Bruxa dos Queixos e non ve-
ño levar ánimas.

ALCALDE.-

Quén eres ti, espantallo? Qué
queres?

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Xa o dixer. Son a Bruxa dos
Queixos, veño a facer xusticia.

TODOS.-

É unha bruxa. Ah! É unha bru-
xa! Eu voume. Eu voume. Quero fu-
xir.

ALCALDE.-

Quedos todos. Non me deixedes
só. Hei de falar con ela. Qué
queres, Bruxa dos queixos?

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Veñovos decir o que tedes
que facer para arranxar as in-
xusticias que vós, os homes, co-
metedes coas queixeiras. Veño
traer ordes para vós, tolos, que
non sabedes qué facedes. Veño a
prantar xusticia na horta do mal.

ALCALDE.-

Eu son o alcalde de Arzúa. Es-
tou no meu Axuntamento. Eu fago
e desfago. Propoño e dispoño. Ti
eres cousa do demo e bótote fora.
- Don Ramón colle unha e zorrega
lle a brétima querendo fácelo a
Bruxa dos Queixos- Arrenegote de
mo. Vaite, vaite.! Vaite pró in-
ferno, Bruxa dos Queixos.

- A bruxa ergue unha man e sina-
la cara ós alcaldes. Estes que-
dan tesos como pedras. Somentes
o alcalde de Arzúa aguanta un
pouco.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Abonda xa. Atendédeme, poñéde-
vos tesos e ollade pará min. A-
cougade, acougade... -Uí namen-
tras sube e baixa a man mornamen-
te-

- Don Ramón revólvese e volta a
tentar zouparlle sen conquerilo,
pero faino xa sen forzas. A bru-
xa tenno amolado.

ALCALDE.-

A min non me embruxas. A min
non me aboias.

- O fin acouga tesos coma os ou-
tros. A bruxa segue a subir e
baixar a man.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Atendédeme ben. Como tiñades
pensado facer, prepararedes unha
queimada. Cada un de vós botará
na cazola meirande unha ola de
augardente e unha saca que eu
vos darei xunto cun escrito, que
léeredes tamén.

Todos xuntos despois, remexe-
redes cada ún no outro pucheiro
a vosa queimada que faredes a vo-
sa maneira. E despois, erguendo
cada ún cadanseu pucheiro, poñé-
desvos ó redor do meirande e to-
dos xuntos valeirades as queima-
das, para que a queimada que ha-
de matar o meigallo se encenda.
E vos xuraredes en voz outa o
que leva escreto este pergameo.

- A bruxa dalle o pergameo ó al-
calde de Arzúa.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

E despois, despois de que xu-
redes, rematarei có meigallo.
Máis eso é cousa miña, de bruxas
que non de homes.

- Neste intre, a Bruxa dos quei-
xos vaise e os alcaldes vanse
despertando. Miranse uns prós
outros e todos tápanse as caras
en sino de vergoña. Máis que sa-
ir do escenario, fuxen. Fuxen be-
rrando cousas, como: "Eu peca-
dor..." E vánse. O pano cae con
forte bruído.

SEGUNDO LANCE.-

ESCENA - I

- No escenario vese unha cazola
xigante na que collen dentro
douscentos litros, e a carón de-
la dous gardas imperiais. Outros
irán chamando aos alcaldes dos
concellos que virán acompañados
de dúas nenas vestidas cos tra-
xes rexionais. Cada unha levará
un par de queixos do Concello ao
que pertence e pousaráos nunha
cesta. Os alcaldes virán có pu-
cheiro nunha man, xa encendido, e
coa ola de augardente na outra.
Póñen o pucheiro no chan e valei-
ran o augardente na cazola. Des-
pois pónense á beira da súa quei-
mada onde deberá lerse o nome do
Concello ao que pertence.

Compre que o escenario se ato-
pe na semioscuridade. Tamén esta-

rá a banda de caixas que redobra-
rán cando apareza cada alcalde.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- O alcalde de Boimorto entra co
as nenas e pousan os queixos na
cesta. Estas cóllenlle o pucheiro
da queimada e pousáno no
chan. O alcalde valeira o augar-
dente na cazola e saca un perga-
meo para ler.

ALCALDE DE BOIMORTO.-

En nome do Concello de Boimor-
to veño traer un pouco de augar-
dente e máis o lume da nosa quei-
mada para queimar as toleadas
faiatas ata hoxe. Nesta saca levo
os "ESPÍRITOS DO MAL" que eiquí
deixo e que despois arderán.

GARDAS.-

Concello de Curtis.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- A representación de Curtis fai
o mesmo que a de Boimorto.

ALCALDE DE CURTIS.-

O Concello de Curtis quere fa-
cer hoxe un homaxe ás queixeiras
da nosa terra. Delas é este au-
gardente, os queixos máis a quei-
mada que traio. Nossos son os "NE-
GRUS MEIGALLOS" que levo nesta
saca. Eiquí os afogo.

GARDAS.-

Concello de Sobrado.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- A representación fai o das anteriores.

ALCALDE DE SOBRADO.-

Os de Sobrado dos Monxes queremos pedir eiquí a vosa participación nesta meirande queimada. Nós poñemos todo canto temos a nosa man para ó voso divertimento. Tan só resta o ben posto que o "MAL" levóo nesta saca. E agora vouno afogar.

GARDAS.-

Concello de Teixeira.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- Representación de costume.

ALCALDE DE TEIXEIRO.-

Eu, máis estas dúas mozas da nosa Vila de Teixeira, vimos eiquí para afogar e queimar o que levo nesta saca que é o "FALSO XURAMENTO". Deste xeito quedamos ceibes dos males da nosa alma. E queremos que todo canto traemos sexa do voso agrado.

GARDAS.-

Concello de Vilasantar.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- Representación acostumada.

ALCALDE DE VILASANTAR.-

Quixera que canto traio faga o voso contento. Os de Vilasantar quedamos ledos con afogar o que eu traio nesta saca que é o "EMBRUXAMENTO".

GARDAS.-

Concello de O Pino.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- Faise a representación.

ALCALDE DE O PINO.-

O Concello de O Pino pide nesta hora ledicia e fartura para tódolos presentes. Cos "MALOS FEITOS" imos rematar axiña porque levóos nesta saca e ao augardente os tiro para afogalos e logo prenderlles lume.

GARDAS.-

Concello de Touro.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- Faise a representación.

ALCALDE DE TOURO.-

En nome do Concello de Touro veño, ademais de traer os queixos, para queimar os "RETORTOS PENSAMENTOS". Levóos nesta saca e bótoos no fondo do augardente quedando así ceibes do mal que a cougaba en nós.

GARDAS.-

Concello de Santiso.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- Faise a representación.

ALCALDE DE SANTISO.-

Pro Concello de Santiso a meirande ledicia é poder ver as vosas facianas cheas de ledicia. E para que a nosa terra volte a ser fermosa, eiquí boto o que levo nesta saca e que tanto mal nos fai. Eiquí afoego as "MALAS COMPAÑIAS".

GARDAS.-

Concello de Melide.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- Faise a representación.

ALCALDE DE MELIDE.-

Veño eiquí en representación do Concello de Melide e eiquí vos traio un pouco das nosas farturas. Pero as "PORCAS MALICIAS" lévoas todas nesta saca, queremos afogálas e así o fago. Que despois ardan de carraxe.

GARDAS.-

Concello de Toques.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- Faise a representación.

ALCALDE DE TOQUES.-

E desexo das xentes do Concello de Toques dar como agradecimento a esta data os mellores queixos da nosa Vila. Máis afogar o "AIRE DO MAL" non só é desexo, tamén é necesidade. Céibos desta saca para botalos no augardente.

GARDAS.-

Cocello de Mexía.

BANDA DE CAIXAS.-

* Redobre.

- Faise a representación.

ALCALDE DE MEXIA.-

Véñovos traer desexos bós é xenerosos para tódolos presentes. Máis compre que primeiro limpe as ánimas dos meus afogando no augardente a "PUNZONENTA RUINDADE", que eiquí teño nesta saca. Así o fago en nome do Concello de Mexía.

GARDAS.-

E para remate a derradeira representación dos Concellos da Terra do Queixo. Fai presenza o Concello de Arzúa.

BANDA DE CAIXAS.-

** Redobre un pouco máis forte e máis longo.

- Faise a representación.

ALCALDE DE ARZUA.- (D. Ramón)

Todos cantos eiquí estamos, viñemos para traer unhas mostras de bondade que deseguro, tódolos convidados agradecerán. Máis canto poidamos dar non son máis que cativeces. Eso sí, cativeces fermosas e que damos con moita ledi-

cia.

Máis o que nos queremos, e non falo só en nome do meu Concello senon nos de toda a Terra do Queixo, é queimar os "CHEIRENTOS ENGADOS DO MAL". Un mal que ata hoxe sementamos a cotío.

Pero o tempo do mal ficou por que imos afogalo no fondo do augardente que unha vez queimado deixará a nosa terra ceibe de embruxamentos. Non máis "FALSOS SEGREDOS", non máis "CHEIRENTOS ENGADOS". Hoxe pedimos xuntos chea pro mundo enteiro. Qué así sexa!!!

TODOS.-

QUE ASÍ SEXA!!!

- Rematada a representación do Concello de Arzúa, postos todos no seu sitio, a banda de caixas toca moi fortes redobres e debe escomenzar unha brétema que henchacha o escenario.

Os alcaldes recollen a súa queimada e pónense arredor do pucheiro xigante para facer o xuramento que lles dera a Bruxa no pergameo; despois de prenderlle lume o pucheiro.

TODOS.-

Queixeiras do mundo enteiro queremos pedir perdón e queremos que primeiro fale o noso corazón.

Malpagas fóstedes sempre malpagas fóstedes onte. Dádenos hoxe a vosa fame que outra cousa non nos compre.

Todos xurar queremos de non facer desprecios e nas vosas máns poñemos facer os vosos desexos.

Que o lume desta queimada queime os nosos feitos. Que o lume desta queimada, bendiga os vosos queixos.

- Os alcaldes empezan a remexer no pucheiro mentras ás mozas que os acompañan (que deben ser dun ballet rexional) pónense a bailar todas xuntas, rematando cunha roda dardor do pucheiro e a nicándose todas ó final pousando a testa no chan. O baile debe durar dous minutos, non máis.

O pano cae amodo.

ESCENA - II

- No escenario só queda o pucheiro e os alcaldes remexendo na queimada. Unha forte brétema enche o escenario, entra ao pouco a Bruxa dos Queixos ollando cara os lados.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Deixádeme ver homes, deixádeme cheirar -collendo un pouco de augardente e cheirádoo-. Non, aínda non. Aínda quedan malos espíritos por queimarse. Remexede, homes, remexede. Que os males dos homes están ardendo. Remexede ata que non quede ren, xa virei eu decirvos cándoo podedes beber.

Teño que conxurala para que esta bruxa coa súa escobela limpe as ánimas de tódolos homes. Bichos do mal.

Só sodes homes. Homes que nada valedes e que nada merecedes. Homes que connigo non podeades. Eu quero as vosas vidas para sempre. Pero non as quero nin no ceo nin no inferno. Quéroas aquí, na terra, vivos que non podres nela. Quero as vosas vidas- (Corpos)- para con elas-es ter os queixos que manteñen a miña sorte de bruxa, de Bruxa dos Queixos, que non atopa a chea, nin no ceo nin no inferno. E sen do así, ahí vos deixo, remexendo o mal que pode ferir os meus queixos, porque son meus, m-e-u-s, M-E-U-S,...

Eu fágoos apodrecer cando me peta, cando me chegan para que vos non os comades. Eu fágoos ir as feiras para que os maltrateades. Eu doulles sabor, eu doulles cór.

Remexede, remexede, homes que outra cousa non sabedes.

E a vós -dirixíndose ao público-, vós que tamén estades pendentes da miña man. Deixovos con cousas do voso contento. Ollade ben o lume, ollade ben i escoitade, escoitade como berran os espritos..., berran de dór. Voume, voume preparar o meu conxuro.

Remexede ben, homes, remexede. Ja, ja, ja...

- A bruxa vaise sen mais. A brétema amaina ata desaparecer. Polo mesmo sitio que saíu a bruxa, entra o bufón.

BUFON.-

Quén son eu? Cánto me dades polo segredo? Falade connigo, falade. Eu non son a Bruxa dos Queixos. A min non me teredes medo?

Eu son bufón. Bufón de calquer reino. Non teño país, non teño nai, non teño pai, non teño casa nin terras que labrar.

A Bruxa dos Queixos non me pode facer mal. Eu, non nacín...CÓmo hei morrer?

Quén son eu?... Cánto me dades polo segredo?

Todo canto vexades, todo canto teñades, son cousas do meu reino. No meu reino hai bruxas, hai demos, hai mozas feitugueiras, hai homes, hai porcos, hai verán e hai inverno. Quéredes saber si é ceo ou é inferno?...Cánto me dades polo segredo? Ja, ja, ja,...

- O bufón vaise brincando polo escenario, ríndose a cachón. O pano baixa de súpeto, pero ata a metade. Entón o bufón volta e o pano érguese de novo.

BUFON.-

Pola mañá como queixo ás doce queixo con pan para a merenda un queixiño (*) e outro á noite, se mo dan.

(*)-Do Pregón da "II-Festa do Queixo" de D. Antón Fraguas Fraguas. ARZUA, 1977.

Eu son bufón, bufón real, bufón dun mundo moi principal. Eu son imaxe. Eu sonno todo, eu non son nada. Son alleo os vosos feitos, vivo cheo de contento no meu mundo feitugueiro. Heivos,...

de contar un conto cando vaia ao voso enterro. Eu, son bufón.

Quén son eu?... Cánto me dades polo segredo?

- Ao saír o bufón, entran tunos lendo versos que fagan homaxe os queixos (de raíz popular). Póden se sacar unha chea deles do Pregón de A. Fraguas tanto do da II Festa do Queixo como da IX.

Os tunos limitáranse a recitar os versos mencionados podendo o que eles queiran con eles. Dándoa de cal e a de area. E poden tamén trocar as letras dalgunhas cancións por todos coñecidas. Tal como:

... antes por unha peseta dá-
(banche un queixiño medeo regu-
(lar.

Agora por cen dánchez un cacho da
(queles que antes tirabas o
(chán.

Eu che darei, che darei miña
(xoia.

Che darei unha cousa, unha cousa
(que sabe moi ben...

Nin que decir ten que as cancións que canten os tunos deben ser galegas.

Para remate da actuación un tuno dirá:

TUNO.-

Antes de irmos quixera cantar lle a miña madriña, á miña moza benquerida. Ao meu doce amor, á Lela da miña dór. Quixera decirlle que teño tristura do seu amor, morriña do seu querer. Lela, bico o teu pé.

Están as nubes chorando por un amor que morreu están as rúas molladas de tanto como choveu.

Lela, Lela
Leliña por quen eu morro
quero mirarme
nas meniñas dos teus ollos.

Non me deixes
e ten compasión de min.
Sen ti non podo,
sen ti non podo vivir.

Dame alento coas túas palabras
dame celme do teu corazón
dame lume coas túas miradas
dame a vida co teu doce amor.

Lela, Lela
Leliña por quen eu morro
quero mirarme
nas meniñas dos teus ollos.

Non me deixes
e ten compasión de min.
Sen ti non podo,
sen ti non podo vivir.

- Os tunos agora fan roldas maxinarias e vánse cantando calquer verso alegórico dos que antes falaba. Na escena aínda seguen os alcaldes a remexer no pucheiro. Como con perguiza, cae o pano.

ESCENA - III

- No escenario tápase cunha lona o pucheiro para que este non se vexa. O decorado ten que semellar unha cocifa onde unha queixeira fai os queixos, mentras pa rolea coa filla que está lendo libros da escola.

MARUXA.-

Carme adeprende de min que os pobres na escola non teñen porvir. Dálle xeito e colle xenio que para facer queixos fai falla sentimento.

CARME.-

Miña nai, dígame por qué os traballos dos labregos son tristuras medoñentas.

MARUXA.-

Escoitame nena. Disque na feira todo se vende, cada cousa no seu precio. I eu ben sei que non é certo, máis non sei qué demo a couga en nós, que os nosos bens levaos o vento. Miña nena aprende de min que os probes na escola non teñen porvir.

CARME.-

Nai. Qué ventos son eses? Os que asubían no agro?

MARUXA.-

Non Carmiña. Os que asobían no lombo.

CARME.-

Cómo é eso?

MARUXA.-

Aínda eres unha nene, máis que eu recorde, non sei cando deixou de zoar o vento. É o vento de sempre, coa forza de sempre ou aínda máis; chégase a nós e lévanos todo. Sónche os ventos da Vila, os ventos da Cidade ou os ventos de Madrí. Deixarán de zoar cando non quede ren!!

CARME.-

Máis de onde veñen os ventos é onde lle mercan os queixos.

MARUXA.-

Mercan, nena, mercan.

CARME.-

E logo... Por qué os fai?

MARUXA.-

E logo... Por qué tes fame? Non ves miña xoia, que todo canto podo darche son eu máis o que queda da facenda. Non podo deixarche un herdo, para nós non hai máis.

CARME.-

Non. Eu cando sexa coma voste-de hei ser unha mestra tan lista como a que temos na escola. Nai, qué lista é esa muller! Sábeo todo!

MARUXA.-

Saberá, muller, saberá. Máis dille que conte como has de facer ti para poder estudar. Alguén ten que traballar, i eu xa vou vella. E a nosa vellez non é como as outras, non. A nosa chega antes.

CARME.-

Vostede aínda é unha moza. An de deixe que a axude.

MARUXA.-

Sí. Imos facer un queixo que xa tes tempo para facelos. Vouche decir o que tes que facer. Vas á corte muxir a vaca, mides sete litros de leite e bótalles un chisco de sal e unha cullerada de menciña. Deixala medea hora ata que calle. Despoí metelo neste cazo furado ata que se vaia o soro, deixalo unha hora máis ou menos, valo estruxando coas mans, dálle con forza Carme traballa nelo con forza, pensa nos ventos.

Logo valeiras todo nun prato, aínda ha botar soro e apartalo con tino, segue a traballalo, dá lle a feitura e envolveno nun pano limpo e fecha a fiestra. Que non lle dé o ar que senon abre e non hai quen o coma despois.

A ver que fás que eu teño que ir a horta cortar unhas berzas pros porcos, logo volto para ver como anda eso.

- Maruxa dispónse para saír da cociña e a nena vaise á corte buscar o leite. queda Maruxa a falar consigo mesma.

MARUXA.-

Ai, Señor! Qué mágoa tan grande! Unha filla como teño, un tesouro que me déches, para qué? Non podo facer o seu contento, como se vai rir na miserea, como poderei vela leda? Señor, que acougue o vento! Ti podes fechar a cancela, non deixes que nos teñan xunguidas coma bois.

Miña nai foi queixeira e tamén miña aboa, tamén eu queixeira son. Será Carme tamén, Señor? Pídvos que non Señor, canto menos que o vento acougue un pouco Zoa tan forte que os novos e os vellos non termamos en pé.

- Sae Maruxa da escea polo mesmo sitio que a filla. O escenario queda valeiro un pouco, pois pronto virá Carme có leite e escomenzará a facer o queixo seguindo os consellos de súa nai. Cando leve un anaco traballando neso, empeza a caer o pano moi amodiño.

Nin que decir tén que esta escena habería que estudiala moito máis, pero como a miña boa sorte quixo que eu non fose fillo de queixeira, non sei moi ben como se fan os queixos.

Así que a quen non lle goste ou non esté de acordo co meu plan-texamento pode rexeitalo. Engadindo ou sacando o que queira.

-*- o o o -*-

*** ENGADIR.-

Cando Maruxa vai saír da cociña unha voz xurde da nada e fala ralle. Ela ficará queda un intre mentras escoita.

VOZ.-

Sen contamiñación, lonxe dos brúidos, ..., lonxe das cidades.

queixeira, qué ben vives!!!.

MARUXA.- (Falando con tristura)
Qué ben morro!!!

ESCENA - IV

- Tampouco se ve o pucheiro nesta escena. Vénse queixeiras levando cestas de queixos na testa, camiño da feira. Pasan moitas e as súas sombras proxectáanse no branco telón de fondo. A derradeira en pasar é Maruxa quen se deterá no medeo do escenario e fara o seu papel cando quede sóa.

MARUXA.-

Imos camiño da feira. Hoxe vendemos aquí, mañá vendemos alá. Hoxe morremos aquí, mañá morremos alá. Tódolos días morremos un pouco. Traballamos para camiñar. Todas nós somos as queixeiras do lugar. Na testa non temos mal pensar, non podemos cavilar. Témolos para levar os queixos da có para acolá. Somos as probes do lugar.

Nós damos a manteiga, nós damos o traballo, levámoslos a feira e hastra lles damos a proba. Nós somos xenerosas, nós somos xente boa.

Coas mans segamos prados, coas man muximos tetos, coas mans facemos todo, coas mans facemos queixos.

As nosas cestas veñen xentes de moito poder. Veñen cregos, veñen reises, veñen mestres, ciruxanos i eu qué sei. Tamén veñen mozos novos e galanes con diñeiro. Veñen xentes das cidades, veñen xentes do extranxeiro. Con quen quere, releamos. Con quen non, o que pidamos.

Somos as queixeiras do lugar. Somos feireantas, non andamos ó xornal.

- Agora dirixirase a calquer home que forme parte do público.

Eu voulle vender os queixos. Cánto me quere dar? Ande señor, mérqueme un par!

Saín cedo da casa. Estou chea de camiñar.

Estas mans que fan os queixos ..., porqué son escravas mans?

Heille decir meu santo, anque vostede non o crea. Esatas mans dan a fartura e recollen a probeza.

- Vaise a queixeira e volve a entrar no escenario o baile das rapazas. Bailarán outro pouco. Sentárase facendo corro e no medeo delas pónse un gaiteiro. Cando este remate co seu son caerá o pano.

ESCENA - V

- No escenario veránse ós alcaldes remexendo na queimada. O pouco entra a Bruxa dos queixos. O augardente xa estará queimado.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Abonda xa, homes. Abonda xa. Deixádeme a miña que son eu quen debe catar. -Cheira a proba e dí: - Nada queda xa. Xa non hai es-pritos. Só quedan os do fume que non podo queimar. Pero eu, a Bruxa dos queixos, vounos conxurar para que ningún me poida, por un ano, molestar. Pero antes vós, fillos do mal - dirixese aos alcaldes - tamén hai que decir que entretanto o bufón está agachado ollando o que fai a bruxa - espi-rade o fume da vosa queimada; espi-radeo para adormiñar nun longo sono de doce vagar.

- Os alcaldes botan os fuciños por riba do pucheiro, espirran o fume e con xestos de dór caen o chan poseídos do mal do fume.

„E deixádeme a min no intre de libertar.

- A bruxa fai uns xestos estranos e remexe no pucheiro, bótalle cousas miudas (laranxa, limón, froitos en xeral). Cando olla para os alcaldes e rise deles.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Ja, ja, ja, ... Logo cheiraredes a podre, sen dúbida daredes un bó esterco. Esterco de alcalde, non hai mellor. Levades no peito o mal do fume, e agora só teño que conxurar. Pensábades que as probes queixeiras eran vosas, pois non, son miñas. Eu a bruxa, trocareime en raiña. A miña escobela trocarase en báculo e os meus pés estarán elas, as queixeiras, as servas da raiña. Ja, ja, ja, ...

- Mentras se rí a bruxa non se decata da chegada do bufón quen se achega a ela paseniñamente.

BUFON.-

Agarda bruxa. Non queres unha coroa para a túa testa? Toda raiña, ten coroa.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Ouh! Ti?

BUFON.-

Sí. Eu. Sentín o teu cheiro dende o pazo do Rei.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Por qué mintes? Estiveches axexando.

BUFON.-

Dónde? Vichesme?

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Non. Pero leo nos ollos anque sexan pequenos e falsos coma os teus. Qué queres, portento?

BUFON.-

Eu non quero ren. Un bufón téño todo. Son o máis achegado ó Rei, nomeoume embaixador.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Deixate de lerias, portento. O camiño que te trouxo é de ida e volta.

BUFON.-

Cántas púas tén?

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Cántas púas, qué?

BUFON.-

Non lés nos ollos!? Cántas púas a coroa, raiña, cántas púas?

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Non teño coroa.

BUFON.-

Non tes coroa? -O bufón búlra se da bruxa mentras fala con ela - Unha raiña sen coroa! Unha raiña sen rei! Unha raiña sen reino!

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Eu teño reino, este é o meu reino. Olla a miña obra -A bruxa sinala os corpos dos alcaldes- Nunha loita, gañei un reino.

BUFON.-

Nunha loita sen exercito! Decátate que o que dís son prosma-das. Non hai máis cun reino, mes-turado ... Pero ún.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Ese reino, non. Deixei ese reino. Troqueime en bruxa erránea fíxeme Bruxa dos Queixos e logo serei raiña.

BUFON.-

Son embaixador do Rei e non podo permitilo.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Tí, embaixador? Tí eres un tí tere.

BUFON.-

Sí, un títere. Un títere cuns fíos máis longos cóos teu. Deixa a túa obra, colle a escobela e vaite. Non quero entregarte ó Rei.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Non che temo, portento. Non me espantan as túas imaxes. Hei poder contigo, este reino é meu.

BUFON.-

Vaites, bruxa! Ben dís tí que son o portento. O portento volta a gañar, outra vez máis, miña raiña, outra vez máis.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Agarda, agarda. Xúntate a min e serás Rei, deixarás de ser bufón, deixarás de ser títere. Non terás fíos nin longos nin curtos. Terás todo canto apetezas, farei me túa. Trocareime nunha fermosa raiña, ti mandarás en min e deixarás de servir. Pénsao ben. De bufón a rei un paso no camiño.

BUFON.-

Un reino para dous. Un reino de dous. Un paso no camiño. Non daréi máis paso que o que hai en-tre tí máis eu -O bufón colle un-sabre e dirixese a bruxa para es-petarllo no peito- un paso entre a vida e a morte. Morre bruxa!!!

- A bruxa queda ferida polo bu-fón, alónxase camiñando arrastra-

da e sangando con xestos de dór. Antes de saír da escena a bruxa torna a testa cara ó bufón e fai unha amenaza.

BRUXA DOS QUEIXOS.-

Lémbrate de min, portento. Ousaches roubar-me un reino e vol-tarei por él, porque é meu. Lém-brate, portento, lémbrate de que a loita segue en pé.

BUFON.-

Fuxe Bruxa dos Queixos. Vaite para outro lugar. Fuxe, adocida.

- A bruxa sae do escenario e que-dase só o bufón. Falará có públi-co deste xeito. De cando en vez, remexe a queimada:

BUFON.-

Quedamos sen bruxa! Pregunto polos alcaldes: mortos ou aboia-dos? Pregunto polas queixeiras: salvas ou ameigadas? Pregunto po-la queimada: quen fai o conxuro?

Eu, son bufón. Bufón real, bu-fón dun mundo moi principal. O meu mundo ten Rei i eu... son bu-fón.

A Bruxa dos Queixos foise, aos alcaldes ben os vedes -Sina-lando cara eles que están deita-dos no chán- Eu só atendo ó meu Rei. Máis eu son bufón e gardo un bó segredo.

Lembrádevos de Antón? Eu, son Antón. E tamén son o pai. Son o pai de Antón. Que o pai mo-rreu? Non,..., son eu. Non estou tolo. Eu, son imaxe, no nacín. Como hei morrer?... Quén son eu? Canto me dades polo segredo? Ja, ja, ja,...

- O bufón vaise do escenario rin-do e brincando como decote. Men-tras, cae o pano mornamente.

ESCENA - VI

- Escenario, o cabán do bufón. Unha sá con andeles cheos de li-bros vellos. Na táboa central es-tuda o bufón sentado a luz do candil. Nun curro unha porta cun ha vidrieira e pegado a ela dous espellos a cada banda. A vidriei-ra ten por diante un espello que poderán xirar xuntos a nosa von-tade.

Na táboa do bufón, dúas ban-quetas. Unha defronte dél.

O bufón tarda un pouco en fa-lar có público.

BUFON.-

Aquí, aquí o pon. O libro das imaxes, o libro dos bufóns, o li-bro dos portentos. E a cencia non se trabuca nunca. A astrolo-xía meus, a astroloxía tamén é cencia deste bufón i eu, como e-la, tamén son imaxe.

Non creades nos soños, ou me-llor, non pensades que o soño é pesadelo. Pois o soño é imaxe e nada é máis certo que a imaxe.

Non vos poña medo o que é su-perior ó voso entendimento. Non

neguedes os soños, creede na ima-xe.

Si eu vos digo que hai un ollo no ceo e outro no inferno que vos están axexando, creedelo, e facedes ben en creelo pois é certo. Máis se vos digo que olle des pro ceo, vos levantaredes a testa pensando que está riba vo-sa. Non, non o vedes. Non vedes o ceo. Estadades trabucados se pen-sades que o ceo é o andar de ri-ba e o inferno o andar de abaixo.

O ceo é infinito, como a ima-xe non se esgota nunca. E unha bóveda xigante que o colle todo, que se estende enchendo todo. E o inferno non é máis pequeno, tan grande é o ún coma o outro. E sendo os dous materia, sendo etereos os dous. Como pode cada ún ocupalo todo? Ahí tedes o mes-tereo.

Direivos que están mesturados e os dous compoñen un todo. Mes-túranse o ben máis o mal no todo das imaxes. Sen un orde natural créanse imaxes estranas ou mons-tros que non queremos crér, e ou-tras que nos énchen o ollo é co-mo nos gustan queremolas crér.

Así creedes no queixo e non creedes na queixeira. A imaxe da queixeira é o portento, o mons-tro no que están as misereas, a fame, a inxusticia dos homes. Non creedes na imaxe da queixei-ra. Pónvos medo pensar que o ho-me cometa arrepiante inxusticia con que serve ao home. Pónvos me-do posto que é algo que está lon-xano ao voso entendimento. Deci-des' que é soño, que é pesadelo.

Dixenvos que eu era imaxe e i maxe son. -O bufón deixa a táboa e pónse perante o espello- Olla-de, a imaxe no espello reflexa a mesma imaxe, se cadra aínda máis pura para vós, máis é a mesma i-maxe. -Agora o bufón alónxase do espello de xeito que á súa figu-ra non se proxecte no espello en-tretanto xirarase éste quedando só a vidrieira, onde se pora por-trás dela cando sexa preciso o alcalde de Arzúa, D. Ramón. -

Máis pode trocarse no reflexo. Non é preciso un espello mal azo-gado para deforma-la imaxe, ésta ten valía dabondo coma para revirarse sóa; ela pode conquistar que me proxecte no voso soño ou pesadelo. Así, eu volto ata o es-pello e ollade... -No espello es-tá D. Ramón- o meu reflexo é un chisco do mal que vos pon medo. E a imaxe rise vosa..., -D. Ra-món rise detrás da vidrieira-, tédelo ahí e rise de vós.

- O bufón volta á táboa e sénta-se de novo a ollar o libro. Hai un mutis pequeno.

A imaxe, meus, a imaxe é o re-flexo da concencia. Sí eu son i-maxe tamén son reflexo e si son reflexo son concencia. Si eu son o voso reflexo, son a vosa conci-encia, e como concencia dígovos que teñades coraxe. Non neguedes polo medo que vos cega, non fuxa-des da evidencia espantosa. Por-que de ben pouca cousa teriades medo. O voso mal podedelo arran-xar. Buscade o reflexo, buscade

a imaxe. De atopala nun espello, tiradelle un croio e rachadeo e si está nunha poza, valeirade terra por riba. Na lama non hai reflexo.

O voso mal -O bufón colle unha garrafa e embebedase tomando grandes grolos- ben pequeno é. Peor é o meu; a miña conciencia, ésta que está sentada fronte miña a rirse. Non a oídes? Ríse de min, ben a sinto eu..., pero non podo collela. A miña conciencia non detén nos espellos nin nas pozas, non.

- O bufón segue a beber, cada pa so con máis degoiro, a voz vai espesando. Mántense xa na banqueta con certo traballo.

Pero vós, tédelos a beira. Un ha pedra ó espello e outra pedra á poza. Non, á poza non. Hip! A pedra que se cisca na poza..., Hip! revolve as augas..., Hip! e despois cando se calman..., Hip! ... despois volta o reflexo. Terra, terra..., Hip!, terra nas pozas...! -O bufón tambalease e cada vez berra máis- NA LAMA NON HAI REFLEXOS, HIP!!!, NA LAMA... HIP!!!!... NON HAI REFLEXOS,...

- Cae o bufón e o pano imitalle.

ESCENA - VII

- No escenario o pucheiro da queimada no que se atopa remexen do Antón.

ANTÓN.-

Lembrádesvos de min? Eu son Antón, que vai aboiado pola vida. Nin quita, nin pon. Nin fai, nin desfai. Son igual có meu pai. E veño conxurar esta queimada que os do mundo terreo non souberon rematar. Como ía unha bruxa conxurar unha queimada? Isto é cousa de homes, non de pantasmas e de bruxas.

- Agora Antón principia a lér o conxuro de todos ben cofecido.

"Mouchos, coruxas, sapos e
(bruxas. Demos
trasgos e diaños, espíritos das
(nevoadas
veigas.

Corvos, píntigas e meigas,
(feitizos das
menciñeiras. Probes cañotas fura
(das, gogar
dos vermes e alimañas. Lume das
(Santas
Compañas, mal de ollo, negros
(meigallos,
cheiro dos mortos, tronos e
(raios. Oubeo do
can, pregón da morte; fuciño do
(sátiro e pé
do coello. Pecadora lingua da ma
(la muller
casada cun home vello.

Averno de Satán e Belcebú, lu
(me dos
cadavres ardentes, corpos mutila
(dos dos
indecentes, peidos dos inferna-
(les cús,

muxido da mar embravescida.

Barriga inútil da muller sol-
(teira, falar dos
gatos que andan a xaneira, guede
(lla porca
da cabra mal parida.

Con iste fol levantarei as
(chamas deste
lume que asemella ao do inferno
(e fuxirán
as bruxas a cabalo das súas esco
(bas,
índose bañar na praia das áreas
(gordas.

Oíde, oíde! os ruxidos que
(dan as que
non poden deixar de queimarse no
agoardente quedando así purifica
(das.

E cando este brebaxe baixe po
(las nosas
gorxas, quedaremos libres dos ma
(les da
nosa ialma e de todo embruxamen-
(to.

Forzas do ar, terra, mar e lu
(me, a vos fago
esta chamada: si é verdade que
(tendes
máis poder que a humana xente,
(eiquí
e agora, facede cos espíritos dos
(amigos

que están fora, participen con
(nós desta
queimada.

MEIGAS FORA !!!

- Débese conquistar que o público berre o de: "Meigas Fora" e así cando rematen, aparece en escena o bufón que se pon moi perto do público.

BUFÓN.-

Xa está conxurada! Xa logo vo deredes beber. Conxureina eu. Si, eu. Díxenvos que eu era Antón. Como podo ser este máis aquel? Como podo estar aquí e alí?... Sabede que eu son bufón, bufón real, bufón dun mundo moi principal.

E aínda gardo o segredo. Heí-volo contar cando vaia o voso en terro. Cánto me dades polo segredo? -Agora pregunta estranado- Non vos gusta o meu engado? Nada dades polo segredo?... Ben está! Sendo así..., non volo digo. E non podeades obrigarme. O segredo é cousa do meu Rei, nin eu son quen para sabelo. Pero eu... son bufón! Estou aquí i estou alí porque son imaxe. De bufón a rei un paso no camiño. A imaxe do bufón pode virarse en rei e pode virarse en cigarrón. A imaxe pode mallar en vós e vós diríades que é soño. A Bruxa dos Queixos pode voltar o voso pesadelo, un pesadelo cheo de cigarróns a mallar en vós, e vós a fuxir do soño lonxano ao voso entendimento. Tedes reparos do bufón porque é lonxano. Pónvos medo o segredo e nin sabedes dónde está.

O segredo do meu Rei: dónde está? Está nesta queimada? Está na bruxa? Está no lume? Está na imaxe? ... Está no ar?... Está no ceo?... Está no inferno?... NON. O segredo está nos queixos. Ja, ja, ja,... Nunca o ides ato-

par. Dígovolo eu, que son bufón, bufón real, bufón dun mundo moi principal!

QUÉN SON EU? -Pregunta irado e agarda un anaco pola resposta. Despois ríse co seu rir de tolo e vaise do escenario preguntando con sorna:- Cánto me dades polo segredo?

- Baixa o pano de súpeto pero ata a metade, nese momento Antón desaparece. Queda só o bufón có pucheiro, colle un pouco de queimada para catala e fala así:

BUFÓN.-

Do queixo non te me queixo, que o queixo ben que me sabe; quéixome de que o vende e non mo deixa de balde. (*)

(*) - (Cantiga popular)

Canto de antergos, cantos doutros tempos máis acomodados de certo. Non fuxades da imaxe, non neguedes o portento.

- Chegado aquí o bufón fará un conxuro e despois apagará a queimada.

Porcos perguizeiros, xastres, zapateiros, conselleiros. Quén perdoa na queixeira a coroa?

De coroa unha cesta que lle esmague a testa.

Imaxe do tendeiro trampán e condenado, dades ún; colledes cento.

XENTES, ao carreiro non neguedes o portento!

- O Bufón apaga a queimada e nun pucheiño pequeño colle un chisco dela e con él diríxese a carón do público.

BUFÓN.-

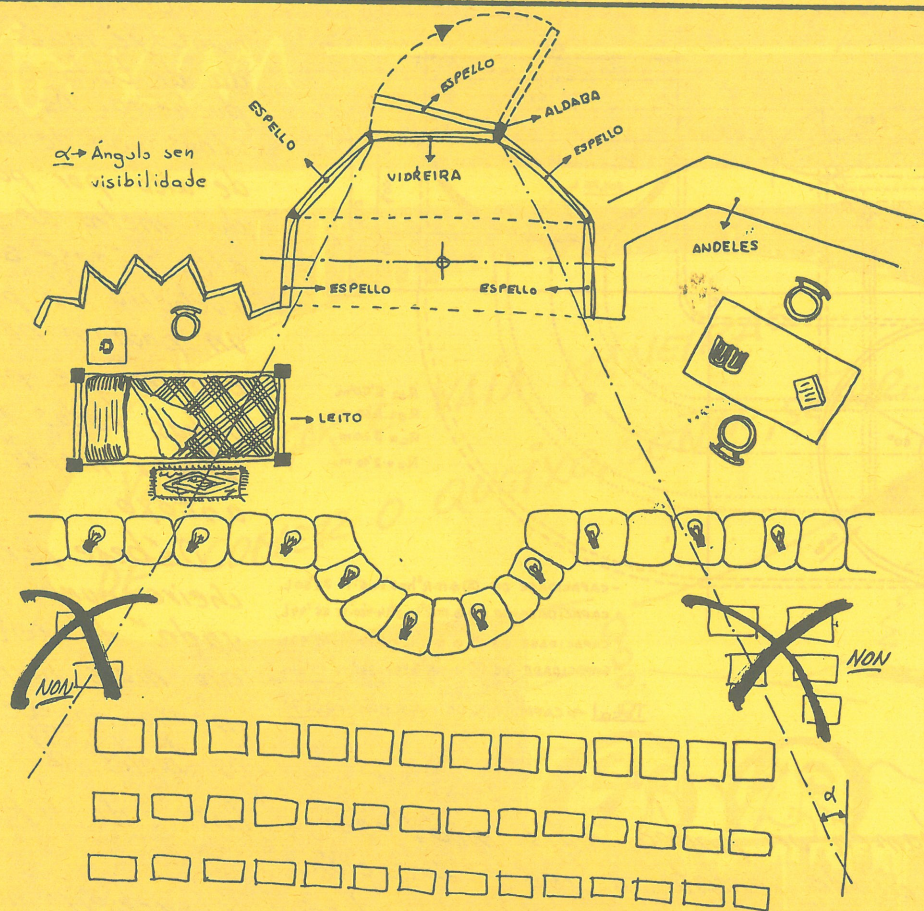
Homes e mulleres tómenna quente, as solteiras preñadas tómen-na fría. MEIGAS FORA!!!

- Fai unha reverencia ao público mentras arrebola ao ceo o pote polo que bebeu. Vaise, como sempre, brincando polo escenario e cae o pano.

O FIN, supóñase.

~ ESTUDIO DO MONTAXE DOS ESCENARIOS ~

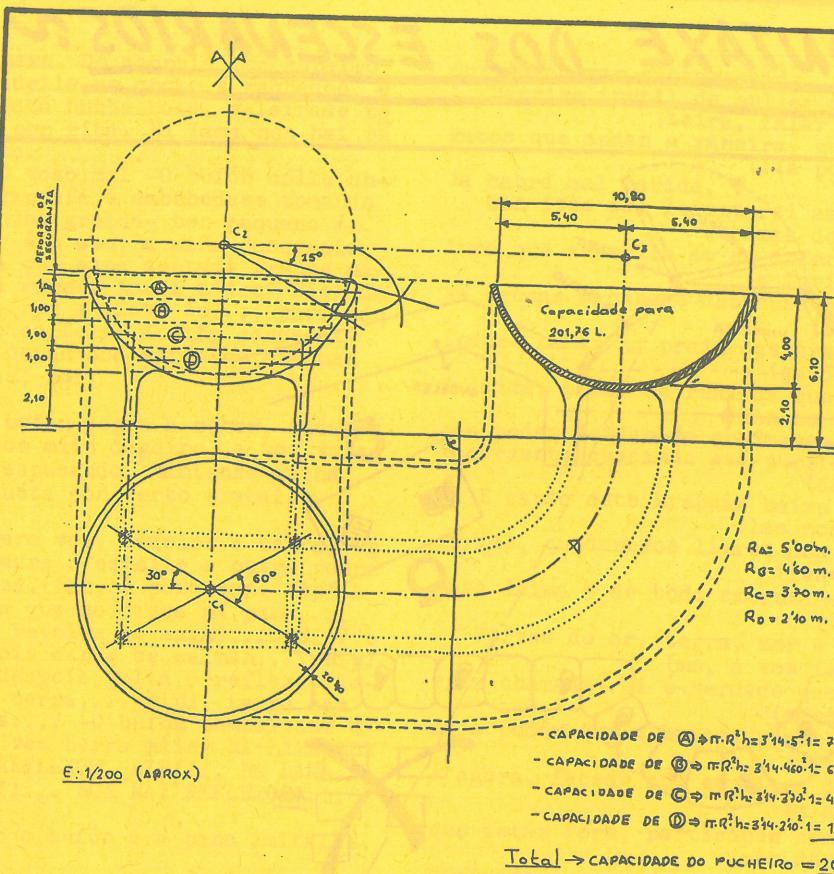
MONTAXE EN PRANTA DO DECORADO PARA A ESCENA-II DO SEGUNDO LANCE.-

Trátase de cinco espellos postos de forma octogonal pero sa-cándolle tres espellos para que o público poida ver os reflexos.

O único espello que se pode xirar é o que está paralelo as filas de asentos do público. É dicir, que por tras dél é onde se para o Alcalde D. Ramón, ou senon tamén se pode poñer a Bruxa dos Queixos. Pódese poñer calquer personaxe.

Débase precurar alonxar dabondo as filas de asentos para que ningunha se meta no ángulo sen visibilidade.

Por contra, é nese ángulo onde se debe meter o bufón cando non se desexa que se proxecte nos espellos.

PUCHEIRO DA QUEIMADA.-

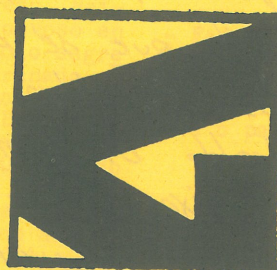
Atopámonos eiqüí coa montaxe máis complicada de toda a obra. O pucheiro. As súas dimensións son de uns 60 cmts. de alto por pouco máis dun metro de fronte. O alto pódese subir si ao pucheiro lle poñemos un podium na súa base, podium que pode levar unhas rodas e así podemos move-lo o noso antoxo.

Débesse poñer o pucheiro nunha "grada elevada" de xeito que faga máis belido o momento no que se queiman os "males da bisbarra".

e facer tamén un pouco máis acolledor o intre do reparto de queimada cando remate a representación.

O podium con rodas serve para achegar o pucheiro ao público tanto como se queira.

**BANCO
DE
GALICIA**

PARA OS SEUS PROXECTOS DE FUTURO
CONTE CONNOSCO !

**PLAN DE PREVISION POPULAR
PRA O SEU SERVIZO E AMISTADE**

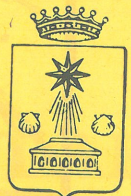
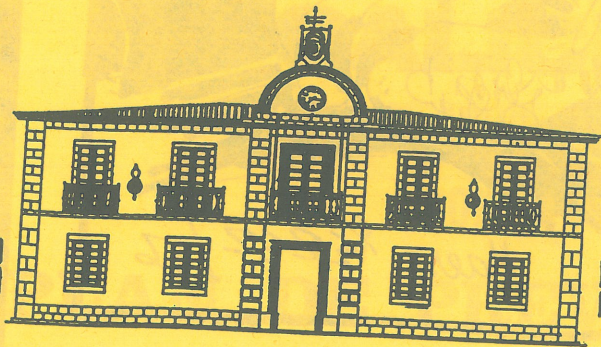
torxam

"larpeirada na palleira"

1986

XI^a FESTA^o QUEIXO

Excmo. Concello de Arzúa

CARNICEIRIA

A Reina dos Xamós

(Antonio Sánchez Vilela)

Fraga do Rei, 43
Tlf. 50 03 37

ARZUA

DO MESON

Ramón Franco, 7
Tlf. 50 01 45

CAFETERIA

ARZUA

Kronenbourg

EXCLUSIVAS — MERA

Ramón Franco, s/n
Tlf. 50 05 98

ARZUA

Cafetería VENUS

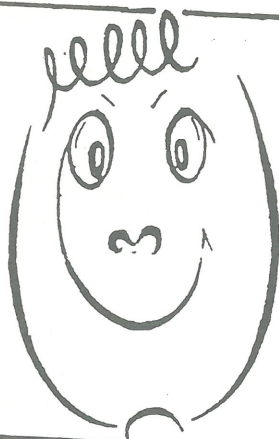
C/ela. de Lugo, 17

Tlf. 500538

Arzúa

... O AMBIENTE ESTÁ NA VENUS

A tua Cafetería

TEATRO MOCEDADE DE SANTA MARIA

Recentemente constituíse na Arzúa unha Compañía de Teatro que inda non fai moito tempo representou xa dúas obriñas.

É unha iniciativa levada a cabo pola mocidade de Santa María. É na súa primeira representación acadou éxito dabondo como para pensar na subsistencia.

Teñen en proxecto poñer outras obras en escena, conquistar decorados e todo aquilo que sexa un mínimo imprescindible para promover o desemrolo desta arte na Vila.

As obras que puxeron en escena e que xa foron solicitadas pola xente para que "recunquen" están representadas por Xosé Lois Camiño, Ignacio Corral, Fernando Carreira, Fernando e Miguel Souto, Fernando Varela, Lois Valiño, Xosé Ramón Mosquera, Fuco Rego, Pilar Valiño, Alfonso Carril e Xesús Anxo Sesar.

Os sete primeiro fixeron coa obra de Euxenio Charlón Arias e Manoel Sánchez Hermidatiduada "MAL DE MOITOS" e os outros cinco representaron "ESTEBINO", obra de Xavier Prado Rodríguez.

O argumento de Mal de Moitos é retorno do emigrado que esquece as costumes do seu país e que remata dándose conta da necesidade de sentirse pobo.

Estebino trátase das ocorrencias dun mozo que librando do servicio militar por parvo deixa coa boca aberta a todos os veciños.

Dentro do reparto de dirección e Coordinación están Antonio

Montero, Manolo Barreiro, Raquel Torreiro, Pilar Rodríguez, Ana Corral, Esther Varela, Ramón Torreiro, Lois Vazquez, Ana García, Carme González, Teresa Souto, Lucía Cid, Carme Carril, Lois Vazquez, Xosé Ramón Seoane, Sabela Fuentes, Marisa, Xosé Lois e Fina Fuentes, Fina Camino, Xesús Quintela, Xosé Manoel Seoane.

ANO NOVO - VILA NOVA
(=UILLA NOUA)

OBRADOIROS
electricidade
do
automobile

CHICHO

Fraga do Rei, 107
Tlf. 50 03 37

ARZUA

C. S. D. ARZUA

-HISTORIAL DA C.S.D. ARZUA- I -

JOSE MARIA PAZ RAMOS, Secretario de la "Sociedad Deportiva ARZUA".

CERTIFICO: Que la denominación, domicilio social, localidad y colores son como a continuación se expresa.

- a) Sociedad Deportiva Arzúa
- b) C/ de Ramón Franco nº 5, 3ª piso
- c) En la villa de Arzúa, Ayuntamiento del mismo nombre
- d) Los colores del equipo en su uniforme son ;camiseta blanca y azul alistada verticalmente, pantalón azul.

Y para que conste se extiende la presente con el visto bueno del Señor Presidente en Arzúa a 30 de Julio de mil novecientos se^{se} senta y ocho.

Vº. Bº

El Presidente

Ao fin dun tempo que pode considerarse longo ou corto, según quen sexa o considerante, comenzamos a ter algunha documentación fiable da nosa S.D. (agora C.S.D.) Arzúa.

O material de que se dispón é moi extenso e levará bastante tempo sacalo a luz pública por problemas de espacio. Este material está composto por un libro de fotos

moi ben conservado por D. Luis Cascón Raposo, no que se recollen diversos aspectos das obras que se foron facendo no Campo do Viso así como un amplo reportaxe do parti-

do inaugural do Complexo Polideportivo; temos tamén copia dun certificado da denominación, domicilio social, localidade e cóns da entidade; contrato de arrendamento entre a S.D. Arzúa e o Concello de Arzúa (copia); orixinal do discurso presidencial para a apertura da Primeira Asamble Extraordinaria, lido por D. Manuel Tojo Reboredo; así como unha folla do proxecto de Campo de Deportes Municipal, Planta do Conxunto, e máis o Regulamento da Sociedade Deportiva.

De momento non se dispón de nada máis. Non sendo a boa vontade amosada pola actual directiva da entidade de colaboración para ceder as actas dos encontros disputados, material gráfico, e todo canto esté na súa man para colaborar coa Revista.

De todos xeitos UILLA NOUA non esquece a intención de recoller tamén as iniciativas xurdidas antes das obras do actual Complexo, nas que un grupo de xóvenes, ao mellor se darse conta, forxaron o que ía ser a actual C.S.D. Arzúa. A todos, sen excepción, está aberta a posibilidade de enmenda, erro ou confusión que podan xurdir deste traballo. E a todos Gracias.

Reproducido xa o Certificado do do que antes se falaba, que é, por así decilo, a primeira mostra escrita que demostra que a Sociedade Deportiva é unha realidade, pasamos a facer copia do contrato de arrendamento. Facemos copia literal e non se reproduce pois as condicións técnicas non o permiten.

CONTRATO DE ARRENDAMENTO

En la casa Consistorial del Ayuntamiento de Arzúa, a ocho de agosto de mil novecientos sesenta y ocho, ante los testigos que se dirán,---

COMPARECEN

De una parte D. Antonio Pol Gonzalez, en calidad de Alcalde-Presidente del Ayuntamiento de Arzúa, al que le confirió el Pleno de la Corporación en Sesión extraordinaria celebrada el día 2 de Julio proximo pasado, poder para efectuar el presente contrato.

De la otra D. Manuel Tojo Reboredo, en calidad de Presidente de la Sociedad Deportiva ARZUA, tambien autorizado por los miembros de la junta Directiva de la misma en reunión del día primero de Agosto, para otorgar este documento, ambos provistos de sus documentos de Identidad y al frente de los cargos que le quedan reseñados, por lo tanto con capacidad legal necesaria y en plenitud de sus derechos civiles, y

EXPONEN

Que el Ayuntamiento, representado por el Sr. Alcalde, cede en calidad de arrendamiento gratuito, el terreno de juego o campo de fútbol así como más terreno unido a su parte Sur, para instalación de una piscina y pista polideportiva, consistente en unos DIECIOCHO FERRADOS DE TERRENO aproximadamente, situado y denominado CAMPO DEL VISO, lindante por el Norte, con Herederos de José Alamancos, Sur, terreno del vendedor de esta finca D. Candido García Suarez, Este, camino o sendero público y Oeste, calle del Viso, mediante las siguientes estipulaciones.

Queda desde ahora y durante veinticinco años, arrendado a la Sociedad Deportiva Arzúa, el terreno antes descrito, y exclusivamente a los fines deportivos para el bien comun de la villa y comarca. Leído se ratifican en su contenido, firmandolo seguidamente y firman los testigos D. Manuel Sanmartín Quintela y D. Bernardo Cea Rodríguez, mayores de edad, empleados y con residencia en Arzúa.

Al remata o texto do contrato do arrendamento no que se deduce que ata a tempada 1992/93 aínda estará en vigor. Agor damos paso o texto do discurso da I-Asamblea Extraordinaria feito polo primeiro presidente da C.S.D.:

I - Asamblea Extraordinaria (6 de Octubre de 1968)

Orden del Día

- 1/ Allocución del Presidente
- 2/ Lectura Reglamento
- 3/ Campaña Socios-Liga del Sar
- 4/ Informe Obras y Presupuestos
- 5/ Junta Directiva
- 6/ Operación Bloque y Recaudación
- 7/ Ruegos y preguntas

Señores:

En primer lugar bienvenidos todos a la S.D. Arzúa nuestro anticipado agradecimiento por su presencia en la Asamblea General Extraordinaria, con la que dan muestras de interés y afición. Permítanme que en pocas palabras haga una pequeña historia de este primer año transcurrido de la vida de nuestra S.D.

Fué en el verano pasado cuando un grupo de jóvenes de esta Villa se han acercado a mí solicitando colaboración para poder disponer de un terreno que pudiesen convertir en un campo de fútbol. Dado que siempre me interesé por el deporte y aficionado al fútbol, les prometí interesarme y lograr dicho propósito. Estaba por entonces en el ámbito de don José María Paz y don Manuel Garea conseguir autorización del municipio para utilizar, aunque fuera provisionalmente parte de la finca que había adquirido, y que precisamente hoy ocupa la S.D. Fué precisamente y sobre este terreno nuestra primera conversación y puede considerarse como nuestra primera Junta y sin perder más tiempo nos pusimos al habla con D. Antonio Pol, a quien agradó mucho la idea y nos dió toda clase de facilidades, contando desde ese momento con su colaboración. Así empezó esta Sociedad que entonces no sabíamos ni siquiera si llegaría a surgir.

Confesamos que entonces tan sólo era nuestro propósito preparar como se pudiera un campo de fútbol, donde estos chicos pudieran practicar, y sin más pretensiones pusimos manos a la obra. A simple vista el terreno parecía bastante bueno y sin mucho desnivel, pero aquí empezamos también a soñar que la Villa de Arzúa se merecía algo más que un mal campo de fútbol, algo más digno.

Pedimos al Sr. Ruescas, que desde el primer momento nos brindo su colaboración técnica, un estudio topográfico y el resultado fué como una descorazonada cuando nos dice que hay un desnivel de cinco metros, lo que suponía un movimiento de tierras de más de 25.000m³. Pero entonces habíamos ya empeñado nuestra palabra y nuestro interés y ello no podía ser obstáculo

para llevar adelante nuestro propósito.

Aparece entonces una persona que todos conocéis y que sin duda alguna todos reconoceremos como el pionero en esta Sociedad, ya que sin su colaboración os aseguro que todavía hoy no tendríamos iniciada esta gran obra. Don José Salgado nos ofrece desinteresadamente su tractor y al día siguiente comienza un trabajo que le llevaría todo un mes. Este fué el primer aldabón de una cadena de colaboradores a los que el pueblo de Arzúa debe reconocer, puesto que ellos han hecho posible que hoy, ya con más conocimiento de causa, podamos estar aquí reunidos en esta Asamblea soñando en un digna Sociedad Deportiva que sirva y represente a nuestra Villa.

A partir de entonces todo fué como si a nuestro paso se nos rindieran las dificultades no sin ofrecer resistencia, pero al final siempre favorecidos.

D. Ramón De Colsa, D. Nicolás Parra, por la empresa Goyas. D. Manuel Ruescas, Bautista Navares, Sr. Osinaga y don Vicente Pozo, Cayetano Gómez Gallego. Don Santiago González de Moncabril, etc., nombres todos ellos que quedan escritos en letras de honra en el Libro de Obra de nuestra Sociedad para en su día

rendirle a todos ellos nuestro agradecimiento y el de todo el pueblo.

Esto nos alienta de tal forma que ya decidimos formar una verdadera S.D. y su directiva. Pedimos colaboración y a nuestro ruego responden uno por uno los actuales directivos que desde entonces hasta ahora no han regateado esfuerzos y sacrificios para la S.D. marche con paso firme hacia adelante cumpliendo cada uno con su misión. Aquí tengo que hacer un pequeño paréntesis haciendo mención de nuestro entrenador, don Jesús Cea Seoane, quien desde el primer momento deposita en nosotros toda su afición y buenos modos de como se enseña un equipo al hay que llevarlos por sus primeros pasos, como se le enseña a un niño el ABC. Los resultados, hasta la fecha, no pueden ser más halagüeños: de 12 partidos jugados,, 7 ganados, 1 empatado y 4 perdidos y de estos con las consiguiendo agravantes en contra de sus arbitrajes no colegiados, con pocos conocimientos del deporte rey y sus campos.

Seguimos ambicionando y no nos conformamos con un campo y un equipo de fútbol, pero es necesario afrontar gastos y la caja estaba acero. Propongo entonces en una Junta hacer un anticipo que aprueba la Junta por unanimidad

en la cuantía de 30.000Pts. a mortizables en tres años, con esta cantidad hacemos frente a los primeros gastos en tanto no haya otros ingresos. Mientras tanto seguimos gestionando. De nuevo D. Antonio Pol accede a ceder más terreno, porque nuestras ambiciones son ya mayores, no nos conformamos con un campo de fútbol, queremos un complejo deportivo con piscina y pista polideportiva, esta idea le entusiasma y nos da carta blanca en nuestros proyectos, ofreciendonos todo su apoyo.

Los Srs. Ruescas y Navares confeccionan el proyecto actual. La D.N.D. y la Federación Gallega ponen al principio muchas dificultades, pero después de mucha insistencia podemos encontrar la solución. En Madrid, a donde fuimos con toda la ilusión, nos reciben y de allí taremos solucionada la cuestión, gracias a un buen amigo de una familia de Arzúa, que de momento silenciaremos. El proyecto fué aprobado por un presupuesto total de 1.400.000 Pts., a subvencionar el 50% por la D.N.D. de las que corresponden 200.000 Pts. a la Federación Nacional de Fútbol y 500.000 a la DND. el otro 50% nos corresponde a nosotros.

Señores: toda esta labor de un grupo bien reducido por cierto, pero esforzado en con

seguir una meta que nos hemos propuesto. Muchos han sido y siguen siendo los que desinteresadamente colaboran, con prestaciones importantísimas a nuestras instalaciones. La última de gran importancia ha sido la donación del terreno, totalmente gratuita del muro y gabia de la familia Alaman-cos do Rego da Raña. Esto debe ser un ejemplo para todo el pueblo de Arzúa y desde hoy debemos aunar nuestros esfuerzos, seguir el interés que profesionales e industriales han mostrado con su colaboración económica, cada uno en su medida, hacer propaganda con vuestros amigos, hacerse socios de la S.D.

Hay necesidades más imperiosas en nuestra Villa, lo sabemos, y de más trascendencia también, pero tened en cuenta que la educación física

es tan importante como la que más; con esta obra no pretendemos tan sólo tener un equipo de fútbol mejor o peor, deseamos el desarrollo sano y vigoroso de nuestra juventud y de nuestros hijos y esto creo merece toda la atención que pueda prestársele, creemos que esto tiene ya más

importancia que ganar o perder un partido. El deporte redundará, si es deporte, en beneficio de la salud, educación social, física y mental.

Y para terminar os pedimos que depositéis vuestra confianza en este grupo que no mueve algún interés sino conseguir la meta, de poner en fecha próxima la última piedra de esta gran obra, que sin duda alguna conseguiremos. Pero para ello todos tenemos que ayudar, necesitamos socios, mu-

chos socios, todo el pueblo y también apoyo moral. La crítica es buena cuando es constructiva, incluso necesaria, pero existe una crítica sardónica, muchas veces grotesca que no va a ninguna parte, no necesitamos ese tipo de crítica. Todo lo hacemos con nuestra mejor intención, fallos tiene que haberlos, procuramos sean los mínimos y menos perjudiciales, pero toda sociedad nunca será perfecta, porque perfectos no somos nosotros.

Arzúa merece un S.D. digna, representativa de nuestra Villa y de nuestros colores.

.....
Así remata o texto, supoño que acompañado dunha gran cva-ción polos asistentes a esa Asamblea Xeral. Desde logo ben merecida.

BANCO DE BILBAO

HASTA UN MILLÓN

EN 72 HORAS.

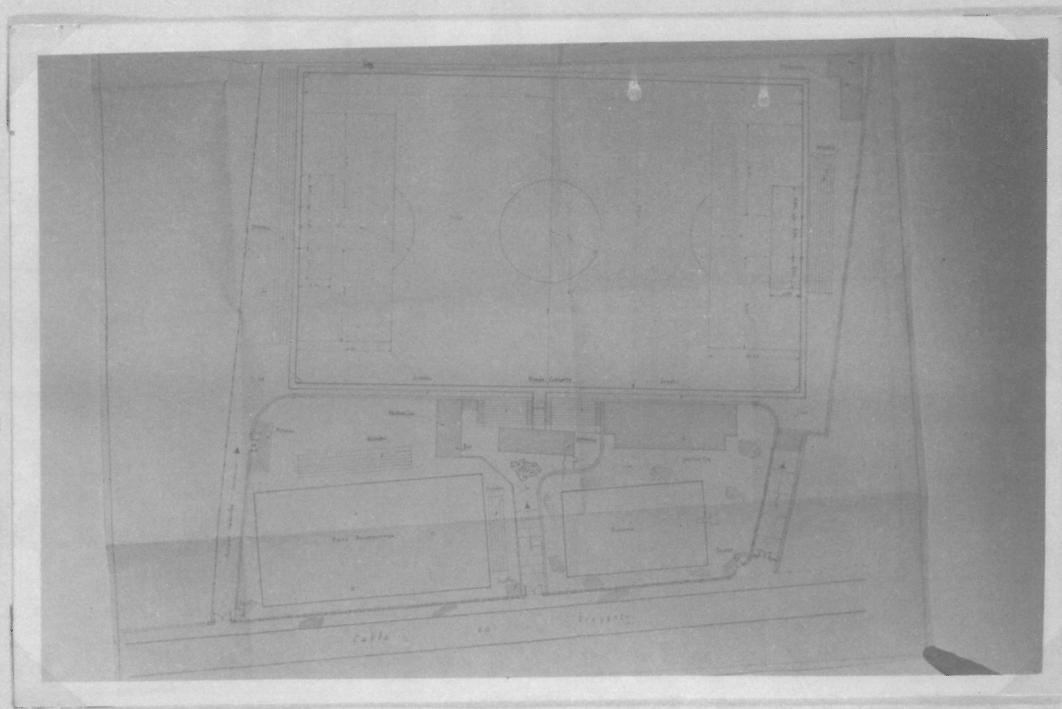
PARA COMPRARLO TODO.

SIN AVALES.

Lo conseguí!

"Sociedad Deportiva Arzúa"

Fundación: 4 de abril de 1967

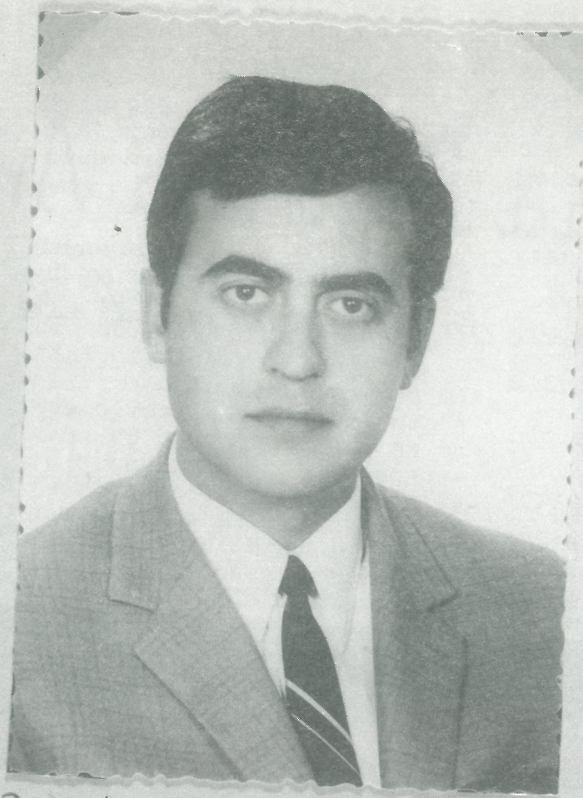
Plano de emplazamiento y proyecto =
del Complejo Polideportivo.-

Arquitecto: don Domingo Tabullo Domínguez.

Aparejador: don Agustín Bueno Rodríguez.

Constructor: Hermanos Pampín.

Topógrafos-delineantes: D. Manuel Ruescas Cano,
D. Nicolás Parra Parrón
D. Bautista Navares Álvarez.

Presidente: D. Manuel Tojo Reboredo

Vice-Presidente 1º
D. Manuel Saavedra Pereira

Vice-Presidente 2º
D. Manuel Garea Ares

Secretario
D. J. M. Paz Ramos

Tesorero
D. Luis Cascon Raposo

D. DEPORTIVO
D. JOSE MOSQUERA RAMOS

Vocal
D. Heliodoro Fialgo Veloso

Iniciación de las obras de movimiento de tierras.

En terrenos situados en el paraje conocido por "O Vivo" se dispuso a construir lo que, en un plazo que se quisiera, fuera muy corto lo que un día ha de ser el "Complejo Politécnico de Azeia".

Otro aspecto de la iniciación de las obras.

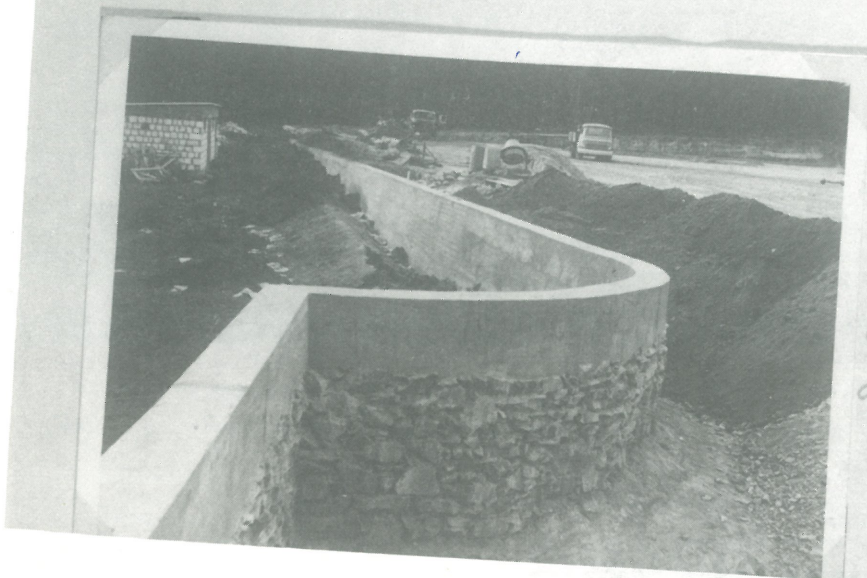
Ya se ha construido la muralla que divide de la finca que no es parte de los terrenos adquiridos.

De sola a sol trabajan las máquinas niveladoras.

Ya se ha construido el muro que da al Grupo Escolar. Las obras continúan sin interrupción.

Las casetas para los vestuarios están ya levantadas. El terreno de juego del campo de fútbol ya se perfila como un verdadero estadio.

El muro de contención está ya terminado. Ahora, solo falta el relleno de tierra para en su día, entre el muro y el terreno de juego poder situarse los espectadores.

EL IVA EN LA CALLE

MARIA SACRAMENTO MARTINEZ VILAR

Una de las muchas facturas que los españoles tenemos que pagar por entrar en Europa, en el mercado Común europeo, es la incorporación del I.V.A., a nuestro sistema de imposición indirecta.
Pero qué es el I.V.A.?

El I.V.A. es un impuesto, un tributo que grava las entregas de bienes y servicios efectuadas por empresarios y profesionales en desarrollo de sus actividades, así como las importaciones de bienes.

El I.V.A. es el impuesto del consumo, un impuesto que es soportado íntegramente por los consumidores finales en el momento que compran un producto o solicitan un servicio, por lo tanto el empresario o profesional, que al consumidor le cobra el I.V.A., no es más que un mero intermediario entre quienes consumen los bienes o se benefician de sus servicios y Hacienda, que es la que, en definitiva ha de recibir dicho importe. Cuando tomamos una cerveza, cuando nos compramos un traje nuevo y hasta cuando cogemos un Taxi estamos pagando además de su precio el I.V.A.

El I.V.A. viene a sustituir a otros 24 impuestos que tribuaban hasta su implantación y que ahora han desaparecido, entre ellos estaban:

- I.T.E.
- Impuesto de Lujo.
- Impuesto Especial Bebidas Refrescantes.
- Tasas y Exacciones sobre Semillas.
- Exacción sobre Mecanización Agrícola.

Parece pues que los precios de los productos y de los servicios no deberían subir alarmantemente, puesto que si ahora pagamos, por ellos, I.V.A. antes pagábamos I.T.E. y en algún caso algún impuesto mas de esos sustituidos, pero esto no es así porque la relación de actividades, artículos y productos sometidos ahora al tipo reducido del I.V.A. (6%), están antes exentos de I.T.E., como por ejemplo los artículos de primera necesidad, los libros, revistas y periódicos, las viviendas de protección oficial o los servicios profesionales, prestados por personas

físicas. Esto quiere decir que al comprar un periódico, una barra de pan o pagar la reparación del fontanero, estaremos pagando su valor, mas el I.V.A. que hasta ahora no pagabamos.

Cómo calcular el I.V.A.?

Para saber lo que tenemos que pagar en concepto de este impuesto, cada vez que compremos un producto o utilicemos un servicio haremos una sencilla operación.

El I.V.A. es el resultado de multiplicar el precio del producto o servicio por el tipo de gravamen correspondiente, por lo tanto:

$I.V.A. = \text{PRECIO} \times \text{TIPO DE GRAVAMEN}$

Por ejemplo el I.V.A. de un billete de autobús, será el resultado de multiplicar el valor del propio billete por el tipo de gravamen (6%) que dicho servicio soporta, si el billete vale 100 PTAS. su I.V.A. será:

$100 \times 0,06 = 6 \text{ PTAS.}$

Pagaremos por tanto 106 pesetas por nuestro billete.

Tipos de Gravamen.

El tipo de gravamen es el porcentaje que aplicado a la base imponible (Precio total del producto o servicio) produce como resultado la cuota a repercutir.

Existen tres tipos diferentes:

* TIPO REDUCIDO. (6%).-

Grava los bienes de primera necesidad, entre ellos:

- Medicamentos.
- Material Escolar.
- Productos Alimenticios.
- Ferias y Exposiciones de carácter Comercial. Nuestra querida "Fiesta de Ouello".
- Animales, Semillas y Material de Origen Vegetal o Animal destinado a la obtención de Productos Alimenticios.
- Transportes Terrestres de Viajeros y Equipajes, Etc.

* TIPO ORDINARIO. (12%).-

Grava sobre todo los servicios. Se aplicará a todas aquellas operaciones, no sujetas, a los tipos especiales, Reducido (6%) o Incrementado (12%).

* TIPO INCREMENTADO. (33%).-

- Grava los bienes y servicios considerados suntuarios.
- Joyería y Bisutería Fina.
- Peletería Suntuaria.

- Películas "X".
- Vehículos a Motor.

Regimen General.

En el Regimen General son como antes hemos dicho los empresarios o profesionales, los encargados de ingresar en Hacienda, la diferencia entre el I.V.A. repercutido (El que el empresario nos cobra a los consumidores al vendernos el producto o servicio) y el I.V.A. soportado (El que cobraron al empresario sus proveedores).

- I.V.A. REPERCUTIDO
- I.V.A. SOPORTADO

ING. O DEV. EN HACIENDA

Si esta resta da un resultado negativo, será Hacienda la que tendrá que compensar o devolver al empresario, porque querrá decir que el I.V.A. repercutido es menor que el I.V.A. soportado, o lo que es lo mismo, que el empresario, que es un mero intermediario, en este impuesto, está soportando una parte de él, de la cual debe ser resarcido, ya que el I.V.A. es un impuesto que recae sobre el consumo, por tanto quienes en definitiva han de soportarlo son los consumidores finales.

Si esta resta da resultado positivo, el empresario ingresará en Hacienda la diferencia y para justificar esta diferencia los empresarios acogidos al Regimen General (Grandes Empresas) quedan obligados al cumplimiento de ciertas obligaciones formales. Entre ellas:

Deberán liquidar e ingresar el I.V.A. por las ventas que realicen, para ello deberán conservar las facturas recibidas, y las emitidas ya que sin ellas no podrán justificar ante Hacienda la devolución del I.V.A. soportado del repercutido.

Deberán llevar los registros contables especiales que reglamentariamente se impongan.

Regímenes Especiales.

En el I.V.A. se establecen una serie de regímenes especiales que tienen por objeto, facilitar el cumplimiento de las obligaciones tributarias a un conjunto de empresas que por no disponer de la suficiente infraestructura administrativa y contable o por sus caracte-

rísticas especiales que les ha
cía hasta ahora estar exentas
de I.T.E. supondría un gran es
fuerzo de adaptación. Se trata
pues de conseguir una mayor
simplificación en la gestión
administrativa.

Entre estos Regímenes están:

- 1/ Regimen Simplificado.
- 2/ Regimen Especial del Comer-
cio Minorista.
- 3/ Regimen Especial de la Agri-
cultura, Ganadería y Pesca.

1/REGIMEN SIMPLIFICADO.-

Es un regimen voluntario,
para pequeñas empresas, ya que
sólo pueden optar por el perso-
nas físicas cuyo volumen anual
de operaciones no exceda de
50.000.000 de pesetas.

El procedimiento para la a-
plicación del regimen consiste
en calcular mediante unos módu-
los fijados por la Administra-
ción el importe mínimo de las
cuotas a ingresar.

Si existieran diferencias
entre lo declarado, por la ex-
tricta aplicación de los indi-
ces y módulos y los datos rea-
les de la empresa. Se exigirá
una liquidación complementaria
en la cual, no se aplicará nin-
guna sanción ni interés de de-
mora.

Por ejemplo un Bar acogido
al Regimen Simplificado tendrá
un módulo fijado en base a los
metros de "barra", número de
mesas, número de empleados,...

2/ REGIMEN ESPECIAL DEL COMER- CIO MINORISTA.-

Para los comerciantes mino-
ristas hay dos regímenes espe-
ciales:

A) -REGIMEN DE RECARGO DE EQUI- VALENCIA.-

Es obligatorio, para los co-
merciantes minoristas, perso-
nas físicas, que desarrollen
su actividad en los sectores
que reglamentariamente se de-
terminen. Ejemplo: Supermerca-
dos.

Los minoristas sujetos a es

te regimen no deberán liquidar
ni ingresar I.V.A. por las
ventas que realicen pues sus
proveedores repercutirán en
sus compras además del I.V.A.
un recargo de equivalencia del
3% (Para productos gravados al
12%. Tipo Ordinario) y del 1%
(Para productos y servicios
gravados con el 6%. Tipo Redu-
cido).

Ejemplo:

El propietario de un Super-
mercado compra a su proveedor
una caja de agua mineral que
vale 100 Ptas. su proveedor co-
brará:

100 Ptas. (Precio del pan)
6 Ptas. (6% sobre 100, ti- po reducido del I.V.A. por ser producto de pri- mera necesidad)
+ 1 (1% sobre 100, que es el recargo de equivalen- cia)
107 Ptas.

Al minorista le costará la
caja de botellas de agua en lu-
gar de 100 Ptas. que es su va-
lor sin I.V.A., 107 Ptas.

En este caso, no es el mino-
rista, el que se encarga de in-
gresar el I.V.A. en Hacienda
es el mayorista, el que ha co-
brado las 107 Ptas. el que se
encarga de ingresar las canti-
dades correspondientes en Ha-
cienda.

B) -REGIMEN DE DETERMINACION PROPORCIONAL DE BASES IMPO- NIBLES.-

Pueden optar por él los mi-
noristas no sujetos al regimen
de Recargo de Equivalencia,
consiste en determinar el volú-
men de ventas a cada tipo en
función de los porcentajes de
adquisiciones de productos so-
metidos al mismo tipo.

3) -REGIMEN ESPECIAL DE LA A- GRICULTURA, GANADERIA Y PESCA.-

En este regimen se integra-
rán los titulares de las explo-
taciones agrícolas, forestales,
ganaderas (Salvo ganadería in-

dependiente) o pesqueras (Sal-
vo pesca marítima) que no re-
nuncien expresamente a él en
cuyo caso quedan sometidos al
regimen general.

El regimen general de la a-
gricoltura ha sido creado, pa-
ra liberar a los campesinos de
las obligaciones de liquidaci-
ón y pago del impuesto, así co-
mo, las referidas a Contabili-
dad.

El mecanismo es sencillo y
permite al agricultor resarcir-
se del I.V.A. que ha pagado en
sus compras mediante un (POR-
CENTAJE DE COMPENSACION A TAN-
TO ALZADO) que oportunamente
fijará el Gobierno (entre un
1,5 y un 2%).

Por ejemplo:

Un agricultor compra semi-
llas de maíz por valor de 1000
ptas. Pagará por ellas:
1.000 + 60 (6% sobre 1.000 de
I.V.A.) = 1.060

Cuando este agricultor ven-
de el maíz, lo hará a:
1.060 (Precio de las semillas) +
100 (Beneficio + Mano de obra +
Amortización del capital fi-
jo + Etc. = VALOR AÑADIDO) +
23,20 (2% sobre las 1160, su-
poniendo un porcentaje de com-
pensación a tanto alzado de un
2%) = 1.183,20 Ptas.

En resumen el agricultor
venderá el maíz al mayorista
en 1.183,20 Ptas. y éste en la
siguiente fase de comercializa-
ción podrá deducir de su I.V.A.
esas 23,20 Ptas. que ahora es-
tá pagando.

De esta forma el agricultor,
al menos teóricamente, ha sido
resarcido del I.V.A. que ha pa-
gado en sus compras mediante
la compensación a tanto alzado,
que le abonarán los empresari-
os o profesionales que adque-
ran sus productos.

FILMOTECA

VIDEO-UNO

Rúa do Carme, 1

Tlf. 50 04 80

ARZUA

OS GOLES NAS ELEUCIONS GALEGAS

CALROS MARINO

Nun dos mitines pre electorais de Coalición Popular, explicábase o bipartidismo nas eleucións galegas (C.P. e PSOE), poñendo por exemplo a rivalidade entre o R. Madrid e o CF. Barcelona polo título de liga; os madridistas serían os de D. Manolo.

Nos resultados electorais comprobouse a victoria (polo menos a puntos) de Coalición Popular fronte o PSOE, pola súa banda a liga de fútbol, aínda que non rematada, ten case xa un gañador, os merengues, seguidos dos culés ou pesoistas a considerable diferenza.

Este xogo de identificacións, penso que

se pode continuar, e así vemos como Coalición Galega, senon rachu co bipartidismo (non o sei), si polo menos, inquietou aos grandes, como fixo o Gijón nos terreos de xogo. Ademais ista identificación, válenos por aquilo da proximidade da cidade asturián e o nacionalismo dos coagas.

A táboa de clasificación, identificadora, segue cos nacionalistas de esquerda: mentras o BNG perdía, dous dos tres deputados que tiña, o Celtiña condénase a segunda División; pero o Deportivo rexurde e ambiciona o posto dos vigueses (á primeira división), o igual co PSG-EG conseguen tres deputados

no Parlamento Galego.

En canto o CDS imolo comparar co Valencia, xa que ningún deles dou de si o que se esperaba.

Por último, quedan os faroliños roxos, os comunistas, que polo cor da camiseta e a situación na táboa, serían os pamplonicas do Osasuna.

Pero ista identificación (Fútbol-Política) non é válida á hora dos resultados, xa que no fútbol sábese quen ganou e perdeu (consequentemente) o partido; pero polo menos nistas eleucións, parece ser que todos gañaron e ningún perdeu.

Agora ben, aínda que seguro que trunfamos nas Copas de EUROPA, resta por xogar a Copa do Rei, perdón a OTAN.

Auto-Escola

CO.P.ÁS.

Rúa de Lugo, 91
Tlf. 50 03 83

Rúa do Horreo, 23
Tlf. 56 22 11

ARZUA

SANTIAGO

PERMISOS PARA MOTO, TURISMO, CAMION E
AUTOBUS

CAMPING - CARAVANING
DON MANUEL
Estrada de Santiso, 5
Tlf. 50 02 11 * ARZUA

AUON ALIU.

★★★ voceiro arzuán

PASATEMPOS

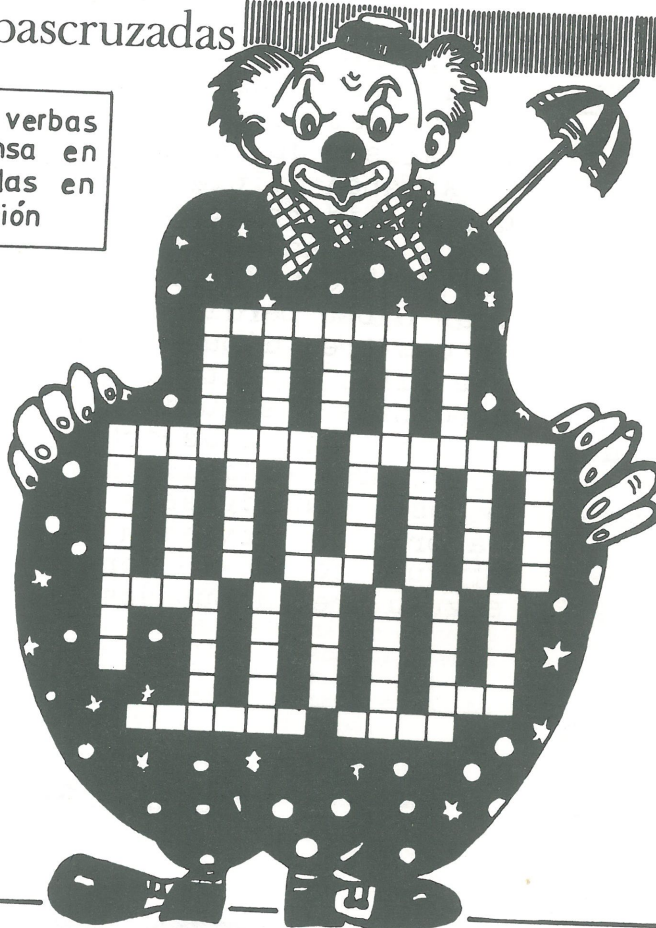
XOGOS DE CALETRE | CONCURSOS

TEMPO MORTO, 98 ... 10

Risiñas Verbas cruzadas

Cruza unhas verbas con Risiñas. Pensa en que debes poñelas en perfecta ordenación

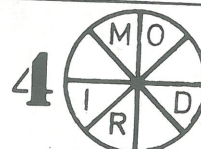
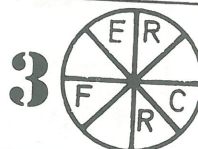
AFIXO
ANOXAR
ANXO
ARE
ARZUA
AXITADEOS
CEAR
CEDO
CONTA
DEMOS
ENCHE
ICARO

LUMES
MORTE
ORFAS
PELOURO
POLIÑA
PREBE
RAPADOS
RELOUCAR
RISCO
ROUBO
SINTA
SINTO
URNIA
VILA
XIA

Rodas Misteriosas

¿Serías capaz de compretar os seitores valdeiros destas rodas para que lendo nun ou noutro xeito -cousa que non che decimos- poidáñse coñecer os nomes de CATRO VILAS PONTEVEDRESAS?

Caldeirada de Letras

C	G	T	O	R	N	I	Q	U	E	T	E	R
B	H	L	M	A	D	H	T	V	R	A	L	S
S	O	E	E	M	E	S	A	X	S	D	C	U
E	C	C	M	P	S	U	M	G	T	X	A	B
M	S	R	E	B	L	P	I	A	U	C	R	U
A	C	E	U	L	I	U	R	V	X	X	B	R
Z	I	R	T	C	O	R	S	U	Z	B	A	E
P	S	L	F	I	E	C	I	I	W	O	L	L
V	A	R	O	N	X	T	L	Q	X	O	L	L
H	L	O	T	O	Z	U	A	C	U	R	O	A
P	E	I	V	O	P	S	V	B	Z	I	I	F
D	R	O	D	I	C	I	O	R	P	G	I	H
A	D	F	L	E	I	K	I	E	A	C	U	Z

ATOPA O NOME DE NOVE PEZAS DO MUIÑO.

R	A	C	I	N	G	F	E	R	R	O	L	N
Y	U	O	P	A	A	L	F	L	C	T	O	
P	P	O	L	R	R	A	G	B	U	O	A	C
O	F	L	O	O	I	V	U	A	G	M	M	P
N	U	X	D	U	A	I	A	I	O	P	B	L
T	R	L	E	S	M	A	V	C	H	O	R	Z
E	E	G	P	A	V	E	I	O	E	S	E	H
V	L	O	O	T	D	Z	T	U	A	T	H	L
E	O	B	R	A	P	M	E	R	A	E	O	P
D	S	T	T	F	A	B	F	E	Z	L	S	U
R	H	L	I	R	M	A	N	N	E	A	S	I
A	E	G	V	X	V	I	B	S	S	U	V	L
C	C	I	O	H	T	U	V	E	P	A	X	F

ATOPA O NOME DE NOVE GRANDES DO FUTBOL GALEGO.

Xogo do Caletre

A							B
2	T	E	L	L	A	D	0
0	C	A	L	A	R	A	0
3	R	E	L	O	U	C	0
4	T	E	C	I	D	O	3
5	L	U	X	A	D	O	3
4	Q	U	E	N	T	E	4
4	Z	O	U	P	E	A	0
4	C	A	L	E	X	O	3
3	R	E	B	U	L	I	0
2	P	E	C	A	D	O	1

Os díxitos da calona-A, dínche o número de letras comuns, e os da calona-B o de letras que ocupan o "mesmo" lugar que a verba buscada. ¿Tes caletre?

As Contas Claras

3	x		:		=1
-		+		+	
	-		x		=8
+		-		x	
	x		+		=8
=7		=4		=9	

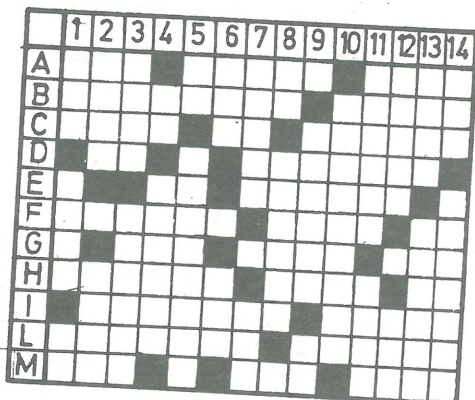
Qué che saian as contas !!!

Pon Outro Mais

2, 8, 26, 80, ...

"XOGA" EN "TEMPO MORTO"

CRUCIGRAMA

HORIZONTALS:

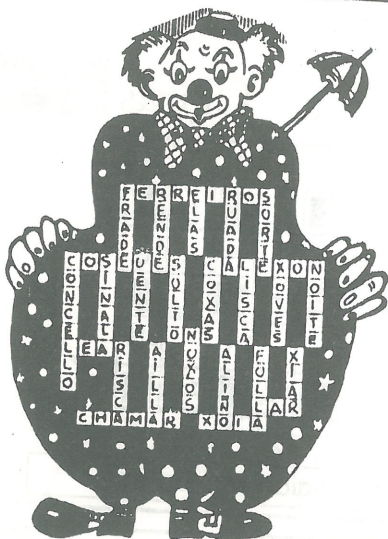
A-Negación. Non deberan estar pero están. Local para dar clases. B-Desvelo. Ao revés, numera. C-Dona do fillo respecto dos sogros. Mat. galega. Vila cercana da nosa. D-Onomatopeia da risa. Vocal. En castelán, abre o día. E-Vocal. Símbolo químico. O que pasa de todo. Carbono. F-Ter conta. Liorta. Repetido, tonto. G-Preposición. Ao revés, tecido. Que ten capacidade. Astro. H-Ao revés, cachorro. Rapaz da Arzúa. Pronome. I-Non xusto. Xornal euskera. L-Nome de home. Rouba a man armada. M-En latín, rei. Azufre. Río galego.

VERTICALS:

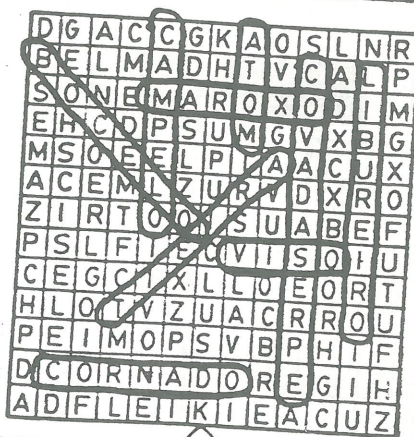
1-Negación. Alianza Atlántica. Ao revés, nota. 2-Entrenador da C.S.D. Arzúa. Vocal. Escolta. 3-Sigras de Nosa Señora. Ao revés, ameixoar. 4-Letras de "pao". Cafetería de Arzúa. 5-Letras de "Bama". Afeizoa-
dos. 6-Período de tempo. Consonante. Droga dura. 7-Capital europea. Fósforo. Movemento convulsivo. 8-Río galego. Monte arzuán. Iodo. 9-
Azufre. Pintor galego. Aluminio. 10-Ao revés, chama por teléfono. 11-Deportista. Zampón. 12-Que só hai unha. Consonante. Letras de "tú
as". 13-Lei estudiantil. Temos de todo como en... 14-Letras de "cear".
En castelán, cimas.

SOLUCIONS AOS PASATEMPOS DO NUMERO-1

Risiñas Verbas Cruzadas:

Caldeirada de Letras:

ATOPA O NOME DE NOVE MONTES DA
BISBARRA DE ARZUA.

ATOPA O NOME DE NOVE RIOS DA
BISBARRA DE ARZUA.

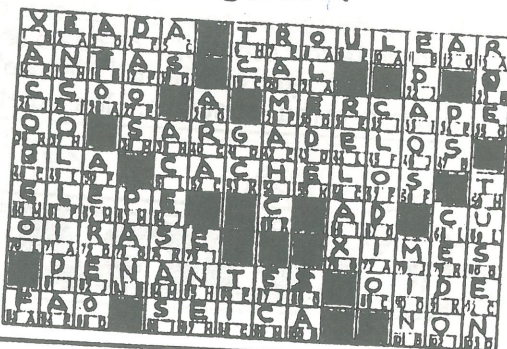
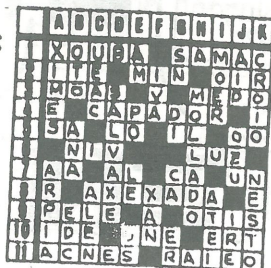
Rodas Misteriosas: Betanzos, Teixeira, Sigüeiro, Mugar dos.

As Contas Claras:

Pon Outro Mais:

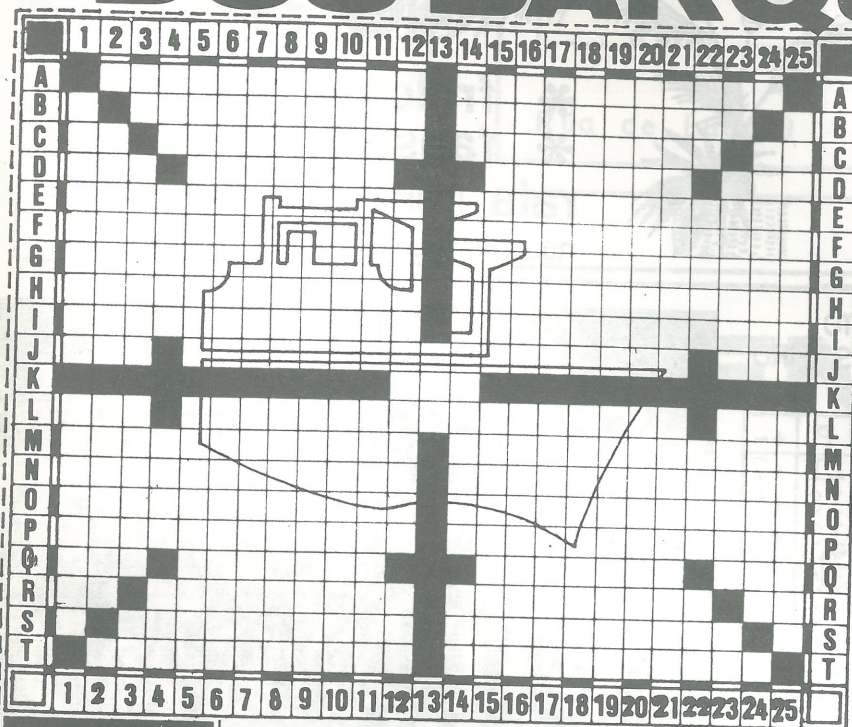
756.030

Xogo do Caletre: Caletre.

"TEMPO MORTO" "XOGO DOS BARQUINHOS"

ORGANIZA :

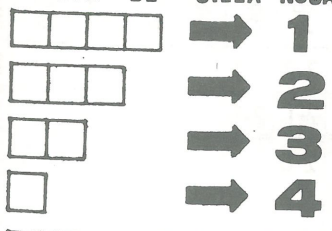
CINCO MIL
pesetas

5000

1M1575284

MADRID 23 DE OCTUBRE DE 1979

FLOTA DE UILLA NOUA

UILLA NOUA ten a «flote» 10 barcos (1 de 4, 2 de 3, 3 de 2 e 4 de 1), afúndellos.

Abonda con tocalos para afundílos e dá-moslle 50 «torpedos».

PROBA SORTE! Rechea o casileiro cos 25 tiros (marca cunha X), recorta pola liña de trazos i envía a: «XOGO DOS BARQUINHOS» (Revista UILLA NOUA) – Aptdo. de Correos, 10 – ARZUA.

«PREMIO DE 5.000 Pts.» para aquel que atine sen deixar ningún.

NO SUPOSTO DE SEREN MÁIS DE UN OS ATINANTES REPARTIRÁSE ENTRE ELES O PREMIO E SE NON APARECE NINGÚN DEIXARÁNSE OS BARCOS NO MESMO SITIO PARA O NÚMERO SEGUINTE

ASI LLE VAI A C.S.D. ARZUA

Difícil parece que vai a ter o noso equipo de fútbol facerse cunha das prazas que o leven novamente a categoría perdida.

A tres puntos do X. de Almeiras unha semán antes de ir xogar a casa destes últimos. Un derrota nese partido poñería aínda as cousas máis empinadas do que están.

do agro

* froles e prantas
* fanse amaños florais (ramos pras mozas)

Rúa Castelao, 22 - Tlf. 50 01 62 - ARZUA

FOTO MOSTEIRO

	X	G	E	P	F	C	P	+-
Almeiras....	14	9	3	2	25	14	21	+7
Brigantium..	14	8	2	4	28	15	18	+6
ARZUA, CSD..	14	8	2	4	25	18	18	+2
Campanal....	14	7	3	4	34	30	17	+3
Ordes.....	14	7	3	4	22	14	17	+1
Boimorto....	14	5	5	4	22	16	15	+3
Vizoño.....	14	6	3	5	22	16	15	-1
Brexo Lema..	14	3	7	4	19	20	13	+4
Carral.....	14	5	3	6	21	19	13	-4
Pastoriza...	14	4	5	5	16	21	13	-6
Meicende....	14	5	2	7	17	16	12	-4
San Tirso...	14	3	4	7	21	26	10	-2
Suevos.....	14	4	1	9	12	26	9	-3
Visantóna...	14	1	4	9	20	50	6	-5

Facendo recordo dos partidos xogados dende a saída do primeiro número, atopámonos cun bagaxe pouco alentador. Catro derrotras sufridas, un empate e cinco partidos gañados. Ise non é o ritmo que debe levar un equipo que aspira a ser líder. Anque ben é certo que a derrota sufrida co San Tirso na casa dél foi un pouco rigurosa amais de abultada, nunca se mereceu perder alí e menos por tres a cero. E aínda máis a perda dos dous puntos co Brigantium en Arzúa. Partido para esquencer canto máis pronto mellor, pois os betancei

1ª Rexional GRUPO - I -A- Temp. 85/6	ALMEIR.	ARZUA	BOMOR.	BREXO	BRIGAN.	CAMPA.	CARRAL	MEICEN.	ORDES	PASTOR.	S. TIRSO	SUEVO.	VISANT.	VIZOÑO
ALMEIRAS			3-1	1-0	2-1	3-0		2-2	1-0					
ARZUA	1-0		1-0		1-2	3-0		2-1	2-1			3-1		1-1
BOIMORTO				2-2		1-1		2-0				3-1	5-1	2-0
BREXO L.	0-2	1-1									1-1	2-0	2-2	
BRIGANTI.			3-1	0-1		5-1		0-0				3-0		1-0
CAMPANA.				4-3				3-1	3-2		3-2	5-1	8-2	1-3
CARRAL	0-1	2-1	1-1	4-5	3-0	1-2		0-1	1-2				2-2	
MEICENDE			0-3	2-1					0-1	2-0	0-1	0-1	7-0	1-0
ORDES			1-1	1-1	3-2	1-1				2-0	2-0	2-0	4-2	
PASTORIZA	4-2	2-2	0-0	0-0	1-2	2-2	0-1				4-3			
SAN TIRSO	3-5	3-0	2-0		1-1		1-3		1-1					
SUEVOS	0-1	0-2				3-2			0-0	1-0		3-1		
VISANTOÑ.	1-1	2-5			0-6	0-1			2-1	2-2				
VIZOÑO				0-0	1-2		0-0		4-1	2-1	3-1	2-1	3-3	

ros víronse respaldados por un negrísimo día dos xogadores arzuáns. O balón negábase a entrar, e foi preciso que o colexiado vira un penalti na área contraria. Penalti de moi dudososa existencia, que non chegou para superar os dous goles brigantinos.

Na primeira volta a OSD conquistou 18 puntos e nesta vai ter que facerse con algún máis si queren o ascenso.

No cuadro de destacados hai que facer mención dos dous xuvenís que militan nos modestos. Trátase de Venancio, que suple a Benigno na súa lesión, e Vidal quen demostra aos compañeiros e mais afeición que xogar ben ó fútbol non é cousa de idade.

Neste número non facemos un comentario máis extenso por falla de espazo. Motivo polo que tampouco publicamos un informe que a directiva da C.S.D. Arzúa quere facer chegar aos afeizoados de como se encontra de saúde a nosa benquerida Sociedade Deportiva.

BAR

«Bós viños do ribeiro»

AMEIXA

Rúa de Lugo, 9

ARZUA

BENDAÑA

• RELOXERIA

• CERAMICAS DO CASTRO
E SARGADELOS

Praza, 3

ARZUA

PROXIMO «UILLA NOUA» (1º de Maio)

ESPECIAL «LETRAS GALEGAS» (17-Maio)

Revista
UILLA NOUA
*** VOCERO ARZUA ***
APARTADO DE CORREOS, 10 - ARZUA

D./ Dña. _____
Rúa/Praza _____ Nº. _____ - _____
Poboación _____ C. Postal _____

DESEXA suscribirse a UILLA NOUA dende o número: _____ (incluído) Por: 1, 2, 3, 4, 5, 6 números. (Cada Nº: **300** Pts.)

FORMA DE PAGO:

- 1- Talón que se envía a UILLA NOUA.
- 2- Xiro Postal a UILLA NOUA.
- 3- Cheque bancario en pesetas

* A forma, 3 sementes para ó EXTRANXEIRO

PAGINA

por Anxo Bravo.

KULTURAL

C

- CAJON:
Sexo masculino de las mesas.
- CALAMARES:
Grandes cantidades de cal.
- CALEFRACCION:
Parte caliente de un gitano.
- CALUMNA:
Estudiante femenino que dice muchas mentiras de sus compañeras.
- CAMARERO:
Persona que sirve las bebidas en posición horizontal.
- CAMISA:
Prenda de vestir imprescindible para ir a las ofrendas religiosas.
- CANALON:
Tubería de color blanco comestible.
- CANGRAJO:
Ave ladadora que vuela hacia atrás.
- CANIBAL:
Queneral cantropógo que atravesó los Candes a lomos de quelefantos.
- CARAJO:
Persona cuyo semblante huele mal.
- CARCELERO:
Pez encargado de una prisión.
- CARPUNTERO:
Persona que fabrica clavos.
- CARRUAJE:
Carro de dos ruedas unidas por un aje.
- CASTILLO:
Construcción donde se reunen los hombres puros.
- CAVALLERO:
Persona de origen noble con solera.
- CAYO:
(Historia) Famoso emperador romano cuya principal cualidad era su silencio.
- CHABALA:
Proyector de escasa edad.
- CENICERO:
Utensilio para depositar la ceniza, elevado a su máxima potencia.
- CENIZAS:
Tabaco quemado que al caer en el suelo irrumpe en un gran estrépito.
- CINTURION:
Romano que se apretaba los pantalones con tiras de cuero.
- COCHINA:
Cerca asiática.
- CODORMIZ:
Pájaro que con su picadura produce la enfermedad del sueño.
- COLIBRI:
Pájaro pequeño de hermosa cola que habita en las bibliotecas.
- COLON:
Hombre que descubrió una parte del intestino grueso en América.
- COMERCIA:
Acción de comer y vender distintos objetos.
- COMOTE:
Órgano supremo de la U.R.S.S. en el cual sus miembros en vez de sorber, mastican el té.
- CONDADO:
Trozo de tierra que se disputan dos o más condes a los dados.
- CONSERVANDO:
Tratar de seguir con la amistad de nuestro amigo Servando.
- CONTRABAJO:
Instrumento musical que exige mucho esfuerzo. Fue empleado por los antiguos para repelear a los enanos.
- COÑERIA:
Tubería por donde se deslizan las coñas pesadas.
- CORBATA:
Prenda masculina que sirve para navegar.

C. S. D. ARZUA
20-12-85

PRIMAS A JUGADORES

De acuerdo con la reunión mantenida el pasado domingo día 15 de los corrientes entre jugadores y esta junta Directiva sobre las primas para la presente temporada 85-86, quedó establecida la cuota de 1.000 Pts. a cada jugador por punto ganado tanto en campo contrario como propio y con las siguientes condiciones:

- 1.- El acuerdo entra en vigor a partir del partido del domingo día 22 con el Club Pastoriza.
- 2.- Tendrán derecho a prima solamente los 15 jugadores convocados al partido objeto de la misma.
- 3.- Las primas serán abonadas el viernes siguiente al partido, salvo que el club carezca de fondos en cuyo caso se abonará lo antes posible y nunca más tarde que finalizada la temporada.
- 4.- El jugador que sea convocado y no se presente a jugar el partido si es con causa justificada no tendrá derecho a la prima si la hubiera y el que no se presente sin causa justificada será sancionado con 2.000 Pts. de multa si se hubiera ganado o perdido dicho partido.
- 5.- Jugador que falte al entrenamiento será sancionado con 500 Pts. por punto ganado, y en caso de partido perdido se sancionará con 1.000.
- 6.- Las sanciones impuestas por el Comité Federativo por tarjetas mostradas por insultos, agresión, protesta y otros motivos sin justificación serán pagados por el jugador y descontados de la prima. Las tarjetas mostradas por empleo de juego duro no serán motivo del citado descuento.
- 7.- Las primas serán cobradas siempre que el punto o los puntos ganados sirvan para mantenerse en los tres primeros puestos de la clasificación, es decir que en caso de ganar un punto (por ejemplo) y el equipo pasa de un 2º a un 4º puesto de la clasificación, dicho punto no es objeto de prima.

Cualquier aclaración sobre el presente puede efectuarla cualquiera de los miembros de la junta directiva o incluso el entrenador.

Esperamos haya suerte y ánimos para ser campeones.

LA JUNTA DIRECTIVA:

almacéns

XEIRA

Rúa de Lugo, 8 e 14

Rúa do Viso, s/n.

* Tlf. (981) 50 01 04

ARZUA

- Alalá de Arzúa -

numera alalá *Alalá de Arzúa* *Luis Pés Lorenzo*

Handwritten musical score for "Alalá de Arzúa" by Luis Pés Lorenzo. The score is written on ten staves. It begins with a treble clef and a 6/8 time signature. The first staff has a circled "8" and a "f" dynamic. The second staff has a "p" dynamic. The score includes various musical notations such as notes, rests, beams, and slurs. There are also handwritten annotations like "CODA" in circles and "allegro" in a circle. The piece concludes with a final flourish and a "ff" dynamic.